

זהלצי"ב

תשועתם היית לנצח

עניני פורים

ממשנתו של רבינו הגדול

מרנא הגאון רבי שמואל אויערבאך זצוק"ל

ערב פורים תש"פ

**כל הזכויות שמורות
ושארית ישראל לא יעשו עולה**

♦ בפתח הדברים ♦

עניני פורים אלו שמעתי מפ"ק של רבינו הגדול מרן הגאון רבי שמואל אויערבאך זיע"א, בימי הפורים. ובימים הסמוכים. שבהם גילה רבינו זיע"א טפח קטן מהשגותיו הנוראיות במהות היום. ופעם אמר שכל השנה הצפיה שלו היא לפורים. יום שדבקים בעץ החיים ממש. האמנם שכל השנה היה דבוק רבינו זצוק"ל בעץ החיים. אמנם בפורים היה ניתן לראות אצלו בחוש את הקוב"ה אורייתא וישראל חד הוא. אחד ממש. והיה לו טעם מיוחד לאמירת ד"ת אלו על פורים. אף שתמיד הסתיר את ידיעותיו בחלק הפנימי של התורה. ואמר, שפורים צריך להיות מעין היום שיאמרו סתרי תורה בפרהסייה, ולכן מגלה מליבו מעניני קדושת היום. ואף זה היה בהסתרה נוראית שמגלה טפח ומסתיר טפחיים. ועל כל מילה ומילה שלו ניתן להאריך בהרבה סוגיות והמסתעף. ואמר, דמשתדל לגעת בשורש הדברים, ואוכל להרחיב לבד. וכמובן שלא היה אומר דברי תורה אלו כדי לצאת ידי חובה ח"ו. אלא בטוב עין, ובהשפעת הקדושה. כשפניו בוערות כלפידים מאש הדברים. והיה ניכר עליו שהדברים האלו הם תמצית חלבו ממש. ולאחר שמיעת הדברים. שבשעת מעשה הקפיד שאשמע הדברים ללא היסח הדעת. וא"ל שטעמו שיום פורים מיוחד הוא לקשר רב ותלמיד. שמהגר"א ידוע דבזה מקרב הגאולה, ואכ"מ. וכן א"ל פעם שלפני שיוצא להילחם בעמלק בהפגנות נגד הגיוס וכו' מקפיד לקשר רב ותלמיד. ואם ביכולתו אומר שיעור בישיבה לפני כן. ואמר דהמקור הוא מיהושע דבחר לנו אנשים וצא הילחם בעמלק. ומהלנו לומדים שיהא כבוד תלמידך חביב עליך כשלך. ואכ"מ. ובקריאת המגילה עצמה היה רבנו זצוק"ל באש של אמונה ויראה, שעיי"ז נלחם בעמלק. עי' בפנים משנ"ת בזה.

ואחר מעשה כתבתי הדברים לפי זכרוני. וכ25 שנה שמעתי ממנו ד"ת בעניני הפורים. משנת תשנ"ב עד השנה האחרונה להסתלקותו ממש. ועתה נתעוררתי לעשות זכרון לתורת מרן זיע"א. למען ישוטטו בה רבים ותרבה הדעת. ויראו צדיק מה פועל. ובעצת כמה מגדולי ישראל שליט"א הוחלט להוציא את הדברים לאור עולם. וטעם הוצאת ד"ת אלו לאור עולם, שבימיו האחרונים סמוך ממש לפני הסתלקותו א"ל מרן זיע"א, שהיום חייבים להכניס רוממות לעולם התורה. שהיצר הרע הכניס אש זרה של תרבות יון לתוככי עולם התורה ח"ו. וכן בצורת המחשבה והדיבור. ואמר שאינו רוצה לקטרג, אבל הוא בתוך תוכינו ממש ח"ו. ואמר, שע"י התעסקות ולימוד מחשבה אפשר להגיע לידי רוממות. ולמבט של

תשועתם היית לנצח

יהודי על החיים. והנה מידי איירינן בהכא, באתי בזה על הפירצה והחוצפה הנוראה של אותם אנשים מהערב רב, שלא ידעו ולא הבינו מקדושת התורה, אשר לנו למורשה. ופתחו בית מדרש הנקרא בית מדרש הגר"א, כביכול להתלות באילנא רברבא, וכבר בחייו של מרן זיע"א, דיבר איתי מרן זיע"א על א' מאותם אנשים, הבטוח כי יש לו יד ורגל בתורת אדונינו הגר"א ז"ל, בעוד אין לו דבר וחצי דבר בהבנת הדברים. וכולו שטחיות זועקת לשמים. וכל בר דעת יבין ההבדלה. בין הלימוד מפי חכמי ישראל, בדרך המסורה לנו מדור לדור. לבין גישה משכילית ה"י. ודי בהערה זו למבין. ופעם א"ל מרן, על הנאמר שומר מצוה לא ידע דבר רע. שמי ששומר את המצוה שנאמרה לאדם הראשון לעבדה ולשמרה, אזי לא ידע, היינו מלשון והאדם ידע, והיינו דעת דחיבור. דבר רע. עץ הדעת טוב ורע. ומזה יבין כ"א כי הגישה לעומק התורה, צריכה להיות בלא ידע דבר רע. והיינו בלי גישה משכילית, שמקורה מהע"ר דדעת הרע. אלא בהוד והדר התורה, מתוך קדושת התורה.

ומן הנמנע לראות בדברים את חותמתו של מרן זיע"א. אלא רק את הבנת הדברים, כפי הבנתו הדלה של כותב הדברים. וכל טעות יש לתלות אך ורק בקוצר המשיג, ועומק המושג. ודברים אלו הם מקצת ממה ששמעתי ממרן זיע"א על עניני פורים. ועוד חזון למועד אי"ה. והנה בדברי תורה אלו אור חדש ממש על המגילה, וכל עניני פורים. וגם על מאורעות התקופה. שמוארים באור התורה ומבטו הנוכח של רבינו זיע"א. שראה הכל משורשי התורה. וכפי שתחזינה עיני הקורא מישרים. והנה רבינו זיע"א הטעימנו בפורים, מעין אותו היום של ונשגב ה' לבדו. שבפורים מקבלים תפיסה שאין כזו מציאות של רע בכלל. והטוב הוא המציאות היחידה. עי' בפנים מה שנתבאר. וחזר ע"ז בשנתו האחרונה, במוצאי פורים תשע"ז. ויש לראות בדברים מעין השתקפות וסיכום שנות חייו. שהתכלית הוא להגיע לכך שהטוב הוא המציאות היחידה, ואין מציאות של רע. ובדברי תורתו של מרן זיע"א, עולה שירת חייו של רבנו הגדול זיע"א. שהיו מטרה אחת של עשיית רצון ה'. ומתגלה בזה ראייתו הנוכחת על כל מבועי החיים. במבט של התורה הקדושה. מתוך הרמוניה ושלימות בין כל דברי תורתו, שהם הם שירת חייו. חיבור בין 'האדם' לתורה שלו. שתורתו היא תמצית חייו, והנהגותיו בעולמו. והיה מזיגה של כל הכוחות הנצרכים לצורת אדם. הראשון, הוא היראה, ההכרה שהוא נברא. אח"כ האמונה, שהקב"ה הוא מקור השפעת הטוב. והאדם הוא מקבל. ואח"כ אהבת השם. מידות טובות ע"י חיבור לזולת. שהוא הוא צורת אדם. ומתוך כך השתתף בצערו. ענוה. והביא שרבינו הגר"ח

תשועתם היית לנצח

ה

מואלזין ז"ל, עבד כל חייו על מידת הענוה. ואמר, שענוה ח"ו אינו שקר אלא מציאות הדעת האמיתית דקדושה. ותפילה, כגמול עלי אמו. וכו' וכו'. ובין היתר הצפיה לבנין בית המקדש. וכל חייו הכין את עצמו לירושלים של מטה, וכנגד זה לירושלים של מעלה. וענין עיקרי אצלו היה צורת אדם. שהתכלית הוא להיות אדם. וצורת אדם במרכבה. ופעם אמר על אחד שראה שחסר לו הרבה בצורת אדם, ואמר עליו שהינו "מלאך". והתכוין לכך, שאין לו צורת אדם. ופעם אמר, שבשיחותיו בשנים האחרונות מתכוין לת"ח מסויים, שיושב בשיחות. שידבק בטוב. ושתביעותיו הם למעשה ממש. ובשיחותיו, היה מכוין הדברים לכ"א לפי מה שהיה נצרך להתחזק.

בתורתו של מרן זיע"א, ניכרת חותמת 'הנצח', חותם האמת, של תורת אמת היתה בפיהו. פעם א"ל, במענה לשאלתי, על תנועה קבועה שעשה בשיעורים, מה משמעותה. וא"ל, שהיא תנועה שמורה על נצחיות הדברים. ואכן בד"ת אלו מובא כ"פ ענין נצח ישראל. שהוא מסוד הקדושה, וסוד התשוקה הפנימית שלו לקדושה. ונצח ישראל היה אצלו סוד הקדושה. להתקדש בקדושתו יתברך. וכמו בשבת כשהיה מגיע למילים המנחיל מנוחה לעמו ישראל בקדושתו ביום שבת קדש. היה צועק את מילים אלו. בצעקה של השתוקקות נוראית לקדושת השם. דחי את ענין קודשא בריך הוא אורייתא ישראל חד הוא כפשוטו. מה שהוא האמת. ופעם א"ל על גדול א' שאצלו עיקר ההשתוקקות לנצח ישראל, הוא לאהבת ישראל. ואצלו עיקר ההשתוקקות הוא לעונג דקדושה. ולקדושת ה'. ולכ"א הוא לפי שורש נשמתו. וכ"ז למען נדע את גודל יקרות והכבוד שיש ליתן לד"ת אלו, ולכל דברי תורתו.

וארורים כל הרשעים ברוכים כל הצדיקים. ותשועתם היית לנצח ותקותם בכל דור ודור.

והנני החותם ברעדה. קטן תלמידיו. זעירא ולא מן חבריא. ערב פורים תש"פ.

רסיסי אורה אחר הסתלקותו ופניני דעת מהאדם הגדול בענקים מרנא ורבנא רבנו הגדול הגר"ש אויערבאך זצוק"ל זיע"א

משחר טל ילדותו קיבל ע"ע עול תורה במסירות נפש. עם עבודת המידות נוראית. לסלק כל סיג של רע וגאווה ח"ו. עד שדבק בעץ החיים.

אמר שאדם גדול אי"ז תוספת של עוד מעלות, אלא מציאות אחרת של טוב. מציאות של קורבה לקודשא בריך הוא אורייתא וישראל חד הוא.

אמר שההבדל בין קדושה לטומאה הוא בהרגש של הדעת. שאדם קדוש מרגיש את הטוב. ואילו אדם טמא אין לו מציאות של הרגש. שהכל לגרמיה. ללא שום הרגש של חיבור.

אמר שלא שייך להיות אדם גדול בלי לחיות במהלך חיים של עבודת המידות. ושהרשות נתונה לכל אחד לדבוק בעץ החיים, ויש בחירה.

הביא דברי רבנו המהר"ל, שחורבן בית שני היה מצד המקבל, מחמת שנאת חינום. ואמר שהביאור, ששנאת חינום הוא הרס צורת אדם שהוא מציאות של חיבור.

אמר שיש דרגה של רוע שהוא בהכרח בכלל עמלק. דיהודי מוגבל בדרגת הרוע שלו. ובגלל היחידה, שהוא החיבור לטוב. ואמר, שהוא בכלל הערב רב שבזמנינו.

אמר שאמונה הוא הכבוד שמים הגדול ביותר, שמגלה כובד שמים בדבר שנראה כביכול אין לו מטרה ותכלית. ותדיר היה מרים ידיו באמונה. ונתקיים בו הכתוב: ויהי ידיו אמונה. וכן קודם פטירתו ממש הרים ידיו למעלה באמונה. ואמר פעם בשיחה: דכלל ישראל מאמינים בני מאמינים ויודעים שהקב"ה אוהב אותנו יותר ממה שאנו אוהבים את עצמינו. ופעם פירש את הכתוב ויהי ידיו אמונה: שהרמת ידיו של משה היו מעל הראש. מעל השכל וההבנה. שאמונה הוא בלי להבין. והיה נאה דורש ונאה מקיים. אשרי עין ראתה זאת.

אמר שעיקר עמלו בחיים היה באמונה.

תשועתם היית לנצח

ז

אמר דמי שבעל גאווה אין אצלו מציאות של קדושה וטוב, ואינו יכול להכיל מציאות כזו.

הביא דברי הנפש החיים דמי שחושש מגאווה הוא בעל ענוה. ומי שבטוח שגמר לעבוד על הגאווה, הוא בעל גאווה.

אמר שענוה אי"ז מציאות דמיונית ח"ו. אלא האמת האמיתית, והשאר דמיון. והאריך בשקר הגאווה.

תמיד דיבר בשיחותיו על החובה להיות ישר. ועל סילוק העקמומיות שבלב. ועל הלימוד מגדולי עולם ומאבותינו ורבותינו.

דיבר בגנות ה"חסד" שעושים ארגונים שונים ללא דעת תורה. ואמר שהוא בכלל חסד לאומים חטאת. שכל מה שעושים לא עושים אלא לעצמם, כמו שאמר רשב"י במעשה עם הרומאים.

אמר דמידת הרגשת עונג וקדושת שבת תלוי בשיעור ניקוי הלב מתרעומת ח"ו כלפי הנהגת הקב"ה, דזה הפוך ח"ו מקדושת השבת.

אמר דאין מושג של "בר דעת" מחוץ לחכמת התורה. ואמר דאין חכמת התורה ללא קדושת התורה וטהרת הלב. וכן לענין דעת תורה.

אמר דגם מי דעבד על מידותיו, מ"מ אם לא השלים את עצמו לגמרי. אינו יכול להכיל מציאות של טוב גמור. שרואה במציאות הזו דמיון. והסביר בזה את יוחנן כהן גדול שנהיה צדוקי. שהיה חסר לו באמונה שיש מציאות של טוב גמור. ולכן לא האמין בחכמי ישראל האמיתיים, ח"ו.

ידע את עומק הדעת של התת – מודע. וראה את כל פנים האדם העומד לידו.

מופלא היה בידיעת המשמעות של כל איבר וחלק איבר בגוף האדם, הן בחלק הרוחני, והן בחלק הגשמי.

ומכח זכייתו במלכות דקדושה, מאן מלכי רבנן. העביר כל הרגש שרצה לאחרים.

היה בדרגה של ושננתם לבניך, אלו התלמידים. שתלמידיו הגדולים היו אצלו בנים ממש אם כל ההרגשים של בנים. וכמו שהיה אצל עוד גדולי עולם.

תשועתם היית לנצח

ובענין זה, אמר שמציאות של אב ובן הוא מציאות של עצם הקדושה והחכמה. והוא שורש ענין הבריאה של נותן ומקבל. ואמר שבן הוא ההטבה הכי גדולה של הקב"ה לכנסת ישראל.

אמר שאב הוא ראשית החכמה של הבן, ועי"ז נהיה לבנו.

אמר שבקשר בין נבראים, השכר הגדול ביותר הוא בנים. והוא שעשועי ותענוגי עוה"ב.

אמר שבעוה"ב מי שיזכה יהיה לו החיבור לכל כנסת ישראל ביחד. שהוא הוא צורת אדם. ואמר שאי"ז הרבה סוגי דעת ח"ו, אלא מציאות של דעת שכוללת הכל ביחד.

אמר שביחס להקב"ה אנו בנים גם לענין יחידות אדם כמובן. וביחס לאב ואם הוא בן בקדושה. ואכ"מ. והעונג ואהבה הוא השכר, ואי"ז המציאות של בן.

אמר דהחיוב להשתתף בצער חברו הוא להתחבר עד כדי עצם החיים. וכמו שמצינו בחיוב לצפות לביאת המשיח דאביק ביה בכנסת ישראל עד עצם החיים. וכפי גודל הקירבה כך גודל הצער. דהוי יותר חיות שלו.

ביאר ענין העקידה שבתפילת ר"ה: וכבש רחמיו לעשות רצונך בלבב שלם כן יכבשו רחמיו את כעסך מעלינו. ואמר, דגודל הנסיון היה בכבישת הרחמים גופא. כביכול להתאכזר אליו. וזהו השלימות. ועי"ז מבקשים: כן יכבשו רחמיו את כעסך מעלינו.

אמר דצורת אדם היינו מקבל. והביא דברי רבנו המהר"ל דלכך היו הכרובים כפרצוף תינוק. ומקבל הוא חזרה לשורש האדם. למקורו. דעי"י הכרה דהשי"ת הוא השורש שלו ה"ז חוזר לשורשו. וראשית חכמה יראת ה'. דהחכמה הוא ההכרה ביחוד. ותחילת ההכרה הוא ההכרה שהוא נברא. וזהו יראה. וזהו ראשית החכמה.

אמר שגודל האמונה דאברהם אבינו היה שכל הצדיקים שהיו בדורות קודמים היה להם את הנטיה שנבראו יותר טובים. אמנם אברהם אבינו היה יחיד בזה שהיה ככל ברואי עולם, ורק ע"י הבחירה נהיה אברהם אבינו.

תשועתם היית לנצח

ט

במעשה דרבי יוחנן בן זכאי דאמר דאינו יודע לאיזה דרך מוליכין אותו. ואמר, דודאי דידע דיקבל גן עדן ושכר אין קץ. אולם חששו היה דלא יגיע לשלימות השכר. ואצלו הוא גהינום ממש. דידע עומק ענין היעוד. והוא מבהיל על הרעיון.

היה מקור אהבה ורחמים. וענין זה חרט על הפרוכת של ארון הקודש שבביתו על הרבנית רחל ע"ה.

אמר דיש דרגה של אדם שנקרא נצח ישראל. שחי תדיר את נקודת הנצח של כנסת ישראל. וכמו שהרגישו אצלו. ואמר על עוד כמה ת"ח גדולי ישראל שבדור, עובדי ה'. שהגיעו לדרגה זו.

אמר דנצח ישראל הוא נקודת הנצח המשותפת לכנסת ישראל.

אמר על מה שהספיד אחד מגדולי ישראל זצוק"ל, שהיה קולו מקול גדול ולא יסף. שהיה כפשוטו. כיון שביער את כל הרע שבקרבו. בעבודה נוראית. עד שדבק בעץ החיים. ומכח זה היה קולו אותו הקול שהיה בהר סיני. קול שמגיע רק מקדושה, ללא שום תערובת של רוע, ח"ו.

אמר דעל אנשים שנראים כביכול פחותים מאחרים מכל מיני סיבות. אזי מטבע האדם לחשוש לעצמו. וכאילו לא יכול לקרות לו דברים אלו. והוא גאווה, וכפירה בהשם. וחסרון באמונה. וביאר עפ"י כמה דברים במגילה. עי' בפנים משנ"ת.

אמר דמסתיר עניני פנימיות התורה. מחמת היעוד שלו, וד"ל.

אמר על מרנא הגראמ"מ שך זצוק"ל, זיע"א. דעבד על כל מידותיו, עד שדבק בעץ החיים ממש.

הביא מה שכתוב דשלושה אבות הטעימן הקב"ה מעין עוה"ב. ואמר דהמכוון לקדושה, עונג, ואהבה בבחי' א"ס. ואמר דיש גדולי עולם גם בדורות האחרונים שזכו לכך. וכמו רבנו הגר"א ז"ל. רבנו המהר"ל זיע"א. רבנו הגרעק"א זיע"א, רבנו החת"ס זיע"א, מרנא הבית הלוי זיע"א, מרנא הגר"ח הלוי זיע"א, מרנא המהרי"ל דיסקין זיע"א, מרנא החפץ חיים זיע"א, מרנא בעל הלשם זיע"א, מרנא החזון אי"ש, זיע"א. ועוד גדולי עולם.

אמר שבכל דיבור ודיבור של טוב הרי הדבר אמת. ודברך אמת וקיים לעד. אכן מלבד זה צריך את הערך הנכון לטוב. דהכבוד הוא ערך הטוב. ויש גדולים **שניכר** אצלם היחס לדיבור שלהם. בהכרה בערך וביחידות הדבר. והוא זה לעומת זה. שנותנים חלק מבעלי הגאווה כבוד וערך מדומה לכל דיבור שלהם. ובודאי שהשלימות הוא הנהגה הפכית. ואמת השם לעולם. אכן מקודם לזה יש את היחס הנכון לקדושה. דצריך לייקר עצם מציאות הקדושה. ואם לא מייקר יכול לבוא לידי זלזול ח"ו. וכ"ז צריך להיות עצם הצורת אדם. עצם החיים.

הביא דרז"ל אמרו, דכל ת"ח דאינו נוקם וכו' אינו ת"ח. ועומק הענין. במה שאין תופס את התורה וכבודה (האמיתי) בעצמות ידיה. דחסרה לו התפיסה דהוא עצם התורה וכבודה. דאינו 'מזדהה' עם זה. ובדעת המתפשט.

הביא הכתוב ה' איש מלחמה. והביאור, דהשבח הוא בשלימות ההנהגה. דאע"פ דהוא בעל הרחמים, היינו שם הוי"ה. אך שלימות ההנהגה הוא ה' איש מלחמה. וכן בהדבק במדותיו. צריך לדעת את ההרמוניה בין ההנהגה דרחמים, למלחמה ברע כשצריך. וראינו כן אצלו, דהיה נאה דורש ונאה מקיים.

אמר דהיו גדולים שזכו מלהיות מעיין הנובע בתורה. ומכח עמל התורה, ועבודת המידות. והוא עצמו היה מעיין הנובע, בכל חלקי התורה. כחד מקמאי ממש. ורוב עומק תורתו הסתיר, ולא כתב בגלל היעוד שלו.

אמר דיש גדולים שדבקו בהשם גם במצבים של דין קשה. ועי"ז קיבלו שכר להיות שליח של ה' גם לענין דין. ולא דין גשמי, אלא כוחות נפש של דין ועונש. המבין יבין. וכן הרגשנו אצלו.

כל תביעותיו בספרי אהל רחל, ובשיחותיו, היו למעשה ממש. ותבע את עצמו בדברים אלו.

חי כל היום במצב של 'שויתי ה' לנגדי תמיד', מגיל קטן ממש.

כל לימוד הקבלה והמחשבה אצלו היו למעשה ממש. ואמר, דלא יתכן לנתק הדעת של איך צריך להיות מהמעשים בפועל. דאם המעשים סותרים הדעת נפגמת. ונכנסים כל מיני דמיונות כנגד רצון ה', ח"ו.

ראה את כל הבריאה באספקלריה של התורה הקדושה, בפנימיות התורה.

גם כשדיבר עם אנשים היה אצלו מצב שליבו לפני ה'. ולא הסיח דעתו מהקב"ה אפילו לרגע קט.

כשקיבל את הציבור בחגים וכו', היה מתייחס לכל אחד לפי דרגתו הרוחנית, בתורה, עבודה, ויר"ש. ולא היה לפניו שום משוא פנים גם לאנשים הקרובים אליו ביותר. והוא פלא ממש, שכשעברו לפניו אנשים עם חסרון ביר"ש, היה מסיט את מבטו ועיניו הקדושות עוד לפני שעברו. וניתן לראות את זה.

בא' הפעמים בסוכות בשנים האחרונות. בסוף מעמד הקבלת פני רבו ברגל. נעמד על רגליו. ואמר לאמ"כ שמכח קשר רב ותלמיד שהיה אז, נפתח לכולם העין טובה, והשפיע בהשפעה נוראית של טוב, אהבה, לאלו שעברו.

אמר דאצל מרנא החזון איש, ומרנא הרב שך, היה רצון עז של הטבה. וכן ראינו אצלו.

היה לפלא גודל הבחנתו בטיב האנשים. וידע אצל יהודים, כ"א את שורש נפשו ונשמתו. וכן בישיבה עפ"י התייחס לכ"א. ובכל פעם, באופן המתאים. בבחי' מה שכתוב בזוהר הקדוש, דלבושא דלביש מלכא בצפרא לא לביש בערבא, ובבחי' הדבק במדותיו. ומאן מלכי רבנן. והיה לפלא גודל הבנתו בחינוך האדם.

הסתיר את כל הבנתו וגאונותו בפנימיות התורה. בגלל הצורך של טובת ישראל. שלא על כולם היתה מתקבלת גישתו. והיה כחד מקמאי, בהבנתו העמוקה בתורה שבכתב, ובתורה שבע"פ. ובמכתב על איסור העליה להר הבית, גילה משהו מהשגותיו בענינים אלו.

היה מעיין המתגבר של חיות. שכל הדעת אצלו היה בחיבור גוף ונפש. מתוך חיות נוראית. ומתוך תנועות הגוף. שהוא הוא התכלית שיתגלה בעולם המעשה כבוד שמים.

תמיד דיבר לכ"א בשפתו הוא. והדברים ידועים. והגיע זה מכח הבנתו הנוראית בנפש האדם.

לפעמים היה נותן ברכות לפי שורש הנפש של אותו א' שבירך.

היה כליל השלימות מכל ההנהגות. שהיה לכל זמן את ההנהגה שלו. וכן עם כ"א.

זכה להבנה בעומק הנהגות ה' בבריאה.

תשועתם היית לנצח

הבין וחי את גזירת הגיוס ושאר הגזירות. בשרשם מהתורה. וקצת נתבאר בביאורי המגילה.

במשאותיו ברבים בגזירת הגיוס. חי ממש את המלחמה לה' בעמלק. והיה ביראה וכאמונה. ובצער נוראי וכו'.

נתקיים בו הכתוב ויהי ידיו אמונה. בשעת הסתלקותו הרים ידיו לשמים באמונה. ואף לאחר הסלקותו נראו בו דברים נוראים בשעת הטהרה. שהרים ידיו למעלה באמונה. ומהאורות של כנסת ישראל בגופו.

ביאור על 'ידיד נפש' מפי רבינו הקדוש זיע"א

- נאמר בערב שבת קודש פרשת וישב תשע"ז -

ידיד נפש שהקב"ה הוא ידיד הנפש הגדול בעולם, מקור ושורש האהבה שיש בעולם.

אב הרחמן שהוא אבינו מלא רחמים עצומים, מעל לתפיסת הדעת.

משוך עבדך אל רצונך שימשוך אותי הנברא אל מקום הרצון בבריאת האדם. והיינו הרצון הפשוט בבריאתי, שורש התפיסה של בריאתי. במקום העליון של השגת טעם בריאתי באופן ובצורה זו. והמשוך, הוא הרצון שהקב"ה יכליל אותי ברצון הא"ס של בריאתי. ובתפיסה זו מתבטלים כל מיני תרעומת שיש בעולם.

ירון עבדך כמו איל ריצה הוא משורש רצון. והריצה כאן הוא הריצה של גן עדן, שמעל למחירות האור. ריצה מעל כל תפיסות השגה של האי עלמא. ריצה רוחנית. כמו איל, שאיל מונה בבריאתו ענין זה של ריצת החכמה להשגת עוד טהרה ועוד טהרה. וריצה הוא בחכמה. וענין הריצה הוא ענין בפני עצמו. אצל מרנא החזון אי"ש זצוק"ל, ראיתי את ענין זה של ריצה. ריצה רוחנית.

ישתחוה אל מול הדרך באמצע הריצה נעצרים, זה צורת האדם. ואז משתחווים אל מול הדרך. השתחוויה של הכרה שהקב"ה הוא המקור שלי.

יערב לו ידידותך ואז שומעים את דבר השם. והוא ערב היינו נעים לאוזן. חכמה של בינה. באוזן ימין.

מנופת צוף מתיקות של הבנת הדברים בבינה. בינה של בינה. אוזן שמאל.

וכל טעם בעונג של מעל העונג של הדברים בעצמם. בעולם הקירוב. אצילות.

הדור הוא הדר, התפיסה שמכל הבריאה עולה הדר השם.

נאה זה התפיסה שיש כאן את הטוב האמיתי.

זיו העולם שיופי השלימות של הקדוש ברוך הוא, עולה בכל מקום טהור בעולם.

נפשי חולת אהבתך שאצל כל יהודי בכל מצב נפשו חולת אהבתך.

אנא קל נא ומתוך הכרה זו פונים אנא קל נא.

רפא נא לה שתרפא אותו בגלל ההכרה הזאת.

בהראות לה נועם זיוך שהרפואה היחידה הוא נועם השם. שכל שאר הרפואות של המומאה, הם החולי בעצמו. וזיוך, הוא נועם השכר שעולה מהדין גופא.

תשועתם היית לנצח

אז תתחזק ותתרפא כשיעלה רצון מהשם יהיה הרפואה, ותתחזק, בכח הנוף, ותתרפא, בנשמה.

והייתה לה שמחת עולם שהשמחה שתהיה מהרפואה היא שמחת עולם. מכח הדין ואח"כ חסד, שהוא שמחה יותר גדולה מאדם שניתנו לו חייו במתנה, והוא שמחת עצם החיים לעולם.

ותיק יחמו נא רחמיך שמכירים שגם בדין הגדול ביותר, יש רחמים א"ס.

וחוסה נא ומכח הכרה זו מבקשים שיחוס הקב"ה. וכן דגילוי הרצון דרצונינו לעשות רצונך הוא סיבה להנהגה דרחמים, ולפדות מהצרה. ומקור להאי הנהגה הוא בתפילת רפאינו. דאומרים אנו רפאינו כו' כי תהילתינו אתה. דמבקשים רפואה מחמת דתהילתינו אתה. דאנו ממשיכים לשבח למרות הצרה. והסיבה דהרצון הוא סיבה לפדות, דבשמים אומרים לאדם דאם אתה רוצה ביסורים, למרות שזה כנגד הרצון הטבעי לבעוט ביסורים. א"כ מדה כנגד מדה נתנה עמך ברחמים. והשמחים ביסורים עליהם הכתוב אומר ואזהביו כצאת השמש בגבורתו.

על בן אהובך שמכירים שאני הוא בנו היחיד והאהוב של הקב"ה.

כי זה כמה נכסוף נכספתי כיסופים הוא רצון להיות חלק מהאור א"ס.

לראות מהרה בתפארת עוזך בשביל שאוכל להשיג קצת השגה באור א"ס. בהנהגת תפארת של עוז.

אלה חמדה ליבי שהכסופים הוא הדבר שאני חומד בגלל השייכות לעולם הקדושה. ושלטומאה אין שום השגה בדברים אלו. גאווה זה אני מרוחק. שלא רוצה כלום מעונגי הקדושה, ח"ו.

וחוסה נא ואל תתעלם ובגלל שאני חי בקדושה, אני מבקש חוסה נא ואל תתעלם.

הגלה נא שאיני יכול אם החושך ושקר הטומאה, ורוצה אני בגילוי כבוד השם.

ופרום חביבי עלי את סוכת שלומך ותקיף עלי את ההרמוניה של השלימות של שלום השם.

תאיר ארץ מכבודך שיהיה ניכר גם ברשעי ישראל, את ההכרה בכבוד מלכות שמים, שיחזרו בתשובה. ויהיה נוגה גם עליהם אור השם.

מהר אהוב תפילה של אינני זו מכאן, עד שיתקבל תפילתי במהרה.

כי בא מועד בקשה שיגיע המועד של הגאולה. ואז יהיה:

וחננו כימי עולם. כמו אדם הראשון קודם החטא.

תשועתם היית לנצח

תשועתם היית לנצח

יז

מגילה ז: חייב איניש לבסומי בפוריא עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי.

ננסה להאיר קצת מהעומק של המאמר. הלשון של 'ארור' זה מקולל. מלשון קל. הפוך מכבוד. שהוא מלשון כבוד. שיש לו מציאות נוכחת. כמו כי קללת אלוקים תלוי, שזה הבזיון של הצלם אלוקים. וארור המן הביאור שמבוזה המן, אשר ביקש לאבדי. ו'ברוך' הוא שבח. ענין של כבוד.

ברוך אתה ה' אלוקינו מלך העולם. ברוך הוא גם לשון שבח. מלך העולם, שהמלכות היא ההמלכה מדעת כלל ישראל. והמלכות זה כבוד, כבוד מלכות שמים. ומשבחים את מלכות השי"ת. השבח הוא הכרה בכבוד המלכות, זה הברכה של מלך העולם.

מחיית עמלק הוא הכבוד שמים הגדול ביותר. חלק מהכבוד שמים זה הבזיון של המן, ארור המן. וגדולת מרדכי הוא הטובה של הצדיקים. כבוד שמים ממעשי הצדיקים.

וזהו החייב איניש לבסומי בפוריא עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי. שלא ידע איזה כבוד שמים גדול יותר, ארור המן או ברוך מרדכי.

ומה הכבוד שמים הגדול יותר? זה הרי מצוות היום של עד דלא ידע.

פורים תשנ"ב.

עד דלא ידע.

יש לבאר על פי המאמר שתכלית הידיעה שתדע שאינך יודע. וזה החיוב להגיע לדרגת דעת שתדע שאינך יודע, מה עדיף, ארור המן או ברוך מרדכי.

מוצאי פורים תשנ"ג.

עד דלא ידע.

ביארנו שהלא ידע. זה הלא ידע מה הכבוד שמים הגדול יותר. שיש כבוד שמים בבזיון עמלק. ומה באמת הכבוד שמים בבזיון של עמלק? התשובה היא שזה הסוד של פורים. הסוד של היין. יש ב' בחינות ביין. בברכות נז. היין יש שותהו וטוב לו ויש שותהו ורע לו. בשה"ש א, ד: נזכירה דודך מיין. ובהושע יד, ח. זכרו כיין הלבנון. ומאידך במשלי לו, א תנו שכר לאובד ויין למרי נפש. שהיין מגלה את הכבוד שמים בבריאה. שלכלל ישראל הוא מוסיף הכרה בכבוד שמים, ליעקב שלח יין ישן שרוח זקנים נוחה הימנו (מגילה טז:). ומאידך אצל עמלק מתגלה ביין הבזיון שלו, ע"י השכרות. ומה מגלה היין? היין מבזה את השותה. בזיון הביאור, שרואים שאין כאן מציאות אלא שהכל דמיון. וזה הכבוד שמים הגדול ביותר, שכל המציאות של הרע היא דמיון. וזהו הכבוד שמים בבזיון עמלק.

החיוב בפורים הוא להגיע להכרה שכל הרע הוא דמיון. וזה ע"י היין שמשבח את הדעת. ההכרה של הכבוד שמים. ומכירים שכל ההפך מכבוד שמים הוא דמיון. פורים תשס"ג.

תשועתם היית לנצח

עד דלא ידע.

ע"י היין מגיעים לטעימה שגם בבזיון עמלק יש טעם חיובי של כבוד שמים. שהבזיון של עמלק הוא עצמו כבוד שמים. וא"ז רק שמסתלק הביזוי הכבוד שמים כביכול, אלא שזהו עצמו כבוד שמים.

וזה החיוב דעד דלא ידע. שלא יהיה לו תפיסה שהכבוד שמים הוא רק בברוך מרדכי. אלא יטעם טעם חיובי של כבוד שמים בארור המן. וממילא לא ידע מה כבוד שמים גדול יותר.

פורים תשע"ה.

עד דלא ידע.

יש לבאר דידע מלשון והאדם ידע. והיינו דעת של חיבור. וזהו עד דלא ידע, שלא ידע איפה יש חיבור וקירוב לה' יותר גדול. בדעת של ארור המן, או בדעת של ברוך מרדכי.

פורים תשנ"ו.

עד דלא ידע.

קבלה בידינו שעמלק הוא שם כולל לכל היסורים שבעולם. ויש יסורים שרואים צדיק ורע לו, ויש יסורים שרואים רשע וטוב לו. וזהו העד דלא ידע, שלא ידע ע"מ השכר יותר גדול. על ראיית צדיק ורע לו, כביכול ארור מרדכי. או על ראיית רשע וטוב לו, כביכול ברוך המן.

בפורים מקבלים תפישת השגה במשהו משכר אותם יסורים. וזהו החייב איניש לבסומי עד דלא ידע.

קבלה בידי ממרן הגר"י הוטנר זצוק"ל, שהיסורים של רשע וטוב לו גדולים יותר. [א.ה. ע'י פחד יצחק פורים ענין כג, ב].

פורים תשנ"ז.

עד דלא ידע.

הביאור, שלא ידע מה יותר טוב לו. ברוך המן, היינו הצלחתו של המן בעוה"ז להרע לו. וכן ארור מרדכי, מה שנראה כביכול שידו על התחוננה, שסובל יסורים.

בפורים מתגלה שכל היסורים הם בשביל השכר הא"ס של יעוד כנסת ישראל, ושל כל פרט מכלל ישראל. זה מגלה היין בפורים.

פורים תשנ"ח.

תשועתם היית לנצח

יט

עד דלא ידע.

נאיר קצת מעומק המאמר. בתפילת ר"ה : אתה זוכר מעשי עולם כו', כי אין שכחה לפני כסא כבודך. והביאור, דבסוף האי עלמא מתגלה דכל המעשים משתייכים למדת הכבוד. והוא מענין שער הנו"ן דבינה, דבו מתגלה דמכל המעשים עולה כבוד שמים. וכן ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר יחדיו כי פי ה' דיבר. דיתגלה דמכל המעשים עולה כבוד שמים.

וזהו החיוב של עד דלא ידע. שגם מה שנראה ברוך המן, יש כאן ארור המן. ע"י שבסוף עולה כבוד שמים ממה שנראה היום ברוך. בפורים יש טעימה משער הנו"ן דבינה. פורים תש"ס.

עד דלא ידע.

נראה לבאר בזה. דהנה כשברא הקב"ה את העולם והפריד המים התחתונים מהעליונים, בכו המים התחתונים דאנן בעינן למהוי קמיה מלכא. והשיב להם הקב"ה בניסוך המים. וביאור הדבר. דיש כבוד יותר גדול ברחוק שנתקרב. כמו שמצינו בבעל תשובה דעדיף בכבוד שמים העולה ממנו.

וזהו הטעימה של השכרות בפורים. שגם מה שנראה ארור מרדכי, וכביכול נפגם בכבוד שמים. הרי בזמן של השכר והקירוב עולה כבוד שמים הרבה יותר.

וזה נחמה גדולה לבעלי יסורים. ע"מ שלכאורה יורד אצלם הכבוד שמים במה שיורד אצלם עבודת השם. ולמבואר, הוא להפך, דאח"כ בזמן הקירוב של שכר היסורים עולה כבוד הרבה יותר. דזה כבוד של רחוק (באונס) ואח"כ נתקרב. וכן לענין כבוד בעל היסורים. המבין יבין להרחיב הדברים.

ערב פורים תשע"ז.

עד דלא ידע.

הביאור בזה, שגם במצב של שכורה ולא מ"יין. כביכול נראה שאין לו כבוד. מ"מ בעומק מתגלה המציאות של נצח ישראל, שהוא נצח. ויש לו יחידות כבוד אדם משלו. והצרות זמניות. למטרת היעוד של כנס"י, ושל כל פרט מכנס"י.

בפורים יכול לטעום כ"א את שייכותו לנצח ישראל. נצחיות זה מדה בפנ"ע. הטוב הוא נצחי. היין של פורים שייך לנצח. אצל כלל ישראל השמחה והצער זה אותה נקודה. הכל מכוון למטרה דנצח ישראל.

פורים תשס"א.

תשועתם היית לנצח

כ

עד דלא ידע.

הפירוש, שגם מה שנראה בלא דעת. בפורים מאיר האור חוזר של הדעת. שטועמים משהו מההנהגות של השי"ת בבריאה. ומשל למעין עוה"ב.

פורים תשס"ב.

עד דלא ידע.

הביאור שגם במצב שלא ידע. יש את הידע של הקב"ה. שהקב"ה יודע את עומק ההבדלה, בין ארור המן לברוך מרדכי. ובפורים מאיר האור שגם היכן שלנו אין ידיעה, להקב"ה יש את ההבדלה בין ישראל לעמים. מחמת הפנימיות של היהודי, שאף פעם לא נפגם.

פורים תשע"א.

עד דלא ידע.

יש לבאר, שהנה עמלק בשורשו הוא טוב. מעל השמים. שעשיו היה צריך לתקן את מדת הדין. וזה עד דלא ידע, שלא ידע איפה יש יותר נצח, בארור המן, היינו מעל השמים. או בברוך מרדכי.

פורים תשס"ד.

עד דלא ידע.

הביאור. שבפורים מתגלה שכל ההסתר פנים הוא שעשוע. כמו אמא שמחביאה את פניה מבנה התינוק למטרת שעשוע. שע"י הרצון של הבן למצוא את האמא מגדיל את האהבה הרבה יותר. כן כביכול אצל הקב"ה. שכל הריחוק הוא שעשוע. שאח"כ מגיעים לדרגה דקירוב דאהבה ותענוג א"ס.

וזהו העד דלא ידע, שלא ידע מה עדיף לו. דבפורים אפשר לזכות לטעום משהו מהשעשוע.

הבן יקיר לי אפרים אם ילד שעשועים (ירמיה לא, ט).

ערב פורים תשע"ז.

עד דלא ידע.

בביעור הרע של עמלק. יש ג' השגות, הא' שהרע הוא זמני. הב' שהרע הוא דמיון, שאין לו חיבור למציאות האמיתית. הג' שאין רע בכלל. בפורים אפשר להשיג שאין בכלל מציאות של רע.

זהו החיוב של עד דלא ידע. שלא יהיה לו דעת שארור המן. שהוא קיים אלא שהוא זמני או דמיון. אלא לא ידע. שיראה שאין מציאות של רע בכלל.

וכנגד זה יש ג' השגות בטוב הא' שהטוב הוא נצחי. הב' שהטוב הוא המציאות האמיתית. הג' שהטוב הוא המציאות היחידה. וזה החיוב של עד דלא ידע. שלא רק שהטוב הוא נצחי והוא המציאות האמיתית. ושברוך מרדכי, והיינו שהוא מבורך למרות הקיום של הרע. אלא שהוא המציאות היחידה.

מזמור שיר ליום השבת (תהילים צב). בפסוק ח: ויציצו כל פעלי און להשמדם עדי עד. זה התפיסה הראשונה, שהרע הוא זמני. להשמדם עדי עד. ופסוק י: כי הנה איביך ה' כי הנה איביך יאבדו יתפרדו כל פעלי און. יתפרדו כל פעלי און זה התפיסה השנייה, שהרע הוא דמיון. שכל מה שנראה שיש לרע חיבור עונג ואהבה, הכל דמיון. שהכל לגרמיה, לצורך עצמם. לתאוה יבקש נפרד. זהו יתפרדו כל פעלי און. ופסוק יב: ותבט עיני בשורי בקמים עלי מרעים תשמענה אזני. ותבט עיני בשורי, זה המבט הישר. נוכח. שאין בכלל מציאות של רע. ע"ז אומר המשורר, ותביט עיני בשורי בקמים עלי מרעים.

וכנגד זה אומר המזמור של השבת שיש ג' השגות בטוב. ואתה מרום לעולם ה' [פסוק ט]. שהקב"ה הוא המציאות הנצחית. ואתה מרום לעולם ה'. ואח"כ אומר ותרם כראם קרני [פסוק יא] שרואים כולם שזה המציאות האמיתית. ולבסוף [פסוק טז] אומר: להגיד כי ישר ה' צורי ולא עולתה בו. ופירש רש"י, דאחר שעוד ינובון בשיבה דשנים ורעננים יהיו ואז יגידו כי ישר ה'. שאז חלה התפיסה שהטוב הוא המציאות היחידה. ושכל התרעומת והרע לא קיימים. ובשבת יש מעין אותה תפיסה. ובעיקר בזמן סעודה שלישית. וגם בעל יסורים מרגיש משהו מהשכר. ומוארים הדברים בקדושת השבת ובקדושת הפורים.

ועי' משנ"ת בזה תוספת דברים בסוף המגילה.

פורים תשנ"ב.

עד דלא ידע.

באמת שהכבוד שמים הגדול ביותר זה מחיית הרע. שע"ז מתברר שאין מציאות אחרת חוץ מהטוב. שלא רק שהטוב הוא המציאות האמיתית, אלא שאין מציאות אחרת.

זהו עומק הדעת של פורים. שאין מציאות אחרת חוץ מהטוב.

פורים תשע"ג.

עד דלא ידע.

בר"ה מתפללים על טוב טעם ודעת למדני. אבל יו"כ הוא קירוב מעל לדעת. כמו שאומרים בהפטרה ליו"כ: דעת דרכי יחפצון. שזה הדעת. ובהמשך הפסוק: קרבת אלוקים

תשועתם היית לנצח

יחפצון. שזה מעל לטוטו"ד למדני. שזה עולם הקירוב. ועמלק כופר במציאות של קרבת ה' אמיתית. ובמציאות החיבור של קוב"ה אורייתא וישראל חד הוא.

ומרבנו הגר"א ידוע, דפורים הוא השלמה ליו"כ. וגם בחלק הזה.

וזהו החיוב של עד דלא ידע. מעל לדעת.

מוצאי פורים תשס"ג. פורים תשס"ה.

עד דלא ידע.

על האבות כתוב שרצו לפני כסוסים (סנהדרין צו.). הביאור, שסוס כוחו ברגליים. שמבטל הדעת ומרגיש ברגליים את ההליכה כרצון האדון. והאבות ביטלו את הדעת ורצו כסוסים לפני ית'. בלא שום הבנה ודעת. אצל מרנא החזון איש זיע"א ראיתי את הנהגה זו.

זה החיוב של עד דלא ידע, לבטל את הדעת לגמרי. גם כשלא מבינים כלום. משוכה אחריו נרוצה.

פורים תשנ"ה.

עד דלא ידע.

בפורים מתנוצץ אור מתורתו של משיח. וזה החיוב של עד דלא ידע, שידע שכל תפיסתו היא ללא דעת. תורת עוה"ז הבל היא בפני תורתו של משיח, וע"י כך יטעם טעמה מתורתו של משיח.

פורים תשנ"ג.

עד דלא ידע.

שידע שגם בלא ידע, כשאנו יודע, מ"מ בעומק קיימת הדעת של ארור המן וברוך מרדכי. מוצאי פורים תשנ"ב.

עד דלא ידע.

שלא ידע ע"מ להודות יותר, ע"מ שברוך מרדכי, או ע"מ שנראה כביכול שארור מרדכי. וכן בארור המן. שהתכלית בשניהם הוא להטיב לו.

מוצאי פורים תשנ"ב.

עד דלא ידע.

בפורים נתגלה שישראל הם בנים לה'. שהם הם הבנים של השי"ת. מה שלא היה נראה כן מקודם. וחזר כבודן של ישראל למקומו.

תשועתם היית לנצח

כג

זה החיוב של עד דלא ידע, שלא ידע היכן יש יותר כבוד לישראל, בארור המן או בברוך מרדכי. והאמת שהכבוד הגדול יותר הוא בארור המן, שמתגלה שאין מציאות אחרת חוץ מכבודן של ישראל.

כל הנקרא בשמי לכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו (ישעיה מג).

פורים תשנ"ו.

עד דלא ידע.

מה שמרגישים בזה עכשיו, דהנה בפורים רואים שאין מציאות כזו של רע כלל, וכל עמלק מציאותו מעל השמים. אמנם גם אחר השגה זו עדיין צריך לראות שבעולם העשיה עדיין עמלק קיים. ואכתי ארור המן, בעולם המעשה.

וזהו עד דלא ידע, שיהיה עדיין את הדעת של ארור המן, וברוך מרדכי. ולא ידע מחמת השכרות.

פורים תשע"ו.

עד דלא ידע.

יש לבאר, שגם מה שנראה ארור המן וברוך מרדכי, הרי שבעומק הוא להפך בדיוק. דהאדם יראה לעינים והשם יראה ללבב. ובפורים מקבלים הרגשה מיהו באמת הברוך מרדכי, ומיהו באמת הארור המן. שמרגישים את הפנימיות האמיתית.

פורים תשע"ד.

עד דלא ידע.

שהנה האדם סבור שיודע הערך בארור המן, וערך הברוך מרדכי. וע"ז נאמר שחייב אינני לבסומי עד דלא ידע. שחייב לדעת שהוא לא יודע גודל הערך של ארור המן והערך של ברוך מרדכי. שהוא הרבה לתפישת השגה של האי עלמא.

פורים תשע"ז.

עד דלא ידע.

שאדם צריך לדעת, שגם מה שיודע שארור המן, אינו יודע. שאין יודע את גודל הרע של המן. ומדה טובה מרובה. שגם מה שנראה לאדם שיודע כמה טוב יש למרדכי. אינו יודע באמת כמה גודל הטוב של מרדכי.

פורים תשע"ז.

עד דלא ידע.

בפורים מתגלה שמה שנראה המציאות והיופי של עמלק, זה עצמו האין מציאות שלו. ועולה מזה שאין עוד מלבדו. ומתגלה כבוד שמים בבריאיה. וזה ע"י הדעה שהמציאות הוו

היא אינה מציאות. שמה שנראה היא היופי של עמלק, הוא עצמו האין מציאות. וזה החיוב של עד דלא ידע. שלא ידע איפה יש יותר כבוד שמים, כבוד אורייתא, וכבודן של ישראל. ומציאות של נצח. דוד המלך התאוו לתורת עמלק שמעל השמים. [א.ה. המקור חסר]. להכרה איפה במציאות המדומה של עמלק מונח האין מציאות. ומקביל לשורשו בנפש. שעמלק בשורשו הוא טוב. מעל השמים. וכל הרע למעשה הוא רק לתכלית עבודת האדם בהאי עלמא. והמטרה בבריאת הרע הוא ליתרון האור הבא מן החושך. ושמה שלפעמים נראה הכי מציאות הוא גופא האין מציאות. ועד דלא ידע, איפה יותר יש מציאות, בדעה של מרדכי, או בדעה של אין מציאות להמן.

ויש לבאר אופן נוסף, שהמציאות של עמלק הוא כנגד המציאות האמיתית של מרדכי. שלכל כח בנפש יש כח מקביל במרדכי, בצד הקדושה. וע"י התפיסה בעמלק תופסים את המציאות האמיתית. יתרון האור הבא מן החושך. והוא בכלל החיוב של עד דלא ידע, שלא ידע ממה מכירים יותר את המציאות, באין מציאות של עמלק, או במציאות של מרדכי.

עוד יש לבאר, שהבנת שורש הטומאה של עמלק, מה מניע את הנפש שלו. הוא עצמה תורה. של לימוד דרכי ה' בהנהגת הבריא. והוא בכלל עד דלא ידע, שלא ידע איפה יש יותר תורה.

פורים תשע"ז.

פורים.

אצל תינוק הסדר בבואו לעולם הוא, יראה, אמונה, ואהבת ה'. זה שורש הנפש. בפורים מתגלה שורש זה. וכן מה"ט קיימו וקיבלו מאהבה, שהתגלה שורש זה.

פורים תשס"ז.

נס פורים.

בפורים הנס עצמו הוא נס. והיינו דיש הנהגה של נסים מחוץ לדרך הטבע. כגון צדיק וראוי. אבל בפורים נתחדשה הנהגה של נס מכח הרצונונו לעשות רצונך. עומק הפנימיות של יהודי. שזה גם סיבה לנס.

אחי יוסף תבעו את עצמם אבל אשמים אנחנו כו' בהתחננו אלינו. והיינו שלא היה ראוי לרחמים מחמת הדין, רק מחמת התחנונים. שהיו צריכים לרחם מכח הרצון הפנימי, שרצונונו לעשות רצונך. זו היתה התביעה עליהם.

בפורים מתגלה הרצונונו לעשות רצונך. והקב"ה מרחם עלינו מכח הנהגה זו.

בן קיש שהקיש על שערי רחמים ונפתחו לו (מגילה יב:).

פורים תשס"ג.

י"ן.

היין של פורים הוא משל להיין המשומר של סודות התורה.

היין מחבר את האדם לנקודה הפנימית של נצח ישראל.

פורים תשנ"ד.

מחית עמלק.

מהו הכבוד שמים מעצם מחית עמלק. הביאור הוא כמו שכתוב אמת מלכנו אפס זולתו. ההכרה שאין מציאות אחרת מורה על האחדות. וזהו הכבוד שמים במחית עמלק.

פורים תשנ"ח.

מלחמה לה' בעמלק.

שהתכלית בעוה"ז הוא עצם המלחמה ברע. דבלא"ה לא היה צריך לירד מג"ע לעוה"ז, ולברוא את הרע. ויש בזה ב' חלקים, הא' הכבוד שמים שעולה במלחמה עם הרע. והב' השכר על המלחמה. וכן בחנוכה מודים על עצם המלחמה. ומלחמה לה' הפי' שמלחמתן של ישראל היא מלחמתו של הקב"ה.

מזיק בפורים.

הב"ח כתב דמזיק בפורים פטור. ננסה להאיר קצת מעומק הדברים. החיוב של מזיק בנוי על הטענה שיש לאדם על השני, למה הזקת אותי, שיש לו תרעומת עליו. אבל בפורים כלל ישראל דבק בעץ החיים, ומכירים שהכל מאת השי"ת. וממילא אין לו תרעומת. וא"כ אין סיבה לחיוב מזיק.

אכן באמת נראה, דבפורים אי"ז רק מחילה, שאני 'מוותר' לשני, או שאין לי תרעומת. אלא זה מהלך של אהבה. שמתוך אהבה רוצה להטיב לשני. ורוצה דהשני לא יתחייב.

והנה, הרי זאת התורה לא תהא מוחלפת, ובימות המשיח כולנו דבקים בעץ החיים. וא"כ למה אז יתחייב מזיק? הביאור, שזה יהיה חלק מההטבה. להטיב למי שניזוק על ידי. עוד אפשרות שיהיה להטיב. ולכן באמת נראה שגם מזיק בפורים חייב. וצ"ע לדינא.

מוצאי פורים תשס"ו.

ולא ירא אלוקים (דברים כה, יח).

על עמלק כתוב שהסיבה שלא ירא אלוקים. והנה הפוך מיר"ש זה גאוה. שיראה זה הכרה שאני נברא. וגאוה זה דמיון שמגיע לי הכל. וא"כ למה לא כתוב שהיה בעל גאוה?

תשועתם היית לנצח

הביאור, שעמלק אי"ז מי שמתגאה להדיא, עמלק זה מי שאצלו אהבה גדולה מיראה, שידע שאי"ז לא אהבה ולא יראה. זה השורש של עמלק, לא ירא אלוקים, שאין לו יראה. שבת זכור תשס"ח.

נצח ישראל (שמואל טו, כט).

בהפטרה: וגם נצח ישראל לא ישקר. שנצח ישראל הוא כנגד עמלק שכל מציאותו זמנית. ע"י נצחון על עמלק מתגלה המציאות של נצח ישראל, ושזה המציאות האמיתית. והכתוב בא להשמיענו שזהו המציאות היחידה, נצח ישראל. שכל השנה עמלק פוגם בטוב, ואפשר לטעות ח"ו שהטוב לא נצחי. אבל בנצחון על עמלק מתברר שזהו המציאות היחידה. נצח ישראל. וזה האור דפורים.

שבת זכור תשע"ז.

כי שב מאחורי ואת דברי לא הקים (שמואל א, יא).

בשמואל: כי שב מאחורי ואת דברי לא הקים. ושב מאחורי זה המציאות של הריחוק של הטומאה. אחור, זה בלי מציאות של קירבה. ודברי לא הקים, זה החוצפה של הבעיטה. שבת זכור תשס"ב.

כל הפושט יד נותנים לו.

וכן הדין ברב ותלמיד. שבפורים כ"א מישראל בחזקת שנתבער אצלו חלק מהרע, וא"כ אפשר להשפיע. שתמיד יש נידון אם ראוי, אבל בפורים ודאי ראוי. זה א' מהפנים בביאור דין זה.

מוצאי פורים תשע"א.

מחה תמחה את זכר עמלק.

ואיך מוחים? שורש הדברים מפורש בתורה. ויהי ידיו אמונה. שע"י האמונה מחה משה רבינו את עמלק. וכן ע"י יראת שמים. ולא ירא אלוקים.

שהרי לאום מלאום יאמץ, וכשה קם זה נופל. והוא כנגד אשר קרך, שהכבוד שמים לא רותח, כנגד זה יראה ואמונה. שמגדיל את הכבוד שמים, ומוחה את עמלק.

ומה שיראה מגלה כבוד שמים. שיראה הוא ההכרה שאני נברא. וזה ראשית חכמה יראת ה'. ההכרה שהאדם נברא. וזה שורש ותחילת ההבנה ביחוד ה'. וזה הכבוד שמים. והכבוד שמים באמונה, שלמרות כל הקשיים והיסורים אינו בועט, ומאמין בטוב ה'.

פורים תשנ"ד.

תשועתם היית לנצח

כו

שכרות בפורים.

ע"י השכרות מסתלקת הדעת. ומה נשאר? ההכרה שגם בלא דעת יהודי מציאותו הוא נצח ישראל. וזה אחד מהטעמים שטועמים אנו בשכרות בפורים. שגם אדם ללא דעת, מציאותו הוא נצח ישראל. שכל מה שאין דעת זה מציאות זמנית, עד הגאולה השלימה במהרה בימינו.

וזהו עד דלא ידע. שגם בלא דעת יש את היחידה והמציאות של נצח ישראל. ושם ארור המן וברוך מרדכי.

פורים תשס"ג.

ויבא לו יין וישת (בראשית כז, כה).

מה שהביא יעקב אבינו ליצחק אבינו יין, ניגע באופן אחד. שהיין מבדיל בין ישראל לעמים. ויסוד ההבדלה, שיין מוציא אצל כלל ישראל את הכבוד שמים. שדבר גשמי מוציא את הכבוד שמים הגדול. זכרו כהיין הלבנון. שהביא לו יין ישן שדעת זקנים נוחה הימנו. וזה מדתן של ישראל, שגם בגשם מתגלה הרוחני. שמהגשם עולה הכבוד שמים הגדול ביותר. שהאכילה של כלל ישראל היא קודש קדשים. וזה רצה יעקב שע"י היין יתגלה עצם מדתן של ישראל, שגם במעשים הגשמיים כביכול, יש כבוד שמים. ועי"ז יבדיל יצחק בין יעקב לעשיו. שאין לו הבנה שיש קדושה בדברים גשמיים.

תנו שכר לאובד. עמלק ששותה יין ומשתכר, עומק הצעקה שלו זה 'אין נצח'.

פורים תשנ"ה.

ויבא לו יין וישת (שם).

בסנהדרין ע. מבואר דהיין רומז גם על דין. אל תרא יין כי יתאדם כו'. והביאור, שרצה שיצחק יבדיל בין הדין של עשיו, שעשיו שרשו ממדת הדין, ללא יעוד. לדין של כלל ישראל, שהוא בשביל המטרה של היעוד של נצח ישראל.

פורים תשע"א.

המן מן התורה.

גמ' חולין קלט: המן מן התורה מנין המן העץ. שהמן היה בנחש הקדמוני. כח הארס. שכח הארס הוא הורדת הכבוד שמים, כבוד התורה, וכבוד ישראל בבריאה. לץ תכה זה עמלק. ונבאר קצת. דידועים דברי הגר"א שהחטא של אדה"ר היה שנמשך לחכמת הטבע. והביאור, שלא האמין שיש כבוד שמים בחכמת הטבע. שאכלה פגה. וזה גם היה המן שלא האמין שיש כבוד בשמים בטבע. וזה ע"י הארס. ליכא מאן דידע לישנא בישא כהמן.

תשועתם היית לנצח

ועמלק כופר גם בבחירה. שטוען שהאדם מוכרח הוא לעשות כפי מה שמוכרח. ושורש הכפירה, שאין מטרה לעולם, בכבוד שמים ע"י הבחירה. שעמלק יודע את בוראו ומתכוין למרוד בו. שמרגיש שהוא מטרת הבריאה. כביכול ח"ו הוא יותר חכם מה'.

ובזמנינו התחדשה כפירה חדשה, שהאדם הוא 'השולט' על מחשבותיו, ובכלל עמלק הוא. ואין הדברים אמורים למי שנצרך ח"ו. אלא לראות את אותם בעלי גאווה כפי הראוי להם, ולהשתמש בהם כמו מוכר במכולת וכו'. וכמובן, שכצריך, יש ג"כ להעריך.

פורים תשע"ג.

בחטא הגאווה.

שורש עמלק זה הגאווה. שלא מכיר שהוא נברא. היפוך היהודי שההכרה הראשונה שהוא נברא, יראה. [עי' בענין בביאור הענין של מחית עמלק]. ויש לבאר הענין בחומר חטא הגאווה. שיש בזה ב' חלקים. א. שלא מכיר בזה שהוא נברא. ב. עצם הרע, שהוא מקור הבריאה. שהוא כביכול סיבת הבריאה. והביאור בדבר זה, שההכרה הראשונה של עמלק היא אני מרוחק מהקב"ה, ח"ו. זה תחילת הגאווה.

וטעם חיוב המחיה, דמונח בזה בעיטה בכבוד שמים. שכביכול, אין מטרה להתקרב להשם. והוא בעיטה נוראית במלכות ה'. וחיוב העונש הוא מחמת כונת הבעיטה. שמתכוין לבעוט ח"ו במלכות שמים.

ואמר מרנא זצוק"ל, שצריך כוונה לבעוט במחשבה, ולא מספיק בהרגשה. וכמו שלא שייך להעניש בע"ח ששורשם מטומאה, שאין להם כוונת בעיטה.

פורים תשנ"ב.

אסתר סוף כל הניסים.

תהילים כב: למנצח על אילת השחר מזמור לדוד. ופי רש"י, השחר לשון שחרית. וצריך ביאור הענין של 'שחר'. 'והטעם' בזה, ששחר הוא הראיה שיש 'אמת' בבריאה. שהבריאה מחוברת למקור, הקב"ה.

וביומא כט. אמר רב אסי למה נמשלה אסתר לשחר, אמר לך מה שחר סוף כל הלילה, אף אסתר סוף כל הניסים. והענין, שבלילה אין ראייה של אמת, שהקב"ה הוא מקור הבריאה. הרשעים דומים ללילה, שלא מאיר בהם האור של השם. ואחר הלילה מגיע השחר. שאז מתברר שכל הבריאה כולה מחוברת למקור. שגם מה שנראה מנותק, בעומק היה את רצון ה', בשביל התכלית של הטוב.

וזהו ענין אסתר, שבסוף כל הניסים. שאז התגלה שבכל ההסתער הנוראי כולו, שבכל הדורות. וכן, מכל הרשע של המן ואחשוורוש, עולה הגילוי, שהכל מחובר למקור. שגם

בדברים טבעיים כביכול, שח"ו נראה שאין בהם יעוד, עולה ומתברר שהכל היה לצורך היעוד של נצח ישראל.

פורים תשנ"ב.

על סדר המגילה

הקדמה למגילה:

אמר מרן ז"ל, שקבלה בידיו מרבנו הגר"א ז"ל, שכל מעשי מרדכי ואסתר מול אחשוורוש והמן. הם שורש למלחמה הקבועה שבין כלל ישראל לעמלק. ובעומק הרגישו את כל ההרגשות שיש ליהודים, במלחמתם כנגד עמלק. וכנגד זה המן ואחשוורוש במלחמתם כנגד היהודים. והוא בכלל הכתבוני לדורות ששלחה אסתר, שהוא מלחמת הטוב מול הרע. וביאורי מרן ז"ל, הם ברובם בעומק ההרגשה שיש למרדכי ואסתר ולכל היהודים, מול אחשוורוש, המן, וכל מלחמת עמלק.

פורים תשנ"ב.

השתלשלות המגילה

במגילה מתגלה שעולה כבוד שמים מכל מעשי הרע. ונפרש קצת בפשט המאורעות. וינשאו מעל כל השרים אשר איתו. התנשאות זה כבוד. איך ניתן להבין שכביכול עשהו כמזהו ממש? הרי זה על חשבון כבוד המלכות. הביאור, שהיה אחשוורוש תלתי בהמן. ע"י הבגידה שבגד בו. שהרגיש המן שהוא מעל אחשוורוש. ואחשוורוש הרגיש שהוא צריך את המן לטובת הכבוד שלו.

אח"כ אמר המלך מה נעשה יקר וגדולה למרדכי. יקר זה משהו ששוה ערך ברמה גבוהה, דבר יקר. וגדולה זה כבוד שצריך להינתן לו. המלך ביקש ליתן לו את ב' הדברים. אמנם כשהגיע המן לחצר ביקש אחשוורוש רק יקר. שכבר הרגיש שהמן מנסה להשתלט במקומו במלכות. לכן לא רצה לתת גם למרדכי גדולה וכבוד, רק לייקר אותו, לתת לו משהו יקר. והמן שהרגיש בכך אמר רק את המילה: איש אשר המלך חפץ ביקרו. כאילו אי"ז במקום כבוד המלכות. אלא רק דבר יקר מאוד. אך לא התאפק וביקש את הדברים שמתאימים לכבוד מלכות.

והגר"א פירש [וכ"ה במהר"ל כאן], דיקר הוא כבוד, וגדולה הוא ממון. והדברים מכוונים למשנ"ת, שהרי אחשוורוש ודאי לא רצה לתת לו כבוד מלכות. אלא בתורת שכר. שהרגיש תלוי בו. והמן היה תאב למלכות. אצל אחשוורוש היקרות היתה לתת שכר. ולא הרגיש שיש כאן נתינת כבוד מלכות. וגדולה פי' הגר"א דלא אמר, דלא יכל להשיב על עצמו שכבר נתן לו ממנו הרבה וכן היה משנה למלך. והביאור, שזה היה אצל אחשוורוש כבוד מלכות – העשירות. ומשמים כווננו בשביל מרדכי שירגיש אחשוורוש שנלקח ממנו הכבוד.

תשועתם היית לנצח

ולכן לא רצה לתת כבוד מלכות דממון למרדכי. והטעם דהמן ביקש כבוד מלכות, שסמך ע"מ שיחשוב אחשוורוש שזה בגדר 'יקר' ולא בגדר כבוד מלכות. כדאמרי אינשי 'שלא יעלה עליו'. ונמצא שהדברים מכוונים היטיב עם פירוש הגר"א.

ערב פורים תשנ"ז.

להראות העמים והשרים את יפיה כי טובת מראה היא (א, יא)

והענין, שיש שני סוגי רשעים. אחד שמתגאה בזה שהוא "נותן", ואחד שמתגאה "במקבל". וכאן גאוותו היתה בושתי שהיא "מקבל", ממנו.

פורים תשס"ד.

ותמאן המלכה ושתי (א, יב)

במדרש רבה: רבי שמעון בר אבא אמר רבי יוחנן אין הקדוש ברוך הוא דן את הרשעים בגנינם אלא ערמים דכתיב בעיר צלמם תבזה, ע"כ. והענין בזה, דהעונש הוא על חטא הניאוף. ועומק הדבר, דהנה שורש ענין הצניעות ביאר מרנא הגר"י הוטנר זצוק"ל, דכל עניני היצירה שרשם בכבוד אלוקים הסתר דבר. [א.ה. עיין ספר הזכרון למרן הפחד יצחק עמוד צד]. ומעתה הרשעים דהוציאו את הדברים ששרשם כבוד ה' הסתר דבר לחוץ. ללא השפעה פנימית של חיבור. א"כ מדה כנגד מדה, נענשים שיצא המקום המוסתר שלהם כלפי חוץ.

ערב פורים תשנ"ה.

ויאמר ממוכן לפני המלך והשרים (א, טז)

ובגמ' מגילה יב: למדו מכאן שהדיוט קופץ בראש. וצ"ע דהא מצינו דליכא דידע לישנא בישא כהמן, ועוד. ומבואר, דהיה חכם.

הפשט דהדיוט זה לא טיפש, הדיוט זה מי שאינו מכיר את מקומו. מה שנקרא בעולם 'טקט'. והשורש זה חוצפה ועזות פנים. ויש ללמוד מזה מוסר השכל.

פורים תשע"ה.

וייטב הדבר בעיני המלך והשרים (א, כא)

ופירש רבנו הגר"א ז"ל, הודיע לנו בזה הכתוב שהקב"ה מהפך לבו של אדם, שהמלך הוטב בעיניו להרוג אותה אף שלא היה רצונו וכו' ע"כ. וביאור מה שהוטב להם, ולכאורה הוא נגד הדעת ואיך הוטב בעיניהם. והענין, שחשב שיקבל אשה טובה יפת תואר יותר. כך קיבלתי בשם רבנו הגר"א ז"ל. וזה מה שכתוב בהמשך ב, ד. ויטב הדבר בעיני המלך ויעש כן. שחשב שכך יוכל לקבל אשה יפה יותר, דאל"כ למה הוטב הדבר בעיניו.

פורים תשנ"ג.

איש יהודי היה בשושן הבירה ושמו מרדכי בן יאיר בן שמעי בן קיש איש ימיני (ב, ה)

ובגמ' מגילה יב: בן יאיר שהאיר עיניהם של ישראל בתפילתו בן שמעי בן ששמע אל תפילתו בן קיש שהקיש על דלתי רחמים ונפתחו לו. ויש לבאר איך האיר עיניהם של ישראל בתפילתו. והענין, שיש מהלך של תפילת ציבור. שהוא תפילה אחרת מתפילת יחיד. והחילוק שבציבור עולה הנקודה של כלל ישראל, בשורש הנשמה. ושם הוא הנהגה אחרת של קבלת התפילה. שהוא תפילה במקום 'האחד', שזה נקודת האחד המשותפת לכולם. ומרדכי האיר עיניהם של ישראל, שהפך את תפילת היחיד לתפילת ציבור. שגילה את הנקודה הפנימית של כנסת ישראל. בפורים גם תפילת יחיד הוא כתפילת ציבור. שיש את הנקודה של כנסת ישראל בתוך תפילת היחיד. וכמובן שבתפילת הציבור מתרחבת נקודה זו בעולם המעשה, שע"י ראייה חושית, מתגברת הדעת הרבה יותר.

בן יאיר שהאיר עיניהם של ישראל בתפילתו.

והמשך הגמ': בן שמעי ששמע אל תפילתו. והענין בזה, שהוא דרגה של בן אצל המלך, ששומעים את תפילתו. והביאור בדרגה זו, ששמיעה הוא בבינה, ובינה הוא כח המקבל. ומי שביטל את כל הגאווה, והכשיר את כח המקבל לגמרי, אזי מדה כנגד מדה כביכול מוכרח שישמע הקב"ה את תפילתו.

בן שמעי בן ששמע אל תפילתו.

והמשך הגמ': בן קיש שהקיש על דלתי רחמים ונפתחו לו. והענין בזה, שמי שאכפת לו מצערן של ישראל, הוא יכול להקיש על שערי רחמים. ונפתחו לו.

ועוד ענין יש בזה, דמי שמחובר לכלל ישראל, ורואה בהם את השורש הטוב, אזי הוא יכול לעורר מלמעלה את הרחמים מכח הדעת הפנימית, ההכרה שצריך לעשות את רצון השם. שרחמים הוא ראיית שורש הדעת. וכנגד זה מתעורר הנהגת הרחמים לכלל ישראל. [א.ה. עי' משנ"ת בענין נס פורים, שנתגלתה ההנהגה מכח הרצונינו לעשות רצונך].

ויש לבאר זה, ששני אנשים רואים אותו אדם. הטוב רואה את הטוב שבאדם, ואת מה שחסר רואה כחסרון זמני, במעלה של האדם. שחסר את המעלה הזאת. אבל האדם בעצם הוא אדם טוב. זה מבט של יהודי. עמלק רואה את האדם לפי החסרונות שלו. הוא אומר שהדור חלש, כי אצלו הדור זה החסרון שלו. יהודי אומר שהדור הוא טוב, חסר רק את המעלות האלו. ואם הוא טוב, אזי כמובן מתעורר הרצון שיגדל הטוב עוד ועוד. ותובע ממנו יותר ויותר. שהרי הוא טוב, ורוצה להשלימו בכל המעלות. זה היה מרדכי שראה בכל יהודי את השורש הפנימי של הדעת. ומכח זה הקיש על שערי רחמים, ונפתחו לו.

בן קיש שהקיש על שערי רחמים ונפתחו לו.

פורים תשס"ג.

תשועתם היית לנצח

לא הגידה אסתר את עמה ואת מולדתה כי מרדכי צוה עליה אשר לא תגיד (ב, י) והמכוון להראות את כח המקבל שלה, שהכירה שצריך לעשות כן מכח צווי מרדכי. פורים תשע"ד.

ובכל יום ויום מרדכי מתהלך לפני חצר בית הנשים לדעת את שלום אסתר ומה יעשה בה (ב, יא) ולמדנו מכאן את צורת ההנהגה של יהודי כשאחיו בצרה, שלא מסתפק בשליחת שליחים, אלא הולך בעצמו לאסתר. ועשה את זה מפשטות של צורת אדם של יהודי. פורים תשס"ה.

ותהי אסתר נשאת חן בעיני כל ראה (ב, טו)

והיה כן לצורך הענין של המלכות. וצ"ב הענין בזה, דודאי לא היה נוח לה בזה, ומה המכוון. והביאור, שהיה זה היעוד שלה. שיהיה לטובת כלל ישראל בהמשך. ואמר מרן זצוק"ל, דהיו גדולים שניכר אצלם החכמת אדם תאיר פניו לכ"א, וכמו רבנו הגר"א ז"ל, ורבנו המהר"ל ז"ל, וכן אצל מרן הפחד יצחק זצוק"ל. והיו גדולים שהיה רק לבעלי ראייה רוחנית. והוא לכל אחד לפי היעוד שלו. ובענין זה אמר מרן זצוק"ל, שהראיה האמיתית קיימת גם בעוה"ז, שעוה"ב הוא פתיחת העינים למי שהיה לו כבר יופי בעוה"ז. וכן הזכיר את הביאור של הגרמ"ש שפירא זצוק"ל, על מלך ביופיו תחזינה עיניך. שמי שלא עוצם עיניו מראות ברע, לא יראה את המלך ביופיו. רואה ולא רואה.

פורים תשנ"ג.

ותשא חן וחסד לפניו מכל הבתולות (ב, יז)

חן הוא ראייה של שלימות הטוב, שהוא אדם שמציאותו טוב. וחסד הוא יופי של נתינה. שהיא 'נותנת', וזה צורת האדם שלה, נתינה מתוך התבטלות.

פורים תשע"ו.

אין אסתר מגדת מולדתה ואת עמה כאשר צוה עליה מרדכי ואת מאמר מרדכי אסתר עשה כאשר חיתה באמנה איתו (ב, כא)

וצריך ביאור למה נכתב, שמה שאין מגדת הוא מצד צווי מרדכי, ולא מחמת דכן הוא רצון השם. והביאור בזה, דרצון ה' דיהיה גם צווי של אב ואם. ושל חכמי ישראל. ולא סגי באזהרה לשמוע אל דבר ה'. וזה מצד עולם המעשה. ועומק הענין, דצורת השכל תופס הרבה יותר דבר חושי. שקרוב יותר לדעתו. וזה שורש הנהגת הבריאה שיהיה נותן ומקבל. ודי בזה.

א.ה. יש להביא בכאן ממכתבו של רבינו הגדול זיע"א, על האיסור החמור בעליה להר הבית ששם שנה יסוד זה, וז"ל: והרי ברוח הקודש נאמר דבר ד' לשמוע מוסר אביך ותורת

אימך, אשר כל הדברים כגחלי אש ויותר, ולא היה די באזהרה לשמוע בדבר ד', אלא צריך בהכרח מוסר אביך ותורת אימך, ע"כ.

ערב פורים תשע"ז.

וישם את כסאו מעל כל השרים אשר אתו (ג, א)

והענין, שהכריח את כולם לבטל את דעתם מלפניו, שהוא חכם מכולם, וכולם 'תלויים' בו. ועי' בענין השתלשלות המגילה שעשה כן כיון שהיה 'תלוי' בו.

פורים תשנ"ז.

כי בן צוה לו המלך (ג, ב)

והיינו דעבדי המלך מצד עצמם לא רצו להשתחוות לו, דהיה זה כנגד כבודם, אבל היו חייבים, כי בן צוה לו המלך.

פורים תשס"ב.

ומרדכי לא יכרע ולא ישתחוה (ג, ב)

כריעה היא התבטלות בפני מי שגדול ממני. השתחויה זה הכרה שהוא המקור שלי. ואנחנו כורעים ומשתחוים ומודים. ומודים היינו שזה האמת וכל הרע הוא הבל.

מזמור שיר ליום השבת טוב להודות לה'. השיר של השבת הוא שטוב להודות לה'. שבשבת יש הכרה לכל יהודי שגם בעת צרה הטוב הוא להודות לה'.

זה גם מהות היום דפורים. שטוב להודות לה', למרות כל הצער. ומקבלים גם הרגשה בגודל שכר היסורים, וע"ז גם ההודאה.

וזה חלק מעבודת היום של עד דלא ידע, שלא ידע ע"מ להודות יותר. ע"מ שנראה ארור מרדכי, או על מה שנראה ברוך המן.

פורים תשע"ה.

ומרדכי לא יכרע ולא ישתחוה (שם)

וכמו שרגילים להזכיר שאני בינה לי גבורה. וכן כאן ע"י שהבין את גודל השפלות בכריעה להמן, ומתוך כך לא כרע ולא השתחוה. ולא שחובה להבין בשביל שלא לכרוע, שכך הוא טבע היהודי, שלא כורע ולא משתחוה. אלא שאם היה מתעצל להבין כשצריך להבין, זה גופא היה משנה את טבעו. וכתוב כן במגילה שהסיבה לפי שהוא יהודי. ואמר להם סיבה, ולא רק מציאות של טבע. אמנם לכאורה ברש"י משמע שהיה מחמת עצם האזהרה, שכתב: כי הוא יהודי והזהר על עבודת אלילים, ע"כ. ומשמע דהיינו מצד האזהרה. אמנם נראה דזה עצמו מוכיח את הנתבאר, דאם כל הסיבה שהוא יהודי וכך נצטווה, מה הפריע להמן, דעושה את זה בגלל שכך חונך, ולא בגלל איזה ענין כנגדו.

תשועתם היית לנצח

ועל כרחך, שהרגיש את הסיבה, שעושה את זה מתוך הרגש של הבנה, ולא כסומא באפילה. וזהו צורת היהודי, שע"י הדעת מגיע להבנת הדברים. והביאור, שבועמק צורת היהודי, האלוקים עשה את האדם ישר, מונח ההרגש של הבנת הדברים. וכל החשבונות הם מצד הנגיעות של הטומאה, ודי למבין. וזה מה שהפריע להמן, צורת אדם היהודי.

המבין יבין לראות את הדברים גם בגזירת הגיוס בזמנינו.

פורים תשע"ד.

וירא המן כי אין מרדכי כרע ומשתחוה לו וימלא המן חמה (ג, ה)

וחמה הוא הכעס. והענין 'שכעס' הוא כאשר פוגעים בכבודו של אדם, הרי הוא כועס. ועומק הכעס הוא הרצון להוריד את הכבוד של ההוא שכועס עליו. ומזה הגיע לרצון להשמיד את עם מרדכי. ובאו לספר את השורש לרצון של המן להרוג את כל היהודים.

פורים תשנ"ג.

ויבקש המן כו' להשמיד את עם מרדכי (ג, ו)

ולמה רצה להשמיד את כולם. הביאור שהרגיש בעומק את הפנימיות של הטוב היהודי, את היחידה. וגם מאלו שהשתחוו לו. ולכן רצה להשמיד את כולם. ואמר עוד, ודתיים שונות מכל עם. הנקודה היתה האמונה של מרדכי, ובעומק, של כל יהודי. שמאמין בטוב ה' 'ומקבל'. הפוך מכל הדתות שבעולם שנועדו לעצמם. ואת דתי המלך אינם עושים. שגם שעושים ה"ז בולזול, ובהכרה שאין בחוקים אלו ערך.

מוצאי פורים תשע"ו.

הפיל פור (ג, ז)

ובגמ' מגילה יג: שראה שנפטר משה רבינו באותו חודש ולא ידע שנולד באותו חודש. והביאור על פי קבלת שבת. שסוף מעשה במחשבה תחילה. והביאור, שסוף מעשה זה המעשים של עוה"ז. וזה במחשבה תחילה. היינו מה שכתוב שמתחילה עלה במחשבה לברוא את העולם במדת הדין וראה הקב"ה שאין העולם מתקיים ושיתף מדת הרחמים לדין. אכן א"א לנברא בלי גם מדת הדין. אין נברא שאין בו גם קצת דין. כיון שעיקר התכלית הוא השכר לדין.

שבתפילה אנו אומרים: הטוב כי לא כלו רחמיך והמרחם כי לא תמו חסדיך. שיש נבראים שעיקרם מדת הדין. ועליהם אומרים הטוב כי לא כלו רחמיך. דגם בהם יש הנהגה דמדת הרחמים. וכן אלו שנבראו במדת הרחמים גם בהם איכא מדת הדין. המרחם כי לא תמו חסדיך. כיון דע"ז יגיעו לשכר הדין.

וזה סוף מעשה במחשבה תחילה. שסוף כל המעשים בעוה"ז, יש בהם גם בחינה מעלה במחשבה.

וזה הייתה הכפירה של המן. שחשב שכיון שהיה דין, בפטירת משה. א"כ הוא זמן של דין. ולא האמין שהשורש הוא הרצון להטיב, והיעוד של כנסת ישראל. שכפר בנצח ישראל. וזהו הביאור בגמ' שהמן לא ידע שנולד. שאם היה מאמין ביעוד היה רואה בדין את השורש שגם נולד באותו חודש. שגם הדין הוא חלק מהיעוד של ההטבה שנולד באותו חודש. דגם בדין מתגלה הטוב שנולד באותו חודש. שהיעוד ממשיך כל הזמן. וכל ההסתרה הוא דמיון. למטרת השכר דג"ע, ימות המשיח, ועוה"ב. דזה היה חלק מכפירתו, שכביכול אין יעוד לעולם, ואין תכלית ליסורים.

ודברך אמת וקיים לעד. ומגיד מראשית אחרית.

פורים תשנ"ב.

הפיל פור (שם)

נבאר בזה קצת. גבי הגורל ביו"כ הוי בירור בין שעיר המשתלח לשעיר לה'. שהגורל מברר בין טוב לרע. והבירור במקום הכי דומה. שמה שנראה בחצוניות דומה, בעומק יש את ההבדלה הכי גדולה.

ליכא דידע לישנא בישא כהמן. המן רצה שיתברר ע"י הגורל שאין ח"ו הבדל בין ישראל לעמלק. [א"ל מרן: דהיה בעומק ההרגשה].

בפורים נתגלה שיש הבדל פנימי. הרצונינו לעשות רצונך. ולכן נקרא פורים ע"ש הפור.

פור המן נהפך לפורנו.

ערב פורים תשע"ו.

ולמלך אין שוה להניחם (ג, ח)

והיינו שדיבר שאי"ז משתלם להניחם. ולמה לא דיבר מצד החוצפה של כבוד המלכות. כיון שידע רשע נפש בהמתו, שזה מדבר אליו. שלא כדאי להניחם. וכמו גם בזמנינו, שזה חלק מהטענות על כלל ישראל.

מוצאי פורים תשע"ד.

אם על המלך טוב יכתב לאבדם (ג, ט)

היה זה חנופה שהתחנף למלך. והנה חנופה הפי' שזה ביטול 'הבר דעת' של האדם, בשביל הרצון שרוצה להשיג. וכנגד זה בפורים צריך להתחזק בתקיפות הדעת, שלא להתחנף לרשעים. שכנגד חנופה יש תקיפות הדעת, שלא לבטל את הדעת דקדושה. ויש כאן עומק מלפנים עומק. שהנה הסיבה שהתחנף המן לאחשוורוש היתה שרצה להשיג את המטרה שלו, להשמיד את היהודים ח"ו. וזה היה ע"י ביטול הגאווה שלו, בשביל להשיג

תשובתם היית לנצח

את המטרה. ומאויבי תחכמני. דאם המן ביטל את הגאווה בשביל המטרה שלו, אזי כ"ש אנחנו צריכים לבטל את מה שנשאר מהגאווה שבתוכינו. ומה המטרה שלנו? להתענג על ה'. גן עדן, ימות המשיח, והתכלית, עולם הבא. המעשים שלנו צריכים להיות הפוך מהמן. מיוחד הוא זמן פורים לכך.

ובאמת דבפורים יש דרגה נוספת, שמותר להתגרות ברשע, וממך הפחד יצחק וצוק"ל שמעתי דהוא הדרגה דפורים. ואכמ"ל. [א.ה. עי' פחד יצחק פורים ענין ט].

פורים תשע"ו.

ועשרת אלפים כבר כסף אשקול על ידי עשי המלאכה להביא אל גנוי המלך (ג, ט) והביאור, שא"ז רק רווח ומניעת הפסד ממנו. אלא שיתן לו גם כבוד, בזה שיש לו כסף. וכמו שפירש הגר"א במגילה, דגדולה זה הכבוד של הממון. וב' הביאורים נכונים.

פורים תשס"ג.

ויסר המלך את טבעתו מעל ידו ויתנה להמן בן המדתא האגני צרר היהודים (ג, י) שמעתי ממך הגר"י הוטנר זיע"א, שזה חלוק מהמשנה למלך של יוסף במצרים. ששם היה זה כמו שר. משא"כ כאן היה חלק מהמלכות. ומוכח כן ממה שעשאו אלוה. וזה כמשנ"ת דהיה 'תלוי' בו, ולכן נתן לו כבוד מלכות. עי' משנ"ת בהשתלשלות המגילה.

פורים תשע"ג.

ויאמר המלך להמן הכסף נתון לך והעם לעשות בו כטוב בעיניך (ג, יא) והביאור, שע"י התלות שלו בהמן. חשב אחשורוש שהמן מתכוין לטובתו. ואמר לו דהכסף נתון לך. שנותן לו מאהבתו את הכסף.

פורים תשע"ג.

והמלך והמן ישבו לשתות (ג, טו)

מה ר"ל בזה? יש כמה אופנים לבאר זה. מה שנראה עכשיו. שאחרי שגזרו על היהודים לאבדם. הרגישו את 'האין' – נצח. את הזמניות שלהם. עומק הדבר, שהכלל הוא שככל שהאדם מתרחק ממקור החיים, מהקב"ה. כך מרגיש יותר את הזמניות שלו. שטומאה היא ריחוק מהקב"ה. וכגודל הריחוק מנצח ישראל, כך עומק ההרגשת האין נצח. ואין לך ריחוק יותר גדול מגזירת כליה על כלל ישראל. וככל שמתרחקים רוצים לבעוט עוד ועוד וכו' וכו'. ולכן ניסו להפיג את התחושה הזו בשתייה. ששתיה הוא עונג. ומרגיש כביכול יש לו קיום. כך זה אצל הרשעים. הם רואים בזמן שנותר להם לחיות "נצח" מדומה. עד מחייתם.

פורים תשס"ו.

תשובתם היית לנצח

לו

ויזעק זעקת גדולה ומרה (ר, א)

נפרש דברי הגר"א. כתב הגר"א: גדולה על הצרה הגדולה הזאת. ומרה לו שבשבילו באה כל זאת. וצריך להבין, שהרי עשה כן כדין ומדוע היה לו מר ע"ז?

והביאור, מרירות שמר הוא הפי' שזה חוסר התאמה בין הרצון הפנימי למציאות בפועל. וכן מרדכי רצה שלא יהיה גזירה מחמת מה שעשה. ואי"ז 'אשמה', אלא מרירות, וכמבואר.

כנגד המרירות שהיה למרדכי. הרי פורים הוא זמן לקבלת מתיקות התורה. ע"י ההתאמה בין הרצון להשיג את החידושי תורה, לבין הבפועל של השגת החידושי תורה. וזה דוקא ע"י עמל התורה.

מוצאי פורים תשנ"ח.

ותתחלחל המלכה מאד (ר, ד)

והביאור בזה, שחלחלה הוא מצב שלא להבין איך דבר כזה קרה, חוסר השלמה עם המציאות. והענין בזה, להראות גודל הטוב של אסתר, שודאי אי"ז מהלך גשמי ח"ו, של הסתמכות על עניני הטבע. אלא היה הסתמכות על הקב"ה, שיעשה את כל הטוב למרדכי, ולכן לא הבינה מה קרה, בדרכי שמים.

פורים תשנ"ט.

ואת פרשת הכסף אשר אמר המן לשקול על גנוי המלך ביהודיים לאבדם (ר, ו)

צ"ב הלשון פרשת הכסף. ומשמע דיש יחוד בדבר זה, וצ"ב. והביאור בזה, דאמר לה, דהיה מוכן לוותר על דבר שיותר חשוב לו מבנים: כסף. [א.ה. עי' משנ"ת על הפסוק ה, יא. כבוד עשרו ורב בניו. דהקדים כסף לבנים]. ולהראות לה גודל הרוע והרשעות של המן. בשביל שתדע את גודל הרע שצריכה להילחם כנגדו. ושיש כאן מלחמה נוראית בין הטוב לרע, מלחמת עמלק.

מוצאי פורים תשנ"ט.

ואת פתשגן כתב הדת אשר נתן בשושן להשמידם נתן לו להראות את אסתר (ר, ח)

והנה ע"י ראית הכתב ודאי התחזק אצלה הצער לאין שיעור, וצ"ב מדוע עשה כן. וצריך ביאור. והנה מדרך אדם שמת לו מת בתחילה אינו מעכל שאכן קרה הדבר. ויש שיעור זמן שקבע הקב"ה, שבו מעכל האדם את הדבר. והוא מחכמת הבורא שלא יאבד את דעתו, מגודל הצער. וא"כ השאלה כפולה ומכופלת, דלמה הראה לה את זה. דודאי דהצטערה צער נוראי גם לפני כן.

וביאור הענין, שיש מהלך של צרת ציבור. שבו הכוחות הם עצומים ואחרים. שכשמדובר בדבר הנוגע לכלל, מתרחב לב האדם, הנושא את צערן של ישראל, על עצמו. עד כדי שיכול להכיל צער בהרבה ממדת הצער של אדם רגיל. ובזה מחוייב הנהגה אחרת. שהרי

תשועתם היית לנצח

הציבור ראה את כתב הדת, וא"כ מחובתה להיות ככלל הציבור. שזה צורת החיבור לכנסת ישראל. שע"י קריאת כתב הדת מגישים את חסרון החיות של כלל ישראל.

ערב פורים תשע"ז.

ותצוהו אל מרדכי (ד, י)

צ"ב הלשון צווי. והביאור, דבפסוק יז: ויעבר מרדכי ויעש ככל אשר צותה עליו אסתר. וביאר רבנו הגר"א ז"ל, מפני שהיא מלכה וחייב לשמור צויה. וצ"ע, דהיה מלכות דגוי, ואי"ז מלך ישראל. ולמה צריך לשמור צויה?

ובהמשך בפרק ה פסוק א: ותלבש אסתר מלכות. והגר"א הביא דברי הגמ' מגילה טו. שלבשה רוח הקודש. וצ"ב הלשון מלכות. ומבואר, דהיה לה מלכות אמינית דקדושה. וא"כ היתה בכלל מלך מישאל, דצריך לשמוע לה. וזה הביאור בהגר"א, שלפי שהיתה מלכה וצריך לשמור צויה. והגר"א עה"פ ט, לב. ומאמר אסתר קים דברי הפרים האלה ונכתב בספר. כתב דלא היו רשאים לבטל דבריה כו' והיינו מפני שהיא מלכה. וזה כפי הנתבאר. והיה זה שכר על היסורים, והמלחמה בעמלק.

ערב פורים תשנ"ה.

אל תדמי בנפשך (ד, יג)

תדמי הוא מלשון דמיון. ואמר לה מרדכי, שלא תדמי בדמיונות שווא, והיינו דמיונות ששורשם טומאה. להמלט בית המלך מכל היהודים.

פורים תש"ס.

אל תדמי בנפשך (ד, יג)

וצ"ע דהא היה ספק פקוח נפש, ולמה תהא מחוייבת למסור עצמה מספק. וצ"ע.

ומבואר, דבשעת מלחמת עמלק חייבים למסור נפש אם יכולים לסייע. ומה שאמרה לו שאילו לעבדים ושפחות נמכרנו החרשתי. מבואר מזה, דבגזירת ממון אי"צ למסור נפש. והביאור בזה, שגזירת מיתה זה גזירה על עצם הקיום של כלל ישראל. והוי גזירת עמלק. שעמלק מתנגד לעצם הקיום של כלל ישראל. שיש את המלחמה הקבועה 'לאום מלאום יאמץ'. המלחמה בין הטוב לרע. וכ"ז אינו מהלך של גזירה. שגזירה הוא לגמור ח"ו את כלל ישראל. שאז אין תכלית לבריאה, שאין כבוד שמים בעולם. ובזה מחוייב כ"א שיכול לסייע, למסור נפש ע"ז.

וטעם נוסף, שבשעת גזירה. אזי יש התגדלות כוחות הארס וההסתה כנגד מלכות שמים. ואז כל מניעה מפעולה שיכולה לסייע, יש בה הכחשת מלכות השם. והתפשטות הארס

והולזול במלכות שמים ח"ו. ויש ללמוד מכאן לגזירת הגיוס האקדמיה והחינוך. דמי שיכול לסייע ולא מסייע, הוא בכלל עמלק. שמסייע לבעיטה במלכות שמים.

כמו שמצינו בעריות דחשיב מעשה הואיל ונהנה.

והדברים רחבים ועמוקים.

עי' מה שיתבאר בזה בהרחבה עה"פ להקהל ולעמוד על נפשם ח, יא.

פורים תשע"ה.

להמלט בית המלך מכל היהודים (ד, יג)

מה ר"ל לה במכל היהודים. הביאור, שאמר לה, שאל תחשבי שתהיי יהודיה ותוכלי להמלט. שאם תמלטי לא תהי יהודיה. וכמו שאמר לה בהמשך, שאת ובית אביך תאבדו.

פורים תשע"ה.

ומי יודע אם לעת כזו הגעת למלכות (ד, יד)

והיינו שזה היעוד שלה, במה שהגיעה לבית המלך.

פורים תשס"ו.

אם החרש תחרישי בעת הזאת (ד, יד)

הפשט הוא שתעשי את עצמך כחרשת. והביאור, שהדין שחירשו נותן לו דמי כולו. שהחסיר לו את כח המקבל. וזה שאמר לה מרדכי, שאם תעשי את עצמך כחרשת. והיינו בלי כח המקבל. והיינו שלא תאמיני שאמונה זה כח המקבל, שמכירים שה' הוא מקור השפע. והוא השורש של האדם. ואם לא תאמיני אזי את ובית אביך תאבדו. שיתברר בזה שאין לך הכרה שה' הוא מקור השפע. וזה הפוך מעמלק שתופס את עצמו כמקור הבריאה.

ואת ובית אביך תאבדו. שהחטא של שאול היה גם שהיה חסר לו בכח המקבל, כך קיבלתי בשם רבנו הגר"א ז"ל. ואמר לה מרדכי שבזה יתבררו.

מוצאי פורים תשנ"ז.

רוח והצלה יעמוד ליהודים ממקום אחר (ד, יז)

שידע מרדכי ברוח קדשו [א.ה עי' דברי רש"י עה"פ ומרדכי ידע, דבעל החלום הגיד לו. ופעם א"ל מרן זיע"א, דבעל החלום הוא הקב"ה. וכתב רש"י בעל החלום, שחלום הוא גילוי סתרי תורה בשינה. ובעל החלום הוא הקב"ה שמגלה סתרי תורה בשינה לאדם. והסתיר זה מענוונותו, כיון שגם הוא היה בכלל. וכן הזכיר א' מגדולי ישראל שהיה כן, וקרא לזה השורש העליון של הנשמה]. שיהיה רווח והצלה ליהודים ממקום אחר. אבל אמר

תשובתם היית לנצח

לה שזה היעוד שלה. ומי יודע כו'. ומרדכי ידע בברירות שזה היעוד שלה. אלא שהעמיד לה הבחירה בצורה הזו, דזה היה היעוד שלה.

פורים תשע"ז.

ואת ובית אביך תאבדו (ד, יד)

שבזה נתברר שאול המלך ע"מ שלא מחה את זרעו של עמלק. וע"י אסתר נתברר ששייך לטוב. ועי' בענין אם החרש תחרישי.

פורים תשע"ו.

וצומו עלי (ד, יד)

צ"ב דהיה צריך לצום על כלל ישראל. ולמה אמרה עלי? ובפשוטו דהיא היתה השליחה של כלל ישראל להלחם בהמן. ויש לבאר יותר, שהיא היתה הלב של כנסת ישראל. והמלחמה שלה היתה המלחמה של כל הציבור. ולכן אמרה צומו עלי. שהיא היתה לבן של ישראל. וגם במלחמה בעמלק. וביותר, לפי מה שנתבאר דהיה לה דין דמלכות ישראל [א.ה. עי' משנ"ת עה"פ ותצוהו אל מרדכי ד, י]. והמלך הוא לבן של ישראל. וא"כ היה צום על כלל ישראל. והביאור בזה, שע"י שנחסר לה בחיות, נחסר בחיות של כלל ישראל, והבן.

פורים תשע"ו.

להשיב אל מרדכי (ד, טז)

צ"ב הלשון 'להשיב', ולכאורה אין זה תשובה לשאלה, אלא עובדה שצריכה להיות. הפשט, שזה היה תשובה לשאלה היסודית שלהם, שהוקשה להם, למה נשלחה למלך. והוא צער גדול לכל החיים. עד שהבינה את מטרת היעוד. ולא תרעומת ח"ו, אלא חוסר הבנה. וכל הזמן האמינו בהשם. ועכשיו שלחה לו שמבינה שזה התשובה.

פורים תשע"ו.

גם אני ונערתי אצום כן (ד, טז)

ומכאן למדנו גודל ענוונותה של אסתר. שלא אמרה שהיות והיא השליחה של כלל ישראל למלחמה בעמלק. א"כ "פטורה" ח"ו מחובת הציבור. אלא ראתה את עצמה כחלק מהציבור.

פורים תשע"ו.

ובאשר אברתי אברתי (ד, טז)

לא התכוונה לייאשו, או הכרח ח"ו. אלא היה זה צער על זה. והכרה שזה היעוד שלה. וחלילה לחשוד באסתר הצדקת, שהיה בה טומאה ח"ו, ועוד במלחמה בעמלק. והביאור כש"נ.

פורים תש"ע.

ויעש מרדכי ככל אשר צותה עליו אסתר (ד, יז)

ולכאורה היה זה עיצה ולמה נכתב בלשון צווי. הביאור הוא, שהיא היתה השליח להציל את כלל ישראל. ראש ההנהגה של המלחמה בעמלק, יחד עם מרדכי. ולכן היה מחוייב לשמוע לה. והיה זה צווי. ולמעלה בפרק ד, פסוק ה, נכתב צווי, כיון שהיתה מלכה.

פורים תשע"ד.

ויעבר מרדכי ויעש ככל אשר צותה עליו אסתר (ד, יח)

ונכתב בלשון 'ויעש', שהיינו עולם העשיה. שבמלחמה עם עמלק לא מספיק הכוונה, וצריך את עולם המעשים. שגודל הכבוד שמים עולה מעולם העשיה, וכ"ש שבכלל זה מלחמת עמלק.

פורים תשע"ד.

ותאמר אסתר אם על המלך טוב יבוא המלך והמן היום אל המשתה אשר עשיתי לו (ה, ד) ופירש הגר"א: פי' שאמרה לו שדבר גדול צריך לי מאד, ואיני יכול לומר לך תיכף כי אולי לא תתן לי. אך תבא אל המשתה, ובתוך המשתה כשייטב לבך אז אבקש. וצריך ביאור, מה נתכונה לומר לו בזה. שאם אינו רוצה עכשיו, האם תרמה אותו אח"כ? הפשט, שאמרה לו שאז תבין אותי. כשייטב לבך. שכשאדם רחב לבו ובשמחה. יכול לקבל השני ולהבין. וזה מה שאמרה לו, שאז תבין אותי.

פורים תשנ"ז.

אם על המלך טוב (ה, ד)

דיברה אל נפשו הבהמית, שכדאי שיבוא למשתה שעשיתי לו.

פורים תשס"ט.

אם מצאתי חן בעיני המלך ואם על המלך טוב לתת את שאלתי ולעשות את בקשתי (ה, ח) ופירש הגר"א, פי' אם יש לי חן שיתן את שאלתי. ואם טוב בעיני המלך שימלא את בקשתי על אחרים. והענין בזה, שחן הוא ראייה שהאדם הזה יש לו שלימות הטוב, וממילא רוצה ליתן לו. ומה שאמרה אם על המלך טוב. שדיברה לכבוד שלו, שרואה את עצמו כאדם טוב.

תשועתם היית לנצח

ונבאר קצת לעומק. דהנה כתוב חסד לאומים חטאת. והענין בזה, דהחטא הוא מה שכל החסד הוה לגרמיה. אני אמלך. ובדרך כלל יסודו מטומאת הגאווה. אמנם יש בזה עומק מלפנים עומק. והוא, דאין החטא מסתיים בגאווה גרידא. אלא דהחטא הוא גם מה דאין רוצים להתחבר לנשוא החסד. דאין זה מכבודם המדומה להרגיש שווים לנשוא החסד. ושורש החטא, הוא הכפירה באמונה. במה דאין מאמינים דיש תכלית לעולם, ותכלית ליסורים. וזה היפוך האמונה של כלל ישראל. והחסד של כלל ישראל, הוא עצם הטוב. דהטוב הוא החיבור לשני. דהאני של האדם הוא כנסת ישראל. דהזולת הוה עצמות ידידה. וכן ההשתתפות בצער הזולת, הוא מחמת החיבור, ומה דהוה הוא עצמו. וההבדלה בין חסד לאומים לחסד דכנס"י הוא, דחסד לאומים יסודו הגאווה דמסייע לאין לו, בלא חיבור. והחטא הוא בתרתי, גם בגאווה, וגם בהתעלמות מהזולת. ובכנסת ישראל החסד הוא ע"י החיבור. ע"י האמונה. והלא בכלל ישראל השמחה והצער זה אותה נקודה. דהכל מכוון ליעוד דכנס"י, ושל כל פרט מכנס"י.

וכן דהוא מכבודם המדומה להטיב. והביאור, דהכבוד הוא כפי שנתפס בעיני אחרים היחידות שלו. וזה ע"י ראיית והרגשת העונג דמרגיש השני. ועי"ז מתפשט כבודו. ובקדושה הוא כבוד אמיתי. וכן מצינו: באורים כבודו את ה'.

וכאן אמרה לו דיגדל כבודו בעיניה ע"י "נתינה" שלו. שיתגאה בנתינה, ועי"ז ירגיש את עונג הגאווה, ויהיה לו כבוד.

פורים תשס"ט.

ומחר אעשה כדבר המלך (שם)

שהרגיעה אותו שלא תכעס עליו.

פורים תשס"ט.

ויתאפק המן (ה, י)

מה בא לומר בזה שהתאפק. הביאור, שר"ל, שכבש את כעסו בכח, והתייסר בהתאפקות. ולבוז להמן.

פורים תשנ"ג.

ויספר להם המן את כבוד עשרו ורב בניו (ה, יא)

והענין בזה, דע"י שמרדכי לא קם ולא זע, הרגיש המן את מציאות ההעדר שלו. שהוא אינו מציאות. שהוא אפס. ורצה להרגיש את המציאות שלו, ע"י שיתענג מעולמו הטמא, ויתחבר חזרה למציאות המדומה.

והגר"א פ', דכשהאדם בתענוג גדול ואח"כ בצער אפילו קטן יכול למות מזה. ורפואתו, שיפיג את הצער ממנו מלבו ויראה כבוד ובתענוגים הרבה ולכן סיפר להם כבוד עשרו

תשועתם היית לנצח

מג

וכו'. וביאור דברי הגר"א ז"ל, דכשהאדם בתענוג גדול הרי הוא תולה את כל תענוג החיים שלו, בתענוג זה. וממילא כל צער קטן מבטל לו את תענוג החיים. וכמו מי שהעלה ליבו טינא. ובנוסף הוא כמשנ"ת דהרגיש את ההעדר שלו.

פורים תשס"ד.

כבוד עשרו ורב בניו (ה, יא)

והוא פלא שיספר קודם את כבוד עשרו ואח"כ את בניו. והיה צריך להיות להפך?

והנה כבוד הבנים הוא בעיקר מה שיש לו המשך. וכן שהם קיימים בעולם גם אחר מיתתו. אבל המן כפר בנצח. וממילא העדיף את כבוד העושר מהבנים. כדאמרי אינשי שבעל המאה הוא בעל הדעה.

פורים תשע"ב.

אף לא הביאה אסתר המלכה כו' (ה, יב)

שחשב המן שהוא חלק ממש מהמלכות, יחד עם המלך ואסתר. והיה זה שיא גדלותו.

פורים תשע"ה.

אל המשתה (שם)

שאצל עמלק המשתה הוא עצם החיים. שע"ז טועם את עצמו. וכבוד גדול הוא לו. ומנהג הרשעים וגם בזמנינו להחשיב את ריעם ע"י משתה. והענין, שאצל עמלק אוכל הוא הדבר הכי מוערך. שמתגאה בזה שהוא "מבין" באוכל. שטועם באוכל את "הנצח" המדומה. שאין לו משהו אחר.

פורים תשנ"ד.

וכל זה איננו שוה לי (ה, יג)

המהר"ל פירש: שאין נוהג בו כבוד דבר זה הוא הפך כבודו והוא בטול אל כבודו ולכן אמר וכ"ז איננו שוה לי ע"כ. והביאור, שע"י שבזהו מרדכי ירד לו כבוד המלכות. שעל ידי האמונה של מרדכי הרגיש המן שהוא מציאות דמיונית, שהרגיש שה' הוא סיבת הבריאה. הפוך מהגאווה שלו. וכן ע"י מה שבזו לו. ואין לך בזיון גדול מלהרגיש שהוא דמיון. ועוד, שהכבוד שלו היה ע"י הגאווה שהוא מעל כולם. ומרדכי הראה לו שעלי אינך שולט, ואינך יכול לשלוט. וזה סתר את כל הדמיון שלו שהוא מעל האנושות. וכן הרי עשה עצמו ע"ז. וזה המכוון בדברי רבנו המהר"ל שכתב: וכ"ז איננו שוה לי כאשר אני רואה את מרדכי יושב בשער המלך והוא לא יכרע ולא ישתחוה ומבטל ממנו מה שיש בו אלוקות שהוא על הכל. ע"כ.

מוצאי פורים תשנ"ט.

תשועתם היית לנצח

וכל זה איננו שוה לי (ה, יג)

יש להבין דהרי היה לו כבוד משאר העולם, ומה אכפת לו אדם אחד. ועכשיו יש להבין בזה, שע"י האמונה של מרדכי התבטל כל כח הרע שלו, בזמן שעבר לידו. ונהיה 'תלותי' בו. והשפיע לשאר היום.

ערב פורים תשע"ז.

וכל זה איננו שוה לי (ה, יג)

משמע שהכל נמדד אצלו בשוויות, כמו שוויות ממונית. ובמהר"ל מבואר בכ"מ דהכבוד הוא עצם האדם. וכשמדברים על עצם האדם לכאורה לא מתאים הלשון שוויות, שהרי זה עיקר החיים. ומדוע דיבר בלשון של שוויות? היה צריך לומר וכ"ז מבטל לי וכו'.

הנה עשיו אמר יש לי רב אחי יהי לך אשר לך. ואילו יעקב אמר יש לי כל. כל זה גם ענין של כבוד. יעקב הכיר שמה שיש לו זה הכבוד שלו. כבוד אמיתי. אדם ללא קרקע אינו אדם. יחידות כבוד אדם. אבל עשיו לא רצה להודות שזה הכבוד שלו. אצלו הכבוד שהוא יותר חכם מהקב"ה כביכול, וחוצץ מזה יש לו הרבה.

זה מה שאמר המן, וכל זה איננו שוה לי. אני יש לי את הכבוד שלי. אני סיבת הבריאה. כביכול, יותר מהקב"ה. לכן אינני צריך יותר כלום. השאר זה ענין של שוויות. שאני מקבל עוד דברים.

השורש של עמלק זה הבעיטה בקודשא בריך הוא אורייתא וישראל חד הוא. תינוק עמלק על מי מתגאה? על השי"ת, כביכול. אורייתא, וכלל ישראל. טומאה זה הריחוק מהקדושה. מהמציאות האמיתית. העונג של הטומאה הוא על הריחוק מהקב"ה אורייתא וישראל.

בפורים מתגלה שעומק הפנימיות של יהודי, זה הקדושה. ההרגש של הדעת דקדושה. מציאות הדעת של קודשא בריך הוא אורייתא וישראל חד הוא.

פורים תש"ע.

וכל זה איננו שוה לי (ה, יג)

הביאור, שכ"ז אינו שווה לו. שאי"ז בגדר שוויות. שהכבוד הוא עצם האדם. כמו שהשריש לנו המהר"ל כ"פ. ואין לו שום שוויות בעולם. [א.ה. וזה לכאורה להפך ממשנ"ת, דאמר דאין לו צורך בשווי של כבוד. דיש לו את העיקר הכבוד של הבעיטה בה' והשאר זה בגדר שוויות. ושאלתי למרן זיע"א, וא"ל, דשניהם אמת. דבתחילה היה את הפגיעה בכבודו, ואח"כ התגאה של"צ את הכבוד. דכך הוא אצל רשעים. דבהתחלה מתלוננים שלא מכבדים אותם, ואח"כ בועטים ומתגאים שלא צריכים את הכבוד].

מוצאי פורים תש"ע.

תשועתם היית לנצח

מה

ובל זה איננו שוה לי (ה, יג)

זהו מדתו של עמלק. שאם חסר משהו מכבודו, כבר נפגע כל הכבוד. ואין שוה לו כלום. והביאור בזה, עפי"מ ששמעתי ממרן הגר"י הוטנר זצוק"ל על הגמ' בסנהדרין עה. על מי שהלה ליבו טינא, שימות. וביאר, דהוא מחמת דאין לו רצון החיים. [א.ה. ד"ז הובא בספר הזכרון להגר"י זצוק"ל, וז"ל: דחיים אפשרים רק הודות לחפץ החיים. והעלה ליבו טינא, דעי"ז הוא בא לכלל מיתה, הוא ע"י שרצונו קשור כ"כ עם אותה תאוה עד אשר בלעדה אין לו חפץ לחיות, וממילא הוא מאבד את חייו. מפני שרצון החיים הוא כמו שמן לאור-החיים, ובלי השמן נכבה האור]. וזה הביאור בהמן הכא, דכיון שהיה כ"כ רוצה אותה תאוה ממילא אין לו טעם אחר בחיים.

וכנגד רצונו של המן. עלינו להתחזק בעמל התורה. שעל עמל התורה כתוב דמי שמשחיר פניו בעוה"ז הקב"ה מבהיק זיוו לעולם הבא. והביאור, דענין עמל התורה הוא לתלות את כל רצון החיים בהבנת הסוגיא. עד שלא יהיה לו טעם אחר בחיים. ובשכר זה הקב"ה מבהיק זיוו לעוה"ב. וכן בהתחדשות הדברי תורה בעוה"ז.

מוצאי פורים תשנ"ה.

וייטב הדבר לפני המן ויעש העץ (ה, יד)

הפשט הוא, שלא עשה את זה רק כנקמה ומחמת שנאה. אלא סבר בדעתו הטמאה, שזה הטוב. שהרע הוא הטוב. זה הביאור בויטב הדבר לפני המן.

פורים תש"ע.

והמן נדחף אל ביתו אבל וחפוי ראש (ו, יב)

הנה 'אבלות' זה על חיות שהיתה מקודם ועכשיו איננה. וצ"ב איזה דבר היה לו מקודם, שעכשיו איננו. הרי עוד לא תלה את מרדכי. והביאור ע"פ דברי הגר"א, שפירש: אבל על מה שאירע לו שרצה לתלות למרדכי ועכשיו הרכיב אותו על סוס המלך, ע"כ. והיינו שהיה לו חסרון בתענוג שהיה לו מקודם. שתכנן לתלות את מרדכי, ונהנה מזה. ועכשיו אין לו את זה, שידע שיותר לא יהיה.

ונהנה ודאי לא הצליח להתגאות על האמונה של מרדכי. ומה שהתענג והתכבד, היה כביכול כנגד קוב"ה אורייתא וישראל חד הוא. ועכשיו זה נחסר לו. המבין יבין.

פורים תשס"ט.

והמן נדחף אל ביתו אבל וחפוי ראש (ו, יב)

ופירש הגר"א, פירוש רץ במהרה כי היה בוש לעמוד והיה רץ. והמהר"ל כתב, פירוש שהיו בני אדם שם, שהיה לו דבר זה לחרפה ולבוז ולכך נדחף אל ביתו במהירות היותר, שהיה נדחף לביתו, ע"כ.

תשועתם היית לנצח

וביאור דברי רבותינו ז"ל, שכאן נתגלה שהטוב הוא המציאות היחידה. שהנה אחד מהדברים שמתברר בזה שהטוב הוא המציאות היחידה, הוא במדת הכבוד. שמתגלה שהטוב הוא הכבוד האמיתי. ועל ידי בזיון המן וגדולת מרדכי נתגלה, שהכבוד האמיתי הוא הטוב. ובכלל זה גם שהטוב הוא נצחי והרע זמני. שכיון שנתברר שהכבוד שייך לטוב, א"כ ודאי שהנצח בכלל זה, דאל"כ במה הוא מכובד.

תהלים קלב, יז: שם אצמיח קרן לדוד ערכתי נר למשיחי אויביו אלביש בשת ועליו יציץ נזרו. אצמיח קרן לדוד, זה חוזק ומלכות, עי"ש ברד"ק. אויביו אלביש בשת, זה ההתגלות שאין להם כבוד, והם מציאות דמיונית, ולכן מתביישים. ועליו יציץ נזרו. שהוא הכבוד, והמציאות האמיתית.

זה מה שנתגלה בפורים. שהכבוד והמציאות האמיתית, שייך לטוב.

המלוכה והממשלה לחי העולמים.

מוצאי פורים תשנ"ב.

אם מזרע היהודים מרדכי אשר החלות לנפול לפניו לא תוכל לו כי נפול תפול לפניו (ו, יג) ומה באו לומר בזה? אלא שכאן מתגלה מדתו של עמלק שכופר בבחירה. ואומר שאדם מוכרח לעשות את מה שהוא מוכרח. וביאר ענין זה מרן הגר"י הוטנר זיע"א בפחד יצחק פורים ענין כט.

מוצאי פורים תשע"ד.

כי נפול תפול לפניו (שם)

מה ר"ל בזה. ולמה דיברה אליו דברים אלו, במקום לעודדו. וצריך ביאור. והביאור, דרך הוא דרכן של רשעים. שאין להם חיבור לזולתן, וכל "החיבור" הוא כשזה נוח. ומתי שמתחילין ליפול, "ולא שווים", אזי כבר שונאים ובודאי שלא אכפת להם מהשני. והפשט שהיה כאן גם שנאה של זרש להמן.

פורים תשס"ח.

ויבהלו להביא את המן (ו, יד)

צריך ביאור המבוקש במה שהבהילו את המן. והביאור, שדרכם של רשעים להתכונן היטיב, לפני מסיבה. שלובשים את מיטב המחצלות. ובוזה עולה כבודם בעיניהם. שכבודם תלוי בדברים חיצוניים. ולא כמו אצל צדיקים שהלבוש הוא תוספת לכבוד. אלא כל הכבוד תלוי בזה. שכבודם הוא היופי החיצוני. זה עצם החיים שלהם. וכאן, לא הספיק להעלות את כבודו בעיני עצמו, והגיע בשפלות הנפש למסיבה.

תשובתם היית לנצח

מז

שהנה ענין יופי הוא שלימות, והרשעים רואים ביופיים המדומה את השלימות שלהם. והוא מעיקרי התענוג שלהם בחיים. ועי"ז מגיעים לידי בעיטה בהשי"ת. "שהנני שלם". ומה אני "צריך" את הקב"ה, עפ"ל. ומדרך טומאה זו להמשיך ולהתגאות כביכול על הקב"ה. ואמר מרנא זיע"א, שהוא מכיר רשע אחד שחושב שיופיו גדול יותר משל הקב"ה... פורים תשנ"ג.

ואם על המלך טוב (י, ג)

מה באה לומר בזה? ר"ל, שדיברה על 'המצפון' שלו. שאם אתה טוב תעשה את בקשתי. וכן לקמן בפרק ח, פסוק ה.

פורים תשס"ט.

והמן נבעת מלפני המלך והמלכה (י, ו)

נבעת הפירוש אי ידיעה מה יהיה עם העתיד שלו.

מוציא פורים תשע"א.

והמן נבעת (שם)

ביארנו 'דנבעת' היינו דאינו יודע מה יהיה עם העתיד שלו. וצריך בירור הענין דהמן נבעת. מה המכוון בזה. והענין, דדרך של רשעים לתכנן תוכניות, להמשך החיים. וכאן הראה לו הקב"ה, דכל תוכניותיו הם אפס. דאינו יודע מה יהיה עם העתיד שלו. ועומק הענין, דעמלק כופר באמונה, ולכן מוכרח לתכנן את מהלך חייו, על הצד היותר טוב. דהיתכן, דהוא "לא יצליח בחיים"? הרי הוא "מוצלח". ומוחזק בעצמו. והראה לו הקב"ה שאינך תלוי בעצמך. שהעתיד שלך לא ידוע.

והיה זה כנגד תוכניתו להרוג את היהודים עם מרדכי. שנתגאה בזה, והיה חלק מהזהות שלו. שהוא שולט על עצמו, ועל היהודים. שהוא הוא האדם ששולט על היהודים. ויש כאן ב' חלקים. הא' שהוא שולט על עצמו. שלא יכול לקרוא לו דברים רעים, שכל חייו נופת צופים. וכמו שנתבאר, שחשב שהוא 'מוצלח'. והב' שהוא שולט על העולם. שתוכניותיו צריכות להתבצע. וכנגד ב' דברים אלו הראה לו הקב"ה, הא', שראה שאינו שולט על עצמו, ואינו מוחזק בעצמו. שעתידו לוט בערפל. וב', שאינו שולט על העולם. שהבין שתוכניותיו להרוג את היהודים, לא יתקיימו. ו'הנבעת' היה על עצמו.

פורים תשע"ה.

והמלך קם בחמתו ממשתה היין אל גינת הביתן (י, ז)

מה הענין בכל דברים אלו. ובהמשך הפסוק: והמן עמד לבקש על נפשו כי רעה כי כלתה אליו הרעה מאת המלך. ופירש הגר"א, כשהלך המלך. ומבואר, דהיה ענין בבקשת התחנונים של המן. ולכן סיבב הקב"ה שיצא אחשוורוש. והענין, שהמכוון שיתחנן המן על נפשו מאסתר. שיכיר שכל מציאות החיים שלו תלוי ברצון של אסתר. ויש כאן עומק

תשועתם היית לנצח

מלפנים עומק. שעומק תליית החיים ברצון אסתר, הוא ההכרה שלי אין ולך יש, לי אין עתיד של חיים, ולך יש את כל העתיד. זה הפך הגאווה שלו, שלו יש שלטון על החיים של היהודים, וליהודים אין.

ויש כאן עומק נוסף, שכאן התברר שמה שגזרת מיתה על כלל ישראל, בזה גזרת על עצמך מיתה. זה מה שהכיר המן. שהוא גזר על עצמו את המיתה. והענין, שהרגיש שברע עצמו טמון ההעדר. שברוע עצמו טמון ההעדר שלו. שהרע הוא אפס מאופס.

ואחרי שהגיע להרגשה זו, הושפל בשפלות עוד יותר גדולה. שהוצרך לבקש על חייו מאסתר. והענין, שכאן נתגלה שלא רק שברע טמון ההעדר. אלא שכל חייו של הרע תלויים ברצון של הטוב לתת לו חיים. והוא דאמרי אינשי 'אפס על אפס'.

פורים תשנ"ז.

הדבר יצא מפי המלך לפני המן חפו (ו, ח)

ופירש רבנו הגר"א ז"ל: פירוש היה בוש כי לא היה יכול להשיב לו שהוא מבקש ממנה על נפשו כי מה לו לבקש הלא הוא אמר שמצד היושר הוא להרגם ע"כ. וצ"ב מה הנפק"מ אם הוא מצד היושר, או מחמת שנאה סתם.

וביאור הדבר, שיש ב' סוגי רשעים. הא' שידוע שמה שעושה אינו בסדר, אבל לא מתגבר על תאוותו. ועכ"פ יש לו 'מצפון', והיינו שאין לו התאמה בין הידיעה הפנימית שכך הטוב, לבין הדעת החיצונית, שזה הטוב. אבל יש רשע, שבגלל המצפון הפנימי וההרגשה שעושה דבר לא טוב אזי משנה את מהלך המחשבה שלו. עד כדי כך שחושב שהרע הוא הטוב. זה היה המן. המן חשב שהרע שלו הוא טוב. וכמו שנתבאר עה"פ ויטב הדבר בעיניו, שסבר שזה הטוב. וע"ז כבר לא העיז לבקש על נפשו. מחמת הבושה. וההכרה בגודל הרשע שלו כלפיהם. זהו הביאור בדברי רבנו הגר"א. ואמר רבינו זצוק"ל, שלא שהתחרט בו. אלא שבעומק הרגיש שזה מגיע לו, שהוא עשה את זה לעצמו. ע"י גודל הרוע שלו כלפיהם.

כי פור המן נהפך לפורנו.

מוצאי פורים תשנ"ב.

ויתלו את המן על העץ אשר הכין למרדכי (ו, י)

מודגש הענין שתלו את המן על העץ אשר הכין למרדכי. ונאמר את מה שטועמים עכשיו בסעודת פורים. הנה שעשוע פירושו שע"י הריחוק נהיה הקירוב הכי גדול. שכל מטרת הריחוק הוא בשביל הקירוב. א"א להגיע לדרגת קירוב כזו בלי הריחוק. זה מהות השעשוע. ולמשל אצלנו, אמא מסתירה את פניה מהתינוק כדי שיחפש אותה, ועי"ז יגדל אהבתה אליו. מה גורם לאהבה הגדולה? הרצון של הילד למצוא את אמו. כביכול, שעשוע

כזה קיים גם אצל הקב"ה. שמשמעשע במחית עמלק. שדוקא ע"י העץ שהכין למרדכי בזה עצמו נתלה. אי"ז רק מדה כנגד מדה. זהו עוד אופן של שעשוע. זה שיא ההשפלה להמן, שמה שרצה לעשות למרדכי בזה עצמו נתלה. ומתגלה עי"ז כבוד הצדיק מרדכי. ומשתשע הקב"ה כביכול, בגדולת מרדכי שעולה מהשפלת המן.

זהו מהות היום דפורים, שכל ההסתר מתגלה כשעשוע. קירוב שלא שייך בלי הריחוק. בלא גדולת המן לא היה את הקירוב של השפלת המן, וגדולת מרדכי. זה מה שמתגלה בפורים. שכל הריחוק המדומה, מתגלה כשעשוע.

קל מסתתר בשפירר חביון.

פורים תשנ"ב.

וחמת המלך שככה (שם)

ובמגילה טז, א שתי שכיכות הללו למה, אחת של מלכו של עולם ואחת של אחשורוש. ויש להבין, למה נכתב דחמת אחשורוש שככה. והביאור בזה, שבפסוק הבא כתוב שבים הוא נתן המלך אחשורוש לאסתר המלכה את בית המן. דהוא חלק מהישועה דהכל בזריות. והנה מטבעו של אדם שכועס שלא מוכן ולעשות טובה לאחרים. וא"כ היה חסר במפלת המן ובגדולת מרדכי. ולכן היה שלא בדרך הטבע, דמיד שככה חמת המלך. דאין דרך אדם להיות אחרי כזה כעס, באוירה של טוב. ולכן השמיענו הכתוב דמיד שככה חמת המלך.

ערב פורים תשנ"ב.

ומרדכי בא לפני המלך כי הגידה אסתר מה הוא לה (ח, א)

יש להבין הענין במה שמוזכר שמרדכי בא לפני המלך. והביאור בזה, שאצל המן פסגת ההצלחה היה מה שהיה הכי קרוב למלך. וכבוד המלכות שהיה לו. בפורים נתחדש שגם העוה"ז שלנו. גם מה שהיה הכי חשוב להמן נהיה של מרדכי. ויסוד הדבר, שכאן נתגלה שהטוב הוא המציאות היחידה. שגם מה שנראה שבאופן טבעי שייך לעמלק והמן. הרי כאן נתגלה שהכל שלנו, וגם העוה"ז שלנו. זה שיא הגדלות של הצדיקים, שגם דבר שבאופן טבעי לכאורה בידי הרשעים, עבר לרשות מרדכי הצדיק. בפורים קיבלנו גם את העוה"ז.

ערב פורים תשע"ו.

כי איככה אוכל וראיתי ברעה אשר ימצא את עמי ואיככה אוכל וראיתי באבדן מולדתי (ח, ו)

רעה זה המציאות בפועל שימותו ח"ו. ואבדן מולדתי, זה השורש שלי מבית שאול. והביאור, שאסתר אמרה לו שאם אראה ברעה אשר ימצא את עמי, אזי יתבטל הסיבה שחשק בה לאשה. שכ"מ שחשק בה היה בגלל הקדושה והטוב. וכידוע למבין. ואם העם לא יהיה יתבטל מציאות הטוב שלה.

דהנה ידוע ממרן החפץ חיים זיע"א, שבפורים לא היה שעת השמד אלא גזירה על הגוף, ולכן לא היה צריך להילחם בפועל. אמנם פשוט, דלסייע לרע כשיש מלחמה בין הטוב לרע, ה"ז כמו ערקתא דמסאני, שהדין יהרג ואל יעבור. וזה מה שאמרה לו אסתר, דאם תהרוג את עמי, א"כ יהיה בכלל ערקתא דמסאני, לסייע לגזור הגזירה המלך אחשורוש. ותהיה מחוייבת להילחם עמו. ולא תוכל להמשיך להיות אשתו ואם תמשיך להיות אשתו, הרי ילקח ממנה הטוב שבה. ותהיה עמלקית. ויתבטל הסיבה שרוצה בה לאישה.

ואמר מרן זיע"א: דזה החידוש של פורים. כשיש מלחמה בין טוב לרע. אזי אע"פ שאין גזירה על הדת, מ"מ כל סיוע לרע הוא התגברות כוחו של עמלק, וצריך לבטלו. והוא נורא למתבונן. עוד אמר מרן: כשדעת התורה ללכת ולהפגין. אזי לקחת בחורים ולאסור עליהם ללכת, זה יהרג ועל יעבור. זה סיוע להמן. זה מעשה עמלק.

ויותר מזה נתבאר בענין אל תדמי בנפשך, שגם מי שיכול לסייע ולא מסייע, הרי הוא בכלל עמלק, עי"ש.

זה אסתר. זה מרדכי. וזה פורים.

עוד אמר: דהדברים פשוטים וברורים לכל יהודי. כ"ש בזמנינו שהגזירה על הדת. שיש גם יון וגם עמלק.

ואבדן מולדתי. הביאור, שאם תמשיך להיות איתו. א"כ תמחה. שיתברר שאינה שייכת לכלל ישראל. ויאבד כל בית אביה. וכפי שנתבאר בענין ואת ובית אביך תאבדו. וא"כ יתבטל כבוד המלכות האמיתי של הטוב של שאול.

ועי' משנ"ת בזה משנת תשע"ז, עה"פ להקהל ולעמוד על נפשם ח, יא.

מוצאי פורים תשע"ו.

על אשר שלח ידו ביהודיים (ח, ט)

והיה זה שקר ששיקר אחשורוש. דלא היה אכפת לו מהיהודים. אלא מאסתר המלכה. שרצה לעשות רצונה. וצ"ב אמאי נכתב, והביאור, שר"ל שגם הוא הבין שזה האמת, דצריך להרגו כיון ששלח ידו ביהודים.

פורים תשס"ג.

ואתם כתבו על היהודים כטוב בעיניכם (ח, ח)

שהכיר שהם ראשי הכלל. והם צריכים לכתוב את הטוב בעיניהם.

פורים תשס"ג.

ואתם כתבו על היהודים כטוב בעיניכם וכו' (ח, ה)

ובתחילה רצתה שיבטל את מחשבתו הרעה לעיל בפסוק ה. ובודאי שאין זה מעשה שהיה כך היה. שבמקום לבטל את מחשבת המן, ניתן להם הרשות לכתוב על היהודים כטוב בעיניהם. וצ"ע עומק ההנהגה.

הביאור בזה, שיש ב' סוגי הנהגות. הא' שמבטלים לך את הגזירה. מהלך של מחילה. שאין קפידה, ואין גזירה. זה המהלך של להשיב את מחשבת המן. אמנם יש מהלך של אהבה, שאתם כותבים על היהודים כטוב בעיניכם. מלכותא עם תגא. נותנים לך הכל. מתוך אהבה, ניתן לכם לכתוב כטוב בעיניכם. שבשמים מכירים שאתם הלב של כלל ישראל, ונותנים לכם את המלכות, לכתוב כטוב בעיניכם. ובזה ניתן להם גם החובה משמיא ומחכמי ישראל, להרוג את עמלק. ואצל אחשורוש היה רשות, שלא היה מסוגל לחייב להרוג את שונאי היהודים, רק רשות נתן להם, שבעומק, שנא את היהודים.

ומעשה ברבנו הגר"א ז"ל, שהתגלו לו מאה שישים ביאורים על הפסוק עלו זה בנגב. ובכל ביאור והיה את כל פרטי הנבראים, ושורשם. וכיון שהיה בתפילה נשכח ממנו. ולאחר שחזר בתשובה החזירו לו. ולא הפשט שהזכירו לו הנשכחות, שזה עדיין שייך למצב הקודם. אלא שגילו לו מחדש את אותם סתרי תורה. מתוך אהבת השם. וכמו שנתבאר כאן, שהיה זה מהלך חדש של אתם כתבו על היהודים כטוב בעיניכם. ומוכח כן מלשון המגילה.

ועומק ההנהגה בזה שניתן להם הרשות לכתוב כטוב בעיניהם, שפה התגלה למרדכי ולאסתר ולכל כלל ישראל שהרצון של מרדכי ואסתר הוא אותו רצון של השם. ע"י גודל ההכרה בנס, ובאמת של מרדכי. שהנס הסתובב בצורה הזו. זה נתגלה פה, שהרצון של חכמי ישראל האמיתיים, הוא אותו רצון של השם.

ברוך מרדכי היהודי.

פורים תשע"ד.

אשר נתן המלך ליהודים אשר בכל עיר ועיר להקהל ולעמד על נפשם להשמיד להרג ולאבד את כל חיל עם ומדינה הצרים אתם טף ונשים ושללם לבוז (ח, יא)

והיה זה מלחמה בעמלק. ואי"ז רק מלחמת רשות אלא מלחמת מצוה. מלחמה לה' בעמלק. ובפשוטו הוא בכלל מצות מחית עמלק שכתובה בתורה. שהיכן שאפשר למחות מצווים למחותו. וכמו שמנה הרמב"ם בסה"מ מצוה קעו-פ.

אמנם באמת אינו רק כן. שהנה יש ב' מצבים במלחמה בעמלק. הא' לאום מלאום יאמץ. שעמלק בעצם המציאות שלו, מתנגד להקב"ה ולתורה ולכלל ישראל. וכמו שכתוב שאין הכסא שלם עד שימחה שמו של עמלק. וב' בשעת גזירה. כשעמלק רוצה להשמיד את כלל ישראל.

תשועתם היית לנצח

והחילוק, לענין נתינת טובת הנאה לעמלק. שהיכא שאין גזירה, אזי כל היכא שמוכרח לעשות טוב לעמלק, והיכא שאין מוסיף לכת הרע שלו כנגד כלל ישראל, א"כ אין מחוייבים למסור נפש, ופשוט. אבל היכא שהוא נתינת כח לעמלק כנגד כלל ישראל, א"כ הוא בכלל הוספת כח לעמלק, ובודאי שאז צריך למסור נפש. ולא רק זה אלא היכא שיכולים לסייע ולא מסייעים הוא גם בכלל מעשה עמלק. וזה היה עם אסתר. שהיתה מחוייבת למסור נפש, בשביל להציל את כלל ישראל ואפילו שהיה ספק. [א.ה. עי' מה שנתבאר עה"פ אל תדמי בנפשך]. ולגבי אסתר היה זה בשעת גזירה. ובהמשך יבואר, מה הדין לסייע בשוא"ת, שלא בשעת גזירה.

ויותר מזה, שבשעת גזירה כל עשיית טובה לעמלק, אפילו שלא שייך למלחמה עם הטוב, הוא בכלל חילול ה'. ואזי אע"פ שלא מוסיף לכת הרע, מ"מ אסור לסייע לעמלק, וברור. [ועי' משנ"ת לפי"ז בפסוק כי איכבה אוכל].

וכאן במה שנלחמו בעמלק, אי"ז רק המצוה שתמיד נוהגת שכשאפשר למחות עמלק, מחוייבים. אלא הוא חיוב מיוחד בשעת גזירה, לעשות כל מה שיכול לסייע. [א.ה. עי' משנ"ת שם מדברי מרן הח"ח זיע"א, דבמלחמה על הגוף אין חיוב להילחם. אבל נתבאר שהיכא שאפשר לסייע חייבים]. ומניעת סיוע הוא בכלל מעשה עמלק.

וביאור הדבר, שכל הבריאה הוא ע"מ שיעלה כבוד שמים מהבריאה. והיכא שאין כבוד שמים א"כ אין תכלית לבריאה. וזה היה בגזירת המן על איבוד כלל ישראל ח"ו. ובזה כל היכא שיכול לעשות מעשה שעל ידו יהיה תכלית לבריאה. א"כ כשלא עושה המעשה הרי הוא גורם למניעת כבוד שמים בבריאה. והוא מעשה עמלק ממש. ואי"ז רק שוא"ת, אלא הוא קו"ע ממש. שבשעת גזירה על מהות כלל ישראל, א"כ אין מטרה לבריאה ח"ו. ואדם שיכול לעשות מעשה ולא עושה, הרי הוא מודה בזה שאין לו חשיבות בחיוב שכבוד ה' יהיה בבריאה. והוא מציאות של חפצא רע. ואזי ברור דאדם כזה שלא אכפת לו מכבוד השם. הוא בכלל עמלק. שהרי כל הבריאה היא לגילוי כבוד ה'. כל הנקרא בשמי לכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו. ומי שמסלק את עצמו מהתכלית ודאי שאינו שייך לתכלית. ופשוט. וכמו הכופר בתחיית המתים שלא יהיה לו עוה"ב. שסילק את עצמו מתכלית הבריאה. שגילת בזה שאתה לא שייך לתכלית הבריאה, וא"כ למה שיהיה לך עוה"ב. אתה עשית כן.

וביותר נראה, דאף שלא בשעת מלחמה דגזירה. מ"מ כל היכא שע"י שוא"ת הרי הוא מסייע לכוחות הרע של עמלק. וכגון שיכול למנוע התפשטות טומאה כנגד כלל ישראל. ואזי אע"פ שאין זה גזירה, מ"מ הרי הוא מחוייב בדבר. ומניעת הפעולה שיכולה לסייע, הרי היא בכלל מעשה עמלק. דסו"ס מגלה דהוא לא שייך למהלך דגילוי כבוד שמים בעולם, וכמו שנתבאר.

תשועתם היית לנצח

נג

ואזי מבואר, שהמלחמה של עמלק בימי מרדכי, אי"ז רק המצוה הקבועה של מחיית עמלק, אלא שמי שרוצה להפקיע את עצמו מכלל עמלק, ולגלות ששייך לתכלית הבריאה מחוייב להילחם בעמלק, ופשוט כן לכל בר דעת.

והנה הדין שכל המציל נפש אחת מישראל כאילו קיים עולם מלא, הוא מצד המציאות של הכבוד. שיחידי נברא האדם. ועל ידי האדם מתגלה כבוד השי"ת בבריאה. וא"כ נמצא דבשעת גזירה ואפי' על נפש אחת מישראל. חייבים למסור נפש ע"ז.

ובזה חלוק גזירת המן מגזירת יון, שהוא על התורה ומצוות. ובכה"ג חייבים להילחם אפי' בלי סיכוי לנצח, וכמו שאמר מרן הח"ח זיע"א. ובגזירת המן, בדבר שיכול לעזור, פשוט שחייבים לעשות כל טעדי להציל נפש אחת מישראל. וכמו שהיתה אסתר מחוייבת לעזור, אפי' בספק פקוח נפש.

וזהו ממש גזירת הגיוס החינוך והאקדמיה בזמנינו. שבזה כבר נתבאר, דמי שיכול לסייע ולא מסייע, הרי הוא בכלל עמלק. וכן מי שלא אכפת לו. דהרי זה כמי שלא מאמין בתחיה"מ. וכן הכא, שמגלה שאינו שייך למהלך של גילוי כבוד שמים בבריאה, והוא בכלל עמלק.

וביותר נראה, שיש סיבה גם מצד עצם החילול ה'. גם בלא ההריסה בפועל ממש של הנפש. וזה לבד סיבה. [א.ה. עי' משנ"ת בענין הנהגת ה', ומחית עמלק].

ומה שאסתר היתה מחוייבת למסור נפשה מספק. הביאור, דכשאינ תכלית לבריאה א"כ חובה לעשות כל טעדי, ואפי' צד רחוק של ספק. ע"מ שיהיה תכלית לבריאה. שבלא זה אין טעם לחיים בעולם. ופשוט דבשביל לחיות אדם מחוייב לעשות הכל, ואפי' צד קלוש. ופשוט. וזהו אופן אחד [עי' משנ"ת עה"פ אל תדמי בנפשך, באופן זה]. ויש אופן נוסף, דהוא מצד הבעיטה בכבוד שמים, ויבואר בסמוך.

ויש לדון, בגזירת עמלק. כשהמטרה היא להצר את ידי כלל ישראל, אבל לא בכילוי הגוף. וכמו למוכרן לעבדים. ויל"ע, אם המטרה היא לא הכסף, אלא להצר צעדן של ישראל. ושירד אצלם עבודת ה'. שלא יהיו פנויים לכך כ"כ. ונראה פשוט, שגם בכה"ג אסור לסייע, וכן מי שבידו לסייע ולא מסייע הרי הוא בכלל עמלק. והביאור בזה, דאע"פ דעדיין יש תכלית לקיום העולם, דאכתי יש כבוד ישראל בבריאה, מ"מ כל מהלך של עמלק להוריד כבוד שמים, הוא בכלל יהרג ואל יעבור בעבירה על מצוות. ובכלל איסור לסייע, בגזירה על הגוף. וכן היכא שלא מסייע הוא בכלל עמלק, ויבואר בס"ד בסמוך. ואזי צ"ל, דמה שאמרה אסתר דאילו לעבדים ושפחות נמכרנו החרשת, ה"ז רק בגזירת ממון, ולא בגזירת עמלק. דאם המטרה הוא ממון א"כ אין חיוב להיכנס לסכנה, שאי"ז חלק ממלחמת עמלק. שהמחייב הוא תאוות הממון ורק שנאת היהודים הוא היכ"ת להגיע לממון. ואזי בכה"ג אי"ז בכלל מלחמת עמלק. אלא גזירת ממון.

תשועתם היית לנצח

ועומק הענין, שבכל גזירת עמלק יש ב' דברים, הא', עצם הרע של ביטול כבוד ה' וכבוד ישראל בבריאה. והב', הבעיטה כביכול במלכות ה'. עמלק יודע את בוראו ומתכוין למרוד בו. שעמלק מתכוין להתריס ולבעוט ברצון ה', ח"ו. וזה השורש לכל מעשי הרע שלו. ולכן רוצה להוריד את כבוד ה', וכבוד אורייתא, וכבוד ישראל בבריאה. ליכא דידע לישנא בישא כהמן. והסדר הוא כך, דעמלק בוחר להיות רע כי זה קל. וכמו שכתב רבינו הגר"א, דהקדושה קשה להשיגה. אח"כ מרגיש את האפסיות שלו מול הטוב, ובעיקר מול האמונה. וכמו שהיה עם מרדכי. ואח"כ רוצה לבעוט במלכות ה'. ע"י כל מעשיו הרעים. וכן הוא נראה ממש לעינים בערב רב שבתוכינו ובתוך תוכינו. והפירוש שעמלק יודע את בוראו ומתכוין למרוד בו. שעמלק מרגיש את הטוב שקיים בעולם ע"י כנסת ישראל. ואז יודע את בוראו, ומתכוין למרוד בו.

ושורש הדבר, דרך במרידה במלכות ה'. יש חיוב למסור נפש אם יכולים לסייע. דבמעשה עמלק סתם, כגון למכור לעבדים, שאין המטרה הבעיטה בה' יתברך. אזי אסור לסייע, דסו"ס יש כאן מעשה עמלק. והוא הורדת כבוד ה' כביכול ח"ו, בבריאה. ועשיית טובה לעמלק כזה, אינו ביהרג ועל יעבור. וכמו שהיה עם אסתר דאם היה אחשורוש מוכר אותם לעבדים ושפחות, לא היתה צריכה למסור נפש. [וכן מהטעם שנתבאר, דבגזירה על כלל ישראל אין תכלית לבריאה, וא"כ מחוייבים למסור נפש אם יכולים לסייע]. אבל בבעיטה בכבוד מלכות שמים אסור להטיב לעמלק, אפילו בלי שייכות למלחמה. וכן שמחוייבים למסור נפש כשיכולים לסייע. וכל שוא"ת הוא מעשה עמלק ממש.

והענין בזה, שמרידה ובעיטה פירושה, שכביכול ח"ו אין שווי לרצון ה'. שלא רק שהורס את הטוב, אלא שמזלזל ברצון ה'. שהוא כביכול דבר שאין לו שווי וערך. ובכלל זה הזלזול ח"ו בתורה הקדושה. ובכנסת ישראל, ח"ו. ולא רק זה, אלא שמונח כאן בבעיטה שאין ערך וכבוד לרצון ה'. ולא רק ענין של שווי. אלא שאין כביכול כבוד במלכות שמים.

ונבאר קצת החילוק בין ערך הכבוד, ליקרות השווי של מלכות שמים. ונבאר זה בצד הקדושה:

שהנה כתוב שמה הקב"ה יחיד בעולמו וכו', ונתבאר לנו קצת מעומק המאמר. ונקדים בזה את מדת ההשתוות. דיש לדעת אם ההשתוות שהיא ע"י הענווה. אם שווה היינו דמיון, דיש דמיון בין שני האנשים, או דהוה כמו ממש, והבן. ובגאווה צריך דמיון ע"מ להבדיל. ועומק הגאווה הוא מה שאין דמיון ביניהם. [עכ"פ במה שמתגאה]. ובהשתוות שהוא היפוך הגאווה צ"ע.

והאמת דחלוק לענין מה, דלענין קדושה, אהבה, ועונג וכו', הוה דמיון דיש בינינו דברים דומים [בדרגות חלוקות]. אמנם לענין נברא אדם יחיד, יחידות כבוד אדם. הוה כמו ממש. וזה הביאור במאמר מה הקב"ה יחיד בעולמו וכו', דלענין יחידות אדם הוי כביכול כהקב"ה.

תשועתם היית לנצח

נה

דלענין יחידות אדם הוה כמו ממש. וכל חילוקי הדרגות הוי בהרגשת הכבוד. דמענגיה כבוד ונחלו. ויסוד החכמה הוא היחידות. שאין שומא לחכם. והיינו תפיסת היחידות. וזהו ע"י עונג. והיחידות הוא בשכל. ולפי גודל הקדושה גודל הרגשת הכבוד וגם לחוץ. וביחס לקדושה הוי הפקעת השומא מחמת דאין ערך בעולם ששוה לקדושה. אמנם לגבי יחידות לא שייך שומא.

בתפילת ר"ה: מלוך על כל העולם כולו בכבודך והנשא על כל הארץ ביקרך. וביאור הדבר, דמלוכה היינו מדעת הממליך. וזה ע"י כנסת ישראל. ומלוכה היינו הכבוד של ההמלכה מדעתו, דבזה מתגלה כבוד ה'. והנשא הוא כמו המתנשא. מעל ההתנשאות של יון. והיינו ממשלה בע"כ. וביקרך היינו יקרות הממשלה, והיינו רצון ה', שהוא הדבר היקר ביותר. שאין לו שום שווי. וזה החילוק בין כבוד מלכות ליקרות הממשלה. שהמלכות הוא גילוי הכבוד, ול"ש בזה שומא. ואי"ז ענין של יקרות אלא של יחידות הכבוד. ומשא"כ ממשלה הוא ענין של יקרות. דאין לזה שווי. והביאור הוא כך: מלוך על כל העולם כולו בכבודך. היינו העולם האמיתי. ובעקב כנסת ישראל. שעל ידה מתגלה כבוד מלכות ה'. והנשא על כל הארץ ביקרך. והנשא הוא הממשלה כמשנ"ת. והארץ, הוא בחינת מקבל. והיינו הרשעים שהורסים בחינת מקבל. ע"י הגאווה. וכביכול הם ראשית הבריאה. וכביכול כולם צריכים להיות כפופים להם. ולא מכירים שהשי"ת הוא סיבת הבריאה. ובע"כ ה' יגלה להם בחינת ארץ. והוא ביקרך. ובהמשך: ויאמר כל אשר נשמה באפו ה' אלוקי ישראל מלך. והיינו מי שיש בידו בחינת נשמה. מהדרגה דרוח. הוא יכול להמליך את הקב"ה בכבוד.

ובישעיה מג ד: כי יקרת בעיני נכבדת. והיינו ב' הענינים המבוארים בזה.

ונחזור לענין עמלק. שעמלק בועט במלכות שמים. ועומק הבעיטה, שרצון ה' הוא כביכול דבר שאין לו שווי. ולנתבאר בענין הכבוד, הרי שמוכן שעומק הבעיטה הוא דמראה כביכול שאין כבוד חלילה במלכות שמים, ושכביכול זה דמיון, עפ"ל. והרע הקיים הוא גם במחשבתו. וגם בחילול שם שמים בבריאה. ויש בזה ב' חלקים. הא' עצם מעשה הזלזול. שהדבר כביכול הוא זול ח"ו. והב' המציאות של האין מציאות. שירד כביכול הכבוד מלכות שמים, ח"ו.

ויש שני אופנים של בעיטה, הא' מה שנתבאר דהוא לזלזל ח"ו במלכות שמים. ויש אופן נוסף, וחמור יותר. והוא הטענה של עמלק שכביכול הקב"ה הוא להפך מלא יגורך רע. וענין רע, הוא מציאות של העדר, והקב"ה הוא מציאות הטוב, ועמלק טוען להפך. והוא חמור בהרבה. [א.ה. ונתבאר, דבפורים נתגלה דהקב"ה הוא המציאות היחידה].

וטעם הדבר דחייבים לסייע בגזירת עמלק, דכשיש זלזול במלכות שמים. אזי או שהנך מצטרף לנלחמים בעמלק, ונלחם בזלזול הכבוד. או שאתה מצטרף לזלזול בכבוד שמים ונהיה עמלק. שאין כאן מצב של שוא"ת, שיש כאן ב' אפשרויות או להילחם, או להיות עמלק. שאתה צריך לקבוע את דעתך ורגשותיך ביחס למצב של הגזירה. ואי התערבות הוא קבלת הארס

תשועתם היית לנצח

של הזלזול בכבוד שמים. והדברים ברורים לכל בר דעת. ואין אפשרות של נוטרלי. וזהו המצב היום בגזירת הגיוס. החינוך. והאקדמיה.

ואזי כל שוא"ת כשיש אפשרות לסייע, או סיוע כל שהוא אפילו בדבר שלא שייך לעצם הגזירה, מחייב מצב של זלזול ח"ו, בכבוד שמים, והוא עמלק ממש.

וטעם הדבר, דבשעת גזירה כוחות הרע בעולם כולו גדלים. והוא ג"כ ח"ו בתוך האדם. ומצב כזה, יש בחירה, אם להגדיל אצלו את כוח הטוב, ואז מתברר שאינו עמלק. או שבאופן טבעי, מחמת הגזירה גדל אצלו כח הרע, וממילא הוא בכלל עמלק. דיש שיעור של רע בתוך האדם, דמוכרח דכה"ג הוא עמלק. והטוב לא יכול לשכון באותו צלם אנוש. ויש בחירה.

ואמר מרן זיע"א, דאם היה עוד פעם נסיון כזמן אחשוורוש והמן. אזי לא היה שייך ישועה. דהיו נמחים מכנסת ישראל. כיון שעלה כוח הטוב. ולעומת זה כוח הרע. ובאותם עבירות הוא סיבה למחותם. ולא שייך כה"ג שישאר חלק טוב.

וחומר הענין של זלזול בכבוד מלכות שמים. הוא מחמת דוהו הרע הגדול ביותר שיש בעולם. דראשית הבריאה זהו ההכרה של האדם שהוא נברא. וזהו יראת שמים. ועמלק כופר בזה. ורואת עצמו כסיבת הבריאה. וזה ההתנגדות הגדולה ביותר לגילוי כבוד שמים. ראשית חכמה יראת השם. עמלק לא ירא אלוקים. וזה טומאת הגאולה ביותר. ובזה הפיתוי הכי גדול בגאולה. לחשוב שהאדם הוא סיבת הבריאה. ואח"כ ממילא אין לו אמונה בטוב ה'. ולכן הארס בזה כ"כ גדול. ומחוייב האדם לקבוע איפה שייך. דמול הראשית של האדם עומד הראשית של עמלק. שהוא כביכול ח"ו סיבת הבריאה.

והביאור בזה, דתכלית יצירת האדם הוא לגלות כבוד שמים בבריאה. ולכל מעשה שיש בבריאה ונוגע לכבוד שמים. מחוייב האדם לקבוע להיכן שייך, ולבחור בטוב. לצד של מגלי כבוד שמים, או למזלזל ח"ו, בכבוד שמים. וזהו צורת האדם.

והיכא שהגזירה הוא גזירת ממון, אזי הוא התנגדות לגילוי בפועל של כבוד ה' בבריאה, ולא לראשית הבריאה, של גילוי כבוד שמים. ובזה היכא שאין מסייע לגזירה אינו מחוייב למסור נפש. והביאור בזה, דבגזירת ממון, א"א לדעת מה יותר כבוד שמים, בקיום של נפש מישראל, או בירידה בכבוד שמים שפחות יהיה עבודת ה' מעול הגזירה. ובזה אין חיוב למסור נפש.

ובגזירת יון, שהיה חיוב להילחם, ה"ז מחמת, שבגזירה על הדת, הוא התנגדות הרבה יותר גדולה לכבוד שמים. ובזה כשאנו נלחם הרי הוא בכלל עמלק ממש. דחייב האדם לקבוע במלחמתו שמתנגד ושייך למהלך של גילוי כבוד שמים. ובזמנינו הוא גזירה על הדת, וחייבים להילחם במה שמחוייבים, על מנת לקבוע שאנו שייכים למהלך של גילוי כבוד שמים בבריאה.

תשועתם היית לנצח

נז

ומרנא הגר"י הוטנר זצוק"ל, כתב בפחד יצחק ענין ב, דיש חילוק בין התנגדות מצרים להתנגדות עמלק. דהתנגדות מצרים הוא לעצם הכניסה לרשות האדון. והתנגדות עמלק הוא להחיל בפועל את גילוי רצון האדון כיצד לעבדו. וביאור דבריו הקדושים, שקודם כל צריך האדם להכיר שהוא חייב לעשות את רצון השם. ואח"כ לדעת את פרטי הדינים, ואת הצווים בפועל. ונראה, שעומק דבריו הוא כמו שנתבאר, דיש גזירת ממון, שהוא כמו במצרים. דמונע את האפשרות להיכנס לרשות האדון. וכמו שאמרה אסתר דאילו לעבדים ושפחות נמכרתי החרשתי, שהוא גזירה המונעת את ההכרה שהוא חייב לעשות רצון ה'. דאינו פנוי לעבוד ה'. דיש לו חיובים אחרים. וכמו במצרים. ועבדי הם ולא עבדים לעבדים. ובכה"ג אינו מלחמה עם מלכות שמים בדרך של בעיטה. אלא מסיבות שונות. ולכן לא היו מחוייבים להילחם במצרים. דאם המלחמה היה כנגד מלכות ה', וכמלחמת עמלק. אזי הוא בכלל הרצון דלא יעשו את צווי המלך, שזהו עומק המטרה. ומשא"כ עמלק שמתנגד לגילוי כבוד שמים בבריאה, ובזה נתבאר פרטי הדינים והחילוקים.

ומרן הגר"א וסרמן זיע"א, הביא בשם מרנא הח"ח זיע"א. שהחילוק בין חנוכה לפורים. שחנוכה הוא בגדר מעשה שטן. ופורים הוא גזירה מהשי"ת. וביאור דבריו הקדושים, שיש מהלך של גזירה שכביכול הוי מלחמה ישירה נגד צווי השם. והוא מעשה שטן. שהוא ישירות כנגד צווי ה'. וזה גזירה על הדת כמו בחנוכה. ומשא"כ פורים אי"ז גזירה ישירות לבטל את רצון ה'. בתורה ומצוות. אלא שע"י ההריגה מתבטל האפשרות לקיום רצון ה', ובזה איכא לכל החילוקים שנתבאר. והביאור בזה, שהוא מחמת צווי התורה. שיש כאן כביכול ח"ו צווי כנגד צווי התורה. והוא חוצפה נוראה בהרבה לבטל צווי התורה. ובגזירת פורים הוא כנגד רצון ה'. ופחות חמור. והענין בזה, דצווי הוא מהלך של מלכות, שמצוה את העם מה לעשות. והוא קבלת עול מלכות שמים. וצווי נגדי ח"ו הוא ביטול מלכות שמים. והענין, שצווי הוא פניה ישירה לאדם, שפונים אליך בצווי. והוא חילול השם נוראי שא"א לעלות על הדעת, שהוא חוצפה הרבה יותר גדולה, לא לשמוע לצווי המלך.

ויש עוד טעם, שגזירה כנגד צווי ה' הוא חמור בהרבה. שהנה ההכרה הראשונית של אדם זהו יראה. ההכרה שהוא נברא. מה ה' אומר. נברא שומע בקול ה'. לאחר מכן אמונה. שהשם הוא מקור הטוב. אח"כ אהבת השם. ואח"כ ידיעה, שמה רצון השם. זהו שלב רביעי. אחרי שהוא נברא מבין ג"כ את רצון ה'. זה הדעת השניה. בחנוכה היה גזירה על עצם ההכרה של האדם שהוא נברא. על ראשית הצורת אדם. בכה"ג מחוייבים להילחם אפי' בלי סיכוי לנצח. וכל יהודי מרגיש כן. משא"כ בפורים היה גזירה על הגוף. שהוא היכ"ת לבטל את רצון השם. וכאן פחות חמור בהרבה.

ובזמנינו הוא גם גזירת יון וגם גזירת עמלק. ובגיוס וכו'. יש את העבדות והשתעבדות לצבא. והוא בכלל גזירת מצרים. ויש את הגזירה על הדת שהוא בכלל מעשה שטן וכמשנ"ת. וזאת התורה לא תהא מוחלפת.

תשועתם היית לנצח

ובפחד יצחק פורים ענין טו כתב דיש ב' סוגי מלחמה. האחד, כשעמלק בא להילחם איתנו, כמו שהיה בזמן משה. והשני, במלחמת יהושע. שצריכים אנחנו להילחם בעמלק. וכתב, שהוא החילוק בין פורים לשושן פורים. דבפורים הוא בא להילחם איתנו. ובשושן פורים הוא מצב של ונוח מאויביהם, שאז אנחנו באנו להילחם איתו. ונראה בביאור דבריו, שהחילוק הוא בעומק המרידה, שיש גזירה שרוצה שיהיה הפוך ח"ו, מאמת מלכנו אפס זולתו. שכביכול לא יהיה מציאות של כבוד שמים. וכמו הערב רב בזמנינו. וגילוי כבוד מלכות השם, הוא ע"י כבודן של ישראל, שמגלים כבוד מלכות שמים. ויש את האופן הרגיל של לאום מלאום יאמץ, שהוא ח"ו להחליש גילוי כבוד ה'. אבל לא מלחמה על עיקר המלכות כביכול. ומלחמת כלל ישראל בשושן פורים, היתה המלחמה שכשאפשר למחות עמלק מוחים. וכמו הצווי של יהושע. ומשא"כ מלחמת י"ג, היה מלחמה על מה שבא עלינו. על עצם גילוי מלכות השם בעולם.

ונתבאר טעם נוסף, דבפורים היה גזירה על עצם האפשרות של גילוי כבוד שמים בבריא. וחלוק מגזירת ממון, שבזה יורד הכבוד שמים, אך לא מתבטל לגמרי. והחילוק בזה, שהיכא שאין כלל גילוי א"כ אין מטרה לבריא, ואז הוא מלחמה על עצם החיים, ואין טעם לבריא שמים וארץ, ובזה חלוק מגזירת ממון.

ונתבאר שעמלק שורשו הוא לא ירא אלוקים. ההכרה של אדם שהוא נברא. ולהפך זה עמלק טוען ומרגיש שהוא סיבת הבריא. וכאן מנה מרנא ז"ל, קצת מסוגי הערב-רב בזמנינו. ושורש הכל כל מיני דמיונות שהם סיבת הבריא. ואמר מרנא ז"ל, שאם תאמרו להם דבר א' יעברו לדבר השני, וכו' וכו'. עד שבסוף לא יהיה להם מה לענות. ואז יגידו: שהאומר הוא ההורס כבוד ה' בבריא. והוא עומק הנפש של חלק מהערב רב. שהם מדמים שהם כביכול מגלים כבוד שמים בבריא, "ושווה" עפ"ל, להשם להחזיק אותם...

ערב פורים תשע"ז.

להקהל ולעמוד על נפשם (ח, יא)

להקהל הוא כמו במקלות עם ברכו את השם. להתאסף ביחד. ויש לבאר. והביאור, דצורת המלחמה הוא כאיש אחד בלב אחד. דכל כנסת ישראל הוא מציאות אחת. וחובה במלחמה בעמלק להתאסף ביחד.

ולעמוד על נפשם, זה ההכרה שמלחמת עמלק הוא על המציאות של כנסת ישראל, כמגלי כבוד שמים. ולא רק החיים של החיות בעוה"ז, אלא כנגד הנקודה הפנימית של כלל ישראל, שהיא נצח ישראל. וזה המשך להתאספות ביחד. [א.ה. ותמיד היה שגור על לשונו של מרן זצוק"ל, בכינוסים והפגנות כנגד גזירת הגיוס, החובה לעמוד על נפשינו. וכאן מתבאר מעומק הענין].

וענין זה שעמלק עומד כנגד נצח ישראל. שאינו רוצה שיהיה לכלל ישראל את הנצח. שרוצה שכולם יהיו כמוהו. והענין, שלא רוצה שיהיה להקב"ה את כלל ישראל, ח"ו.

שחושב שהמהלך של כנסת ישראל, הוא כביכול "לצורך" הקב"ה, עפ"ל. ואינו מאמין שסיבת הבריאה הוא הרצון הפשוט, שאין לשום נברא תפיסת השגה בו. זה אופן אחד בביאור ענין התנגדות עמלק לנצח ישראל. והאמת שיש בחירה. וביד כל אחד האפשרות לדבוק בהשם. וגם אלו שלא הורשו לדבוק בקהל השם, ה"ז מחמת ידיעת הבחירה שהיו בוחרים, בעמלק. או ענין היעוד בממזר ת"ח. ודי למבין.

פורים תשע"ד.

ושללם לבו (ה, יא)

ופירש רש"י, כאשר נכתב בראשונות והם בבזה לא שלחו את ידם שהראו לכל שלא נעשה לשום ממון ע"כ. וצ"ב למה הוצרך לכתוב ששללם לבו, מה המכוון בזה. ועי' בהגר"א שפירש, שהכל הוא כדי לבטל האיגרות הראשונות וכו', עי"ש. אמנם הדבר ברור דהוא חלק ממלחמת עמלק מה שניתן להם רשות לבו השלל, וצריך ביאור.

והענין, שנתגלה כאן, שאין מציאות בעולם, שהיא לא חלק מהיעוד של כלל ישראל, וגם ממון עמלק הוא בכלל. וכאן הרגישו את זה בחוש. [א.ה. ועי' משנ"ת עה"פ ובבזה לא שלחו ידם. משנת תשנ"ד].

פורים תשנ"ו.

הרצים רכבי הרחש האחרשתנים יצאו מבהלים ורחופים בדבר המלך והדת נתנה בשושן הברירה (ח, יד)

והביאור, דעי"ז נתגלה דכשמגיע זמן הישועה, אין שום עכובים, וגם בעולם המעשה. ויש בדבר עומק נוסף, שכאן התגלה שאין להקב"ה סיבה שלא לשעבד את השלטון עבור כלל ישראל, כשזה רצון השם. וכאן היה רצון ה' שישתעבד המלכות עבור כנסת ישראל. שהדבר שהוא כביכול המתנגד הכי גדול למלכות השם, נהפך לכלי לגילוי כבוד מלכות שמים. וכל מה שבדרך כלל השלטון אינו משועבד, אינו בגלל דרך הטבע וכו', אלא בגלל רצון ה' שילחמו ברע. ולצורך היעוד של כלל ישראל, וכן מחמת דוחק השלטון. כאן קיבלו את התפיסה הברורה הזו.

פורים תשע"ד.

ורבים מעמי הארץ מתייהדים כי נפל פחד היהודים עליהם (ח, יז)

מה שנראה בזה עכשיו בסעודת פורים. שהנה 'פחד' זה ההכרה שאין לו מציאות אמיתית. ושההוא שמפחד ממנו הוא המציאות האמיתית. פחד מה' זה ההכרה שכל המציאות שלי היא בגלל רצון ה'.

תשועתם היית לנצח

כאן נתגלה העומק שכל הרע הוא דמיון. שהרע אין לו מציאות אמיתית. ושהיהודים הם המציאות האמיתית. והוא נורא ונפלא למתבונן. זהו מהות היום דפורים. שכל הרע הוא דמיון. ושהטוב הוא המציאות האמיתית.

פורים תשנ"ז.

כי נפל פחדם על כל העמים (ט, ב)

והיה זה מהלך של נס שלא בדרך הטבע, מה שנפל פחדם על כל העמים.

פורים תשנ"ד.

ויעשו בשונאיהם כרצונם (ט, ה)

מה הענין שנכתב שהיה כרצונם? הביאור, שהכירו בזה שזה האמת שצריך למחות את עמלק. ולא היה רגשי חמלה מדומים. בפורים מתגלה הרצונינו לעשות רצונך. שזה שורש הרצון של היהודי.

ערב פורים תשע"ד.

ובבזה לא שלחו את ידם (ט, י)

ע"י פירוש רש"י שפירש, שלא יתן המלך עין צרה בממון. והגר"א פירש, כדי להראות שלא עשו בשביל ממון, רק כדי לקיים גזירת מלכות. וצריך ביאור מה הענין בזה שלא היה להם גם ביזת ממון. למה לא היה חלק מהנהגת הנס. ואצל מרדכי היה גם שבית המן ניתן לו, ולמה לא ניתן להם ביזת ממון.

וביאור הענין, שאם היה להם ביזת ממון, א"כ היה נראה להם כמלחמה בין עמים, ולא כמלחמת הטוב מול הרע. והיו מסיחים דעתם מהעיקר של פורים, שהוא קבלת התורה מאהבה. ומשא"כ במצרים היה מלחמה בין עמים. בין הרצון של מצרים שלא יהיו עם, שיעבדו אותם. ולא גזירה על מהות כלל ישראל, כמקיימי דבר השם.

ומשא"כ אצל מרדכי, היה זה חלק מגדולת הצדיקים שגם עוה"ז שלנו. לצורך עשיית רצונו יתברך.

פורים תשנ"ד.

אם על המלך טוב ינתן גם מחר ליהודים אשר בשושן לעשות היום (ט, יג)

ודברה לדעה שנתחדשה לו, ע"י משנ"ת עה"פ ח, ז. שהטוב הוא למחות את עמלק. וזה שאמרה לו, אם על המלך טוב. שאתה "בר-דעת", ומבין את הענין של מחית עמלק.

פורים תשס"ג.

משפחה ומשפחה (ט, כח)

קבלה בדינו שהקבלה של פורים היתה משפחה ומשפחה. שע"י משפחה ומשפחה הדר קבלוהו באהבה. ועומק הענין של משפחה, שזה עומק הצורה של נותן ומקבל. שזה שורש הבריאה. ותלמידים הם בנים ממש.

ומה שהיה דבר זה בפורים, משום דאז חזר הענין של נותן ומקבל לשורשו. להפך מעמלק, שכל המשפחה שלו זה גאווה.

ובפורים נתגלה במשפחה נקודת הנצח של כנסת ישראל. שהשני זה האני שלי. שבפורים מרגיש יהודי את שייכותו לכלל ישראל.

ומה שהיה משפחה, שזה ההיכ"ת להתחבר לכלל. דהוי בכלל הקרוב קרוב קודם. כמו הדין דעניי עירך קודמים, שבגלל שיותר קרובים אליו, ונותנים לו חיות גדולה, א"כ מחוייב כלפיהם.

וע"י המשפחה נהיה אור חוזר על כל הכלל. וזה קבלה של כל כלל ישראל.

פורים תשס"ה.

- ע"כ על סדר המגילה -

להודיע שכל קוויך לא יבוש.

שהדגש הוא על הקווי. במדרש: אמר רבי יצחק הכל בקווי יסורין בקווי קדושת השם בקווי זכות אבות בקווי תאוותו של עוה"ב בקווי כו'. והקווי הוא הצפיה, והצפיה מכח האמונה. שמאמין בטוב ה' ובשכר שיקבל, וממילא מקוה לה'.

ובפורים הצפיה לגאולה כפולה ומכופלת. שהוא יום בו מקבלים תפיסה להמחשת השכר דעוה"ב. ומתחזקת האמונה לאין שיעור. ותקותם בכל דור ודור.

ופתאום יבוא אדון אל היכלו אשר אתם מבקשים. ומהו ענין ה'פתאום'. ובודאי ששייך ענין הפתאום לביקוש, של אשר אתם מבקשים. והביאור בזה, דהביקוש הוא הצפיה, והצפיה בכל המצבים הוא ע"י האמונה. וכמו שאומרים בי"ג עיקרים: אני מאמין בביאת המשיח. ועל הידיעה שיודעים אנו שיבוא, אך כיון דצריך לזה גם האמונה, א"כ יהיה זה 'פתאום'.

והפתאום זה הפחד שיהיה מהאמת של האמונה.

לישועתך קייתי ה'.

פורים תשס"ח.

וגם חרבונא זכור לטוב.

השו"ע תר"צ סט"ז פסק שצ"ל וגם חרבונא זכור לטוב. וצ"ע, דבמגילה טז,א מבואר שאף הוא היה באותה עיצה וברח, ומבואר דהיה רשע, ולמה צריך לזכרו לטובה. הפשט הוא, שגם גוי בחלק הטוב שבו [עי' הגר"א דנפש הגוי משמים] יש לו שנאה לעמלק. ומה שאמר לתלות את המן הגיע מהחלק הטוב שבו.

פורים תשס"ז.

בענין ע"ז.

במה שכרעו להמן השתחוו לע"ז. ועומק הענין של ע"ז זה הבגידה כביכול בהשי"ת. רש"י בסנהדרין ע"ד. ד,ה ואהבת את ה' אלוקיך פי' על ע"ז: שלא תמירנו באחר. [וזה"ל, משמע שלא תמירנו בעבודת כוכבים]. שיסוד הבגידה הוא החלפה. בגידה הפירוש שלא מוכן לקבל את המציאות של השני. והשני הוא המציאות האמיתית אצלו. וזה מה שחטאו בע"ז.

בפורים התגלה שהמציאות האמיתית זה הקב"ה.

פורים תשע"ג.

ריקודים בפורים.

עמלק כופר שיש קדושה בגוף. ריקוד הוא התאמה בין הגשם לרוח. שבגשם מתגלה הרוח. אצל עמלק מתגלה בריקוד שכל הרוח הוא גוף. אצל יהודי מתגלה בגוף הרוח. שגם מהגוף עולה כבוד שמים. זהו הטעם שטועמים בריקודים בפורים. פורים זה קדושת הגוף של היהודי.

מוצאי פורים תשס"ו.

הנהגת ה'. ומחית עמלק.

הנה בעונשי התורה, העונש הוא בגלל עצם הרע וגם בגלל הבעיטה. ויש לדון בכל עונש לגופו. והובא כן בשם מרן הגר"ש שקאפ זצוק"ל, הובא בס' הזכרון להגר"ח שמואלביץ זצוק"ל. וניגע קצת בזה. דהנה לגבי מחלל שם שמים כ' המהר"ל דאינו ראוי שיחיה. וביאור הדבר, דחילול ה' זה כביכול הורדת כבוד ה' בבריא. והוא הפך מטרת הבריא. וממילא אינו ראוי שיחיה. והנה עומק הבעיטה בכל חטא, הוא עזות פנים. וענין עז פנים הוא שאינו משתנה לעומת רצון ה', ואינו מתפעל מהקדושה. והוא סבור בחוצפתו וגאוותו שהינו יותר חכם כביכול מהשי"ת. ובזה בעמלק זה סיבה למחותו. והביאור בזה, שהוא סבור שהוא מטרת הבריא, היפוך רח"ל מטרת הבריא שיתגדל כבוד שמים. וזה מה שרואים אנו בערב רב דזמנינו. וכל הרשעה כולה כעשן תכלה. והרשעים הופכים מטרת הבריא. להשמדם עדי עד.

תשועתם היית לנצח

סג

והסיבה דמי שמהפך מטרת הבריאה זה סיבה למחותו. יש בזה ב' סיבות: הא', דל"ש בבריאה דבר שאינו מגלה כבוד שמים. וזה בעוה"ב. דצריך שיהיה רק טוב. ונשגב ה' לבדו ביום ההוא. ואין להאריך בזה יותר. [וכ"ז מלבד הסיבה דפוגמים בקדושה. וזה הלאום מלאום יאמץ. כשזה קם זה נופל. דאין השם שלם עד שימחה זכרו של עמלק]. והדבר השני, הוא הורדת הכבוד שמים כביכול, ע"י הרע. ובענין חילול ה' יש את הזלזול היפוך הכבוד שמים. ויש גם את חילול הקדושה [ביהודי]. ע"י סילוק הקדושה. וכן יש את הוצאת העונג דקדושה לטומאה. וכן באהבה. וענין החילול הוא הוצאת הקדושה במקום הקדושה שהיה כאן ונהיה כאן חולין.

ומי שמוריד כבוד שמים הוא עמלק. אשר קרך. לץ תכה זה עמלק. ונתבאר דמי שמוריד כבוד שמים צריך למחותו. וביאור הדבר שיש בזה ב' דברים, הא', עצם הזלזול, דמראה בזה דרצון ה' הוא דבר כביכול שאין לו ערך, רח"ל מהאי דעתא. וזה סיבה גדולה למחותו. ואין להאריך יותר. והב', הורדת הכבוד והנמכת הערך כביכול. וע"י אריכות דברים בזה, בפרק ה, פסוק יא.

מוצאי פורים תשע"ה.

עמלק קטן.

הנה עמלק קטן שמת אין לו עוה"ב, וזה להפך מיהודי קטן שכתב המהר"ל דהוא מוכן לעוה"ב. וצ"ב דהרי לא היה לו בחירה.

הביאור בזה, דדנים אותו מה היה עושה כגדול. שאיפה שיש סיבה להעמידו בבחירה דנים אותו מה היה עושה כגדול. ואע"פ דבפועל לא היה לו בחירה, יש מהלך שהיכן שצריך להעמיד אדם בבחירה לא צריך בחירה בפועל. וזה הביאור בנשמות החדשות שיברא הקב"ה. והרי לא יהיה להם בחירה? התשובה, ששכרם הוא לפי מה שהיו בוחרים בעוה"ז. וזה א"ס נשמות חדשות. והיינו שבבחירה השכר הוא על עצם הבחירה. גם ללא מאמץ וטירחה. וכמובן דלפום צערא אגרא.

ויש לבאר את הענין של 'כמו בחירה'. ובצד הטוב, נבאר קצת. שהנה הענין בבחירה הוא לבטל את הדבר של נהמא דכיסופא. וע"י תנו עוז לאלוקים, מתבטל ענין זה. שכביכול נותן מעצמו את כבוד המלכות. והיכא דהוי כמו בחירה, הפירוש שיש לו פיתוי ללכת לרע, ובכל אופן דבק בטוב, ה"ז כביכול נתינת כבוד למלכות השם, שדבק בטוב למרות הפיתוי, ויש כאן את הענין של חלק משכר הבחירה. והדברים עמוקים, ואין להאריך יותר.

מוצאי פורים תשע"ג.

בביאור הענין של מחית עמלק.

מחה תמחה את זכר עמלק. נצטוינו למחות עמלק. ויש לבאר גדר המצוה, דהנה ודאי דפעולת המחיה אי"ז רק היכ"ת למחות את זרעו של עמלק, ללא כונה בעצם הפעולה.

תשועתם היית לנצח

וברור דיש ענין גם בעצם המעשה. וצריך לבאר הענין בזה. והנה באיסור לא תרצח, האיסור הוא מחמת המעשה. ויסוד הענין, דע"י מעשה רציחה, מנתק את עצמו, מקודשא בריך הוא אורייתא וישראל – חד הוא. ובוה נאמר העונש מיתה. ואכמ"ל. והנה ברור דאין המעשה ברציחה רק תנאי שע"ז יש יותר אכזריות, ע"י המעשה. שהנה אם יהיה היכ"ת לרצוח ע"י מחשבה, ודאי שאין ע"ז חיוב מיתה. ויסוד הדבר, דבעינן מעשה, שע"י המעשה מתגבר האכזריות והניתוק הנ"ל, ובוה איכא חיוב מיתה. ויסוד ענין המעשה, דמעשה תמיד מגביר את הדעת. וכן להפך, דמגביר את האכזריות. ואזי בכה"ג נאמר העונש מיתה. אמנם ברור, דאין המעשה היכ"ת להגביר את השנאה, והניתוק. אלא דבעינן מעשה של נטילת נפש. וא"כ גם במחית עמלק. בעינן מעשה של נטילת נפש, דהוא ענין בפנ"ע. וא"כ צריך לבאר הענין במעשה.

והנה לר"ש בסנהדרין עט. רוצח אינו חייב עד שיתכוין לו. ולפי"ז נראה דגם לרבנן דפליגי, מ"מ לענין מחית עמלק ודאי יש עדיפות לכוון לאחד. ויסוד הדבר, שבכונה לאחד יש יותר הכרה ביחידות אותו אדם. וכמו שכ' רש"י שם ד"ה עד שיאמר, דבעינן לייחד אותו אדם. והיינו שכשמתעסקים עם אדם אחד יותר מכירים אותו. וכנגד זה חמור ענין רציחה, שהוא אכזריות הרבה יותר גדולה, וזהו הטעם בר"ש. וכמו שמצינו במקלל אביו ואמו, שביאר הרמב"ם שהוא לפי גודל האכזריות שבו. דמתגלה ונהיה בזה עומק רוע נפשו, דשווה לאכזריות של רציחה ע"י אחר. וכן הוא בכוונה לאחד, דעולה רוע נפשו הרבה יותר. וכנגד זה במחית עמלק הוא הטוב הכי גדול להתכוין לאחד.

ועכ"פ צ"ב שורש ענין מחית עמלק. ונבאר חומר ענין רציחה. שיש את החלק של סילוק החיבור לגוף ונפש, והיינו סילוק החיות. וכנגד זה יש את היראה, שחיים מביאים ליראה. ההכרה שהוא נברא. ששורש הדעת הוא החיים. ובבריאת אדם נתגלה שאין חיים בלי חיבור של גוף ונפש. כנגד זה עמלק לא ירא אלוקים. לא מכיר במציאות של חיים. חי וקיים. רשעים בחייהם קרויים מתים. אין להם את זרימת החיים הטבעיים. ככל שהאדם יותר טמא כך מרוחק מזרימת החיים הטבעיים. ולישרי לב שמחה. כגודל הטומאה כך ההרגשה שכל מי שחי הוא טיפש ולא בר דעת... זה עמלק. ויש חלק נוסף, את האין הכרה בכבוד יחידות אדם. זהו הרש"י הנ"ל, דבעינן לייחד אותו אדם. שאין הערכה לכבוד האדם בבריאה. וכל הגאווה שלהם זה במה שהם שונים מההוא שמתגאים עליו. זה כל הקשר המשפחתי של עמלק. אין הערכה לכבוד אדם. ויש בזה הרבה דרגות, עד עמלק. וכן רציחה. והפוך מזה זה אמונה, שמכיר שלכל אדם יש יעוד בעולם, והוא לא עדיף על רעהו, גם ההוא שנראה "מסכן". זה משורש הכפירה של עמלק. וכנגד זה היה משה רבנו באמונה. ויהי ידיו אמונה. והדברים נוקבים ויורדים עד התהום, ולמעשה ממש. ויש את החלק של השנאה, שרוצה בביטול מציאות השני. וכנגד זה אהבת השם, אהבת אורייתא, ואהבת ישראל. והסיבה שמי שאוהבים לא הורגים כי רוצים בקיומו. ויש גדולים שזכו למבט מיוחד של טוב עין, מבט של רצון בקיום. וכתב כן במאמרי פחד יצחק סוכות [א.ה. מאמר ק]. ויש את החלק של ההכרה ביעוד של האדם, שזה החומר של איסור לא תרצח. שהאדם

תשובתם היית לנצח

סה

הוא המצווה לאפשר את הקיום של יעוד חברו. ואין לשאול, דאין רציחה בלא שמגיע לו, דזה גופא האיסור, שצריך לאפשר את היעוד. והחטא הוא האין הכרה ביעוד של חברו.

ונבאר יותר, שהנה בסנהדרין מבואר הסברא של מאי חזית דדמך סמיק טפי. ומנגד בהוריות מבואר שלגבי הצלה ת"ח קודם לעם הארץ. וביאר מרנא הגר"י הוטנר זצוק"ל בהספד על מרן הגר"ח שמואלביץ זצוק"ל, שהוא לפי שהוא יותר 'רעך' [א.ה. עי' אגרות וכתבים למרן הפחד יצחק עמ' קסה]. וצ"ע א"כ לענין מאי חזית, במה חלוק.

והביאור בזה, שלענין לא תרצח דנים לפי היעוד של האדם, דבזה אינו יודע למי יקיים יותר את היעוד. בין בבחירה, בין ביסורים. ובעיקר שבהדי כבשני דרחמנא למה לך. אבל לענין הצלת נפשות, שהוא מהלאו של לא תעמוד על דם רעך. כאן הנידון הוא לפי המעשים עכשיו. שכיון שמצד היעוד אינו יודע מה עדיף, א"כ נפתח נידון נוסף, לפי המעשים של עכשיו. שאין חסרון בהכרה ביעוד, שמכיר ביעוד של שניהם. ואין כאן המחייב של לא תרצח. וזה בכלל הנהגת השם.

ואף ששם הוא אונס מ"מ סו"ס יש כאן חפצא רע. [א.ה. כאן ציין רבנו לעי' בחידושי רבנו חיים הלוי הלכות יסודי התורה]. אבל כאן אי"ז מעשה שלו. אלא נידון של הצלת נפשות.

וכנגד אי הכרה ביעוד יש אמונה, שלכל אחד יש את היעוד שלו.

וכנגד זה צריך לברר בעמלק, מהו הנקודה, שיש בחיוב של מחיית עמלק. ואיך כל דברים אלו מתהפכים פה.

והענין בזה, שכשמוחים עמלק רואים ומרגישים שהוא הפוך מזה. שלא רק שאין לו את זה, אלא שהוא מתנגד לכל זה. זה צורה שנקבע בטבע, שאדם שיש בו שייכות לטוב, ומוחה עמלק, מרגיש את זה שאין לעמלק את כל הטוב הנ"ל. ולכל יהודי קיים בעומק ההרגשה שמחייט עמלק הוא הדבר הטוב ביותר בעולם. שעוקר בזה את כל כוחות הרע המתנגדים לקבלת מלכות שמים ביראה, אמונה, אהבת השם, וכל שאר פרטי גילוי כבוד שמים בעולם. השורש של הכל העידה תורה שעמלק לא ירא אלוקים. כל עניני קבלת מלכות שמים הם גילוי מלכותו. כל התורה שמתויו של הקב"ה. השורש של הכל זה יראה. אם אין יראה, הכרה שאני נברא. אז אין כלום. כי לא שייך במצב כזה כזה גילוי כבוד מלכות שמים, דמה מגלה?

ראשית חכמה יראת ה'. החכמה זה גילוי היחוד. מהו גילוי היחוד? הרגש הקירבה של שורש הדעת להשם. וע"י ההכרה של נברא בזה אני קרוב להשם. ההרגשה של יראה קיימת כל הזמן. שאם לא מרגיש נברא אזי מרגיש הוא כביכול מעל ה' ח"ו. וא"כ לא שייך קירבת ה'. וכמובן. כל המציאות של קירבה הוא שהאדם נפרד משורשו שזה השי"ת. ומתקרב בקירבה, ובעוה"ב הוא בבחי' א"ס, להשם. ונברא מתקרב. נברא וקרבת השם זה

תשועתם היית לנצח

שני צדדים של מטבע אחד. שמי שנברא מתקרב. הדעת היא האדם שבאדם. וכמובן שורש הדעת שהיא עצם הקרבה להשם, מעל לדעת.

בפורים נתגלה שהמציאות של כלל ישראל הוא הקרבה להשם יתברך. ומתוך זה מוחים את עמלק שלא שייך בו קירבה. עמלק אינו מכיר שהוא נברא ומציאותו היא ריחוק. [א.ה. עי' משנ"ת בענין חטא הגאווה].

ערב פורים תשע"ו.

ולא זכר רחמי שאול.

בפיוט לאחר המגילה: ולא זכר רחמי שאול כי בחמלתו על אגג נולד אויב. ויש לבאר המכוון, ע"מ נתבע המן, שלא זכר רחמי שאול. ויש לבאר הענין בזה.

והביאור, דמה דחמל שאול. היה במהלך של בחירה וידיעה. דיש טעם דישאר עמלק בעולם, עד ועלו מושיעים להר ציון לשפוט את הר עשיו. אלא ששאול נצטוה שלא ישאיר זכר. והיה ידיעה שלא יעמוד בנסיון. וזה המכוון במה שנאמר שלא זכר רחמי שאול. והיינו עומק הדבר, שיש טעם שיהיה עמלק בעולם. וא"כ יש לו קיום בהאי עלמא. בנצח דידיה. והמן לא הספיק לו זה, אלא רצה לעקור את כלל ישראל גם בעוה"ז וגם בעוה"ב. וכמו שפי' הגר"א על מחשבתו (ת, ג) לעקור מעוה"ב. וע"ז נאמר דלא זכר רחמי שאול. והיינו המכוון להשאירו בעוה"ז. ולכן נעקר גם מעוה"ז.

ראית את תפלת מרדכי ואסתר. המן ובניו על העץ תלית.

דברים מימי הפורים תשע"ז, בפורים האחרון בחיי רבינו זיע"א

בעיטת מרדכי בהמן.

במדרש רבה איתא א"ל קום רכב על הדין סוסיא אמר ליה לית בי כח דאנא סב א"ל ולית אנא גבר סב א"ל ולא את הוא דגרמת לנפשך א"ל קום דאני סמיך ואת דריס עלן למקיימה לכון מה דאמר כתבא ואת על במותימו תדרך. ובמדרש לקח טוב שכשרכב עליו בעט בו. ויש לבאר הענין שבעט בו.

והענין, שכשהתכוףפ והיה מתחתיו הרגיש מושפל, ואז בעט בו. שהתכוין להוריד את מקצת הגאווה שנשארה בו. והקשה מרנא ז"ל, שרוצח א"א להשפיל בבעיטה. זה להפך, זה מעורר אצלו את תאוות הרציחה. ומיוחד הוא ענין הבעיטה להשפיל את הגאווה, ולא רציחה. ולהמן ודאי היה גם תאוות רציחה, ולא רק שנאה. וא"כ צ"ב, למה בעט בו מרדכי? וצריך עיון גדול.

תשובתם היית לנצח

סז

אמר מרנא זיע"א, שהפשט הוא שהמן לא היה רוצח סתם, המן היה "פסיכולוג". פסיכולוג חושב שהתאוות רציחה שלו זה לא סתם תאווה, זה חלק מצורת הטיפול במטופל. ואז הוא מתגאה בזה, זה נהיה חלק מהגאווה שלו. ועומק הענין, שהפסיכולוג רוצה להתענג ע"י רציחת החיות, אמנם אינו מעיז סתם, יש לו קצת מצפון. מה הוא עושה, הוא אומר, שזה "לטובת" המטופל, שיקח לו את החיות. שיתן בו את עיניו הטמאות. שמתחיל עם הגאווה שלו יש, ולשני אין דעת. והוא ממילא מרגיש שאין לו דעת, ולפסיכולוג יש. אדם חושב על עצמו כפי מה שחושבים עליו אחרים. וכמובן, שהפסיכולוג חושב שההוא "מסכן", וחושב כך, כיון שלא מאמין בנצח ישראל. אחרי שמתענג על רציחת החיות והזהות של השני, שנהיה תלוי בו. מתעורר אצלו תאווה רציחה, לרצוח עוד ועוד את החיות של השני. שמרגיש שכל הבריאה היא בשבילו. "בשבילי" נברא העולם... ואז מרגיש שלא בנוח, מה אני רוצח. ולכן, תולה את זה שזה "לטובת" המטופל, "שאני יעזור לו". וכל זה הוא ע"י הגאווה, שעוזר כביכול לשני. ולכן כשמתבטל הגאווה, כבר לא מעיז לרצוח. שתולה את היתר הרציחה בגאווה. ואמר מרנא ז"ל, שודאי אין הדברים אמורים למי שנצרך, ח"ו. אלא, באופן פרטי, ועל אנשים מסויימים.

עוד אמר מרנא זצוק"ל, ששיא הטומאה של עמלק הוא אצל הפסיכולוגים הטמאים, שמרגישים ברציחת החיות נצח מדומה של עמלק. תחושה של שליטה על האנושות. כביכול הם "מקור הדעת" של האנושות.

זה מה שהיה עם המן, שכל תאוות הרציחה שלו. היה עם גאווה. שזה הטוב של האנושות. הוא לא רוצח סתם. יש לו אידאולוגיה. את היהודים "הטוב" הוא לרצוח. גאווה. וכשבטלה הגאווה, בטלה תאוות הרציחה.

והנה המן עשה את עצמו אלוה. כמבואר בסנהדרין סא: יכול אפילו נעבד כהמן. ובדאי שהמן חשב שהוא אבא של כל האנושות. שהרי כולם היו תלויים בו כאלוה. וראה את עצמו למקור של טוב והשפעה של חסד. והתלות היתה בדרגה של אבהות. [א.ה. כאן אכתוב מה שאיתי בכתובים מדברי מרנא זיע"א בענין תלות. שהנה הרוע יונק כוחו מהרס הטוב, שלאום מלאום יאמץ. ולמשל, שע"י ניאוף לוקח את החיות מההוא שנואפים בו. ואפילו בראיה. וכן, ההוא שמתגאה על השני, יונק העונג מתענוג החיים של השני. ונהיה השני 'תלוי' בו. שבטוח שבעל הגאווה הינו מקור הטוב. בעוד הרי הוא רוצח. שרצח לשני את החיות. ושורש הענין של תלות בצד הטוב הוא למען הטוב. שע"י האמונה של הטוב מתבטל הגאווה של הרע, ונהיה הרע תלוי בטוב. ובצד הרע הוא מקביל לצד הטוב. דיש דרגות שונות של תלות. עד כדי יחס של אבא ובן מדומים, ח"ו. שרואה בבעל גאווה את מקור החכמה והדעת שלו. וכן בצד של האמהות, שכאילו השני מאמין בו. בעוד הוא רואה בו את כל חסרונותיו. ורק לפעמים מעריך את מה שלדעתו הוא טוב. כגון שהוא תלמידו וכו'. סדר הדברים הוא כך: הבעל גאווה בטוח שלו יש ולשני אין. והשני בטוח שלו אין ולראשון יש. ועי"ז נוצר התלות של השני בראשון. שהראשון לוקח לשני את החיות, שזמה

תשובתם היית לנצח

מתענג. וכמו בניהוף, שהוא ידוע. המבין יבין לראות את הדברים בעולמינו. [א.ה. ובמגילה נתבאר כ"פ את השתלשלות הדברים ע"י תלות]. איפה זה התבטל?

זרש וחכמיו אמרו להמן, אם מזרע היהודים מרדכי אשר החלות לנפל לפניו לא תוכל לו כי נפול תפול לפניו. מה הפשט בזה, בהשתלשלות הדברים בעולמינו, שאם החלות לנפל לא תוכל לו. הפשט הוא, שאם התחלת ליפול אז אתה כבר לא אבא של האנושות. בבעיטה בהמן, הרגיש המן שהוא מציאות דמיונית, שאין לו מציאות אמיתית. זה היה בתחילת המפלה. שהרגיש המן שהוא דמיון. ואז נהיה תלתי במרדכי. ברגע שהוא תלתי אז הוא כבר לא אבא של כולם. אבא לא תלתי, כולם תלויים בו [א.ה. בצד הטומאה]. זה מה שאמרו לו חכמיו וזרש אשתו, אתה החלות לנפול לפניו. שאתה תלתי בו. לא תוכל לו. שהתברר להם שתמיד היה תלתי. מהלא יכרע ולא ישתחוה עד עכשיו. התברר שמרדכי צדק בלא יכרע ולא ישתחוה. זה מה שאמרו לו. אומר הגר"א, שאמרה לו שמשמים הוא. והוא אמר לא מקרה הוא. המן אמר, מה שאני תלתי בו, זה מקרה זמני. זה לא הניצחון של מרדכי. והם ראו בזה את הניצחון של הטוב. המן האמין שיש ה'. עמלק יודע את בוראו ומתכוין למרוד בו. אבל לא האמין שיש השפעה של קדושה בעולם. שלטוב יש את כח הטוב והניצחון על הרע. שזה רצון ה'. [א.ה. עי' משנ"ת עה"פ עודם מדברים עמו. בשנה זו, בהמשך]. ולכן לא האמין בניצחון מרדכי. והם ראו בזה את יד השם לאורך כל הדרך.

פורים תשע"ז.

ער חצי המלכות וינתן לך (ה, א)

יש לבאר המכוון בהאי נתינה, מה היה עומק ההרגש בנתינה זו. והענין, שרצה להתחבר לטוב של אסתר, והיה תלתי בה. ומדרך התלות לעשות את רצון ההוא שנתלים בו. והענין בזה בתהליך הישועה, ללמדנו שלב אדם ביד השם, שהכל כרצונו. שלא רק שלא הקפיד, אלא רצה למלאות רצון לבה, ככל שיכל. והמכוון, שכשנלחמים עם עמלק, וכשהוא בזמן שכר, והוא היעוד, אזי לא רק שהרע לא מקפיד על הטוב, אלא שהוא תלוי בו, ורוצה לעשות רצונו. וכמו שהיה בבחירות לעירית ירושלים, שהיה מוכן ליתן הכל... והיה כן גם בגלל התלות.

פורים תשע"ז.

ויאמר המלך מהרו את המן לעשות את דבר אסתר (ה, ה)

ופי' הגר"א לפי שראה את גודל צערה, אמר למהר לעשות את דבר אסתר. והענין, שכל הניסים העתידיים יהיו במהירות. הוא ינהגנו על מות. בזריזות. וכאן היה זה חלק מניצחון אסתר על המן, שתהליך התליה שלו גופא נעשה בזריזות ע"י אחשורוש, ע"י מלך מלכי המלכים הקב"ה.

תשובתם היית לנצח

סמ

ועוד ענין, שמה שחשב המן שהוא לטובתו, בזה עצמו היה מונח מחייתו. ונתגלה כאן שאין לעמלק שום הבנה במהלכי הבריא. שכל המהלכים שנעשים לטובתו כביכול, בין ע"י ובין ע"י אחרים, הרי שהכל נעשה לצורך הטוב, ע"י הקב"ה. וכן מה שנראה כרעת היהודים, בזה עצמו טמון טובת היהודים. ועומק הענין, שעמלק כופר בהתגלות רצון השם בהאי עלמא, וכביכול, הכל בדרך הטבע, ועולם כמנהגו נוהג. וכאן נתגלה שלחמי ישראל גופא ניתן השליטה על כוחות הטבע, ומונהגים בהשגחה פרטית. וזה היה ע"י שנהפך לב אחשוורוש לטובת אסתר והיהודים, ועולה מזה אהבת השם לכלל ישראל. וראו בזה כולם את יד השם לאורך כל הדרך.

זהו מהות היום דפורים. דכל מהלכי המלחמה של כנסת ישראל עם עמלק, הוא הנהגה ניסית עם כלל ישראל, ואין טבע בעולם כלל. וכמובן בזמנינו עם גזירת הגיוס. המבין יבין להרחיב את הדברים.

פורים תשע"ז.

ויצא המן ביום ההוא שמח וטוב לב (ה, ט)

ופירש רבנו הגר"א, שמח הוא שמחה וטוב לב שאין לו מורא כלל כי עד עכשיו היה מתיירא שמא אוהבת את מרדכי כי הגדילה בביתו ועכשיו ראה שקראה אותו עם המלך ואת מרדכי לא קראה מסתמא אוהבת אותו יותר ממרדכי, ע"כ. ומה שהיה מתיירא, היה מב' דברים, הא', עצם זה דאוהבת את מרדכי יותר, וב', דאולי תציל את מרדכי מתלייה. ויש לבאר האופן הא', והביאור, דבכלל ישראל מכיר כ"א את מקומו לפי היעוד שלו. אמנם אצל עמלק הוא לפי כ"מ דמיונות, ודברים חיצוניים. וכמובן שרצה המן שתאהב אותו יותר. שהיה זה סמל עבורו "למוצלחותו", "ויפיו".

פורים תשע"ז.

ולא קם ולא זע ממנו (ה, ט)

ופירש רבנו הגר"א, פירוש שגם לא נודעזע ממנו כלל כי אדם שמתיראים ממנו עומדים מפניו עד שילך אבל מרדכי לא זע ממנו כמו שהוא אינו, ע"כ. ומבואר בדברי רבנו הגר"א, דהיה בעינו כמי שאינו. ויש להבין איך מגיעים לדרגה זו. והענין, שע"י שדבקים עץ החיים, ומבטלים את הרע מתוך תוך האדם, ועשרה מעמקים ללב. אזי זוכים לראות שאין מציאות כזו של רע כלל, שכל הרע הוא מציאות של אין מציאות. יש גדולים שזכו לראיה זו. וממילא פשוט דבדרגה זו דמרדכי, לא קם ולא זע ממנו.

פורים תשע"ז.

והמן בא לחצר בית המלך החיצונה לאמר למלך לתלות את מרדכי על העץ אשר הכין לו (ו, ד)

הנה המן היה ראש העמלקים בדורו, ובודאי דנכלל בהרגשתו, כל מיני טעימות של עמלק. ומה שטועמים בזה עכשיו, שהמן לא היה רוצח סתם, וכבר נתבאר [א.ה. עי']

תשועתם היית לנצח

משנ"ת עה"פ ויטב הדבר בעיני המן]. דהמן סבר דכל מה דעושה הוא הטוב, וכמובן שאינו רוצה סתם. וא"כ צריך להבין את ההרגשה שלו כשבא לתלות את מרדכי.

והענין, שהמן לא היה סתם רוצה, המן היה "רופא", המן סבר בדעתו הטמאה, שכל מה שרוצה לרצות את מרדכי, הוא "הטוב", טובת האנושות, ושאר דמיונות. זה המכוון בהרגשת המן. וכן הרגיש, שהוא שולט על חיי האנושות, ויכול גם לתלות את מרדכי. טוב שברופאים לגהינום. הרופא סבור שהוא "שולט" על חיי "המטופל", זה היה המן. הרגשת השליטה על חיי האנושות. ודמיון שמרגיש כן גם על מרדכי.

פורים תשע"ז.

ויבוא המן (ו, 1)

המן ראה בזה את אחד מהישגי חייו, הוא הולך לקבל אישור מהמלך לתלות את מרדכי, את גדול אויביו. מה הרגיש המן בשעה זו?

הביאור, שהמן הרגיש, שהרע הוא האמת היחידה. שהרע הוא המנצח בסוף את הקדושה והטוב, ח"ו. כביכול הטוב מתכופף מול "עוצמתו" של הרע. זה היה כביכול שיא ההצלחה של עמלק, שמרדכי נתון באופן בלעדי בידי המן הרשע. וכאילו הרע מנצח את כל אויביו מהטוב. מי שלא עקב אחרי תהליכים אלו, והיה מסתכל מהצד רק על זה, היה מתפלא כביכול, איך הגיע מצב כזה. איך הטוב יכול להיות מושפל עד כדי כך. אבל יושב בשמים ישחק, וראה את כל השפלת הצדיק כביכול, לצורך גדולת מרדכי היהודי. שכל מהלכי עמלק בהאי עלמא, הם לטובת גדולת מרדכי. ובפורים קיבלנו האי טעימה של שכר העוה"ב, והשפלת הרשעים, גם בהאי עלמא.

קבלה בידי ממרנא בעל פחד יצחק וצוק"ל, שעמלק הוא שם כולל לכל היסורים בעולם. [א.ה ע' פחד יצחק פורים ענין כג]. ובפורים מתגלה שכל אותם יסורים הם לצורך גדולתו של מרדכי היהודי. וגם מה שנראה שבכל השנה היסורים שולטים על עם מרדכי, בפורים מתגלה שהכל לטובתינו. ומרנא החזון איש זיע"א כתב, דאין שום עצב בעולם למכיר אור האורות של האמת. והפירוש, שלשקר יש ב' דרכים, הא' שטוען שאין אמת, והב' שהוא כביכול האמת. וכנגד זה יש ב' דרגות באמת, הא' שהמציאות של השם היא האמת, וב' שלשקר אין רגליים. והמכיר שתיהם ביחד זה אור האורות של האמת. וזה בכלל המכוון בדברי מרנא ז"ל, בפחד יצחק, שיש ב' אורות, האור של דיין האמת, שהוא ההכרה שהמציאות של השם היא האמת. והאור של הטוב והמטיב, שבכללו ההכרה שלשקר אין רגליים.

בתפילת שחרית בשבת: ישמח משה במתנת חלקו כי עבד נאמן קראת לו כליל תפארת בראשו נתת לו בעמדו לפניך על הר סיני. ואחד מהפנים 'בהטעם' של הדבר, שכל הזמן היה משה רבנו במריבה עם הערב רב והמסתעף, וכאן התברר שהוא הטוב האמיתי, ושכולם

אפס. שראו בקרני ההוד שיש לו את המציאות של הטוב שאי אפשר להכחיש. בבחינת אור אין סוף. כליל תפארת בראשו נתת לו.

פורים תשע"ז.

ויאמר המן בלבו למי יחפוץ המלך לעשות יקר יותר ממני (ו, ו)

הענין במחשבת המן, שהנה בצד הקדושה יש קדושה א"ס. וזה לעומת זה ח"ו, עמלק מנסה להרגיש שיש בידו א"ס של רע, של גאווה וכו'. המן הרגיש שכביכול הגיע למרחבי הרוע שמעל לתפיסת בן אנוש, לנקודת הנצח המדומה של עמלק. המן הרגיש שיש בידו את נקודת השליטה על כוחות התענוג של הרוע. הגר"א מפרש, שאמר בליבו שגדולה א"א ליתן יותר, והיינו שיש בידו את כבוד העמלק הגדול בעולם.

בזמנינו ניתן לראות את זה אצל הערב רב שמבחוץ, ומבפנים, שמגיעים כביכול לפסגת השאיפה של עמלק. לשלוט על כל מה שיכולים לשלוט. וכמובן, שאי"ז גאווה אלא שכך הוא "האמת", שצריכים להנהיג מחמת "פקחותם" "ודעתם" "הנוראית", עפ"ל. המבין יבין.

פורים תשע"ז.

יביאו לבוש מלכות אשר לבש בו המלך וסוס אשר רכב עליו המלך ואשר נתן כתר מלכות בראשו (ו, ה)

מה בער לו כ"כ להרגיש מלך, הרי כבר היה אלוה וכו', עונג אחד שעדיין לו טעם, מה המבוקש בזה? הפשט שהמן סבר שאולי בעונג המלכות יש "טעם", שעדיין לא הכיר, אולי שם גנוז האושר האמיתי. שלתאוה יבקש נפרד. שעם כל התענוגים והשליטה שהיה לו עדיין לא הרגיש שנפשו התמלאה, ובאה על סיפוקה. ולכן דמיין ששם טמון האושר האמיתי. כך הוא דרכו של עמלק, כל עונג שיש לו, עדיין לא מתמלאת נפשו, ומחפש את הטעם "האמיתי". עד שלא יכול יותר, ואז מחפש את תאוות הרציחה [א.ה. אמר מרנא ז"ל, שלא בפועל, אלא בתאוה של רציחת חיות]. שלא יכול לסבול שאנשים שמחים יותר ממנו, שלפי גודל עונג הטומאה, כך פחות שמח. ומקנא בעמלקים "הקטנים" ששמחים, ורוצה לקחת להם את החיות. גם בזמנינו לערב רב יש ביניהם כאלה עם תאוות רציחה. המבין יבין.

פורים תשע"ז.

ונתון הלבוש והסוס (ו, ט)

ופירש מאור עינינו רש"י, ואת הכתר לא הזכיר שראה עינו של מלך רעה על שאמר שיתנו הכתר בראש אדם. ויש לבאר הענין בכתר, שלכן היתה עינו רעה עליו.

הפשט שהכתר מסמל את יופי הדר המלכות, את מקום המחשבה שמעל לתפיסת העם, והאנושות. את זה המן רצה בעיקר. אבל אחשוורוש עם כל התלות שלו, הרגיש בזה, והיתה

רעה עינו. ופחד המן שיבין שלקח לו הרבה מכבוד המלכות. שמקודם היו העם כפופים לאחשורוש, ועכשיו היה הפחד גדול מהמן, שהיה אלוה וכו'. ולכן לא העיז לבקש את כתר המלכות.

פורים תשע"ז.

וקראו לפניו ככה יעשה לאיש אשר המלך חפץ ביקרו (ו, ט)

מה הענין בקריאה? 'הטעם' בזה, שזה כמו "עיתונים" היום. שמפרסמים את כבודו המדומה של המפורסם, והמפורסם חייב את הפרסום. זה היה הענין בהכרזה. היום יש גם פרסום בעלונים... ושורש הענין, הרצון להכניס את "הדעת" הזו בעל כרחם של השומעים. מה שנקרא "שטיפת מוח".

פורים תשע"ז.

ועשה כן למרדכי היהודי (ו, י)

יש לבאר איך עולה מזה גדולת מרדכי הצדיק, ומה המכוון בזה במלחמת עמלק, ובניצחון עליו. וביאור הענין, שהיה זה להראות להמן, שגם "בכלי התעמולה" שאתה משתמש, גם זה נהפך לטובת מרדכי וכל היהודים. מה הרגישו המתנגדים כשפתחו את 'הפלס'? הענין, שהרגישו שגם "לשטוף את המוח" לאנשים הם לא יכולים... יש הפלס. זה המכוון בזה שמרדכי עלה על הסוס, ועשה כן למרדכי היהודי. ויקרא לפניו ככה יעשה לאיש אשר המלך חפץ ביקרו.

אצל מרנא הרב שך זיע"א, היה כן "ביד – אליהו", שסיקרו בכל העיתונים את נאומו. שכלי התעמולה עצמו נהפך לכלי בידי הטוב. והוא טעימה משכר הצדיקים.

פורים תשע"ז.

עודם מדברים עמו וסריסי המלך הגיעו (ו, יד)

ופירש רבנו הגר"א, כי אפשר היה שישבור את העץ אשר עשה, לכן היתה סיבה מאת השי"ת ב"ה שסריסי המלך הגיעו. וצ"ע דסותר דבריו למה שכתב בפסוק קודם, שאמרה לו שאין מזל לישראל, ואמרו לו חכמיו שישתור את העץ מה שהכין לו ויעשה איתו שלום, והוא אמר שזה מקרה ואפשר שיוכל לתלות אותו אחר כך. והדברים נראים סותרים.

וביאור הענין, דהן אמנם שלא האמין בהשגחה פרטית, ובהתגלות רוח הקודש בהאי עלמא, ולכן אמר שזה מקרה. אבל בכוחות שונים שקיימים כן האמין, מה שנקרא היום "מיסטיקה". ולכן רצה לשבור את העץ. ובזמנינו הוא ג"כ כנ"ל. שיש שלא מחפשים קדושה, אלא כוחות של שליטה, "ובברכות" "ובמופתים". וצריך להיות בכלל המבינים בעם.

פורים תשע"ז.

עודם מדברים עמו וסריסי המלך הגיעו (ו, יד)

מה המכוון בזה שהגיעו בעודם מדברים עמו. והגר"א פירש, כי אפשר אשר ישבור את העץ אשר עשה, ע"כ. ובודאי דהיה ענין גם כחלק מהשתלשלות הדברים במלחמת עמלק, שדברים גדולים אינם במקרה.

והענין בזה, עפ"י משנ"ת על פסוק זה, דהמן חשש מכל מיני דמיונות, ולכן רצה להוריד את העץ. וכאן נהיה בחרדה. שחרדה הפירוש, הכרה שאין לו מציאות. וזה מה שנענש כאן המן, שכנגד החרדה שגרם לכלל ישראל, נהיה בחרדה, ונגרם לו החרדה בגלל שלא ידע מה יהיה איתו.

ויש כאן עומק נוסף, שהנה ענין הדמיונות של המיסטיקה, הוא בגלל חרדה מהעתיד. כגון שחוששים מה יהיה ע"ז שלא נלחמו בגיוס, ובאקדמיה, ובחינוך, ומפחדים מהגהינום, או ממחיה. וזה חרדה, שחרד על עצם המציאות שלו. ונתלים ברב פלוני. "שהוא שולט על הכוחות כולם", ואז זה מרגיע את החרדה. וכנגד זה נהיה המן בחרדה, ולא היה לו ע"מ להתלות. שתמיד נתלה בגאוותו, שסמך על עצמו, וכאן זה התבטל. זה המכוון בהשתלשלות הדברים בצורה זו. והוא אמת למתבונן.

פורים תשע"ז.

ותאמר אסתר איש צר ואויב המן הרע הזה (ו, י)

ובגמ' מגילה טז. כתוב שהצביעה על אחשורוש ובא מלאך וסטר ידה כלפי המן. ויש לבאר הענין דהצביעה עליו. והענין בזה, דהרגישה בזה דאין לו נצח. ובאה להראות שמציאותו זמנית. ועומק הענין, שע"י שהגיע למשתה חשב שהוא הנצח כביכול, שהמשתה עורר אצלו את תחושת הנצח המדומה. שעמלק רואה בהאי עלמא נצח מדומה. [א.ה. עי' משנ"ת עה"פ ה, יב. מפורים תשנ"ד]. וכנגד זה הראתה אסתר שאין לו נצח ע"י שהצביעה עליו, והדברים עמוקים.

והענין במה שהצביעה על אחשורוש, שהיה מוכרח שהנס יתגלה בצורה של נס, שמלאך סטר על ידה, שיהיה במהלך לא טבעי. וכן שתכיר שאחשורוש גם בכלל עמלק, אע"פ שנראה יותר טוב, ולכן תחילה הצביעה בטעות על אחשורוש.

פורים תשע"ז.

כי אין חצר שוה בנוק המלך (ו, ד)

מה המכוון בדברים אלו. ופי' רש"י, שאילו רדף אחר הנאתך היה לו לומר מכור אותם לעבדים ולשפחות וקבל הממון או החיה אותם להיות לך לעבדים הם וזרעם ע"כ. והענין, שאמרה לו שהמן צבוע, שמתכוין להנאתו בלבד. שמדת הצבוע שרוצה את הרוע של השני, שאינו יכול לסבול את מעלותיו. ומתחפש בגוון חיצוני של תחפושת שרוצה בטובתו. ואמרה לו, שזה גילויי לכך, שהוא צבוע. ובודאי גם רוצה את רעתו.

תשועתם היית לנצח

והוא אחד הטעמים לתחפושות בפורים, הפוך מהמן הצבוע, שרוצה ברעת כולם, וחי עם בני ביתו "בהסכם שלום". שלא רוצה ברעתם, וכביכול רוצה בטובתם.

וכן בהמשך המגילה, כשביקש תחנונים מאסתר. ופי' הגר"א שאמר לה שלא ידע שהם עמה. והביאור, כמשנ"ת שהמן היה צבוע, ובא לומר לה, שלא רוצה את רעתה אלא את טובתה. והיה מונח בזה, שאם היה יודע לא רק שהיה לא שונא אותם, אלא שהיה אוהב אותם. שזה מידתו של הצבוע, שרוצה ברעה, ואומר שרוצה בטובה.

פורים תשע"ז.

והמן עמד לבקש על נפשו מאסתר המלכה (ז, ו)

צ"ב איך השפיל ככה את כבודו, לפני אסתר המלכה, וצריך עיון. והביאור בזה, שכל כבודו התרסק, שכבודו הושפל לפני אסתר. ושכח את גינוני הכבוד, וכבוד המלכות. והיה זה מכח האמונה של מרדכי ואסתר, ונהיה תליתי באסתר.

והענין, שהמן סבר שהוא "הולך לו בחיים" ולמרדכי "לא הולך", כך כביכול רצון השם, עפ"ל. הכרח. מורינו בעל הפחד יצחק זצוק"ל, האריך בזה בספרו [א.ה. ענין כט]. כאילו אין בחירה. ופה הראה לו הקב"ה, שאתה מוכרח להיות מושפל לפני אסתר. אתה מוכרח. ואז אין לך שום כבוד. ולא רק זה אלא שתבקש מאסתר שתבחר להציל לך את חיך. כאן הוא הודה שיש בחירה, ולא רק בחירה סתם אלא בחירה על החיים שלו גופא. וקיבל 'סתירת לחי מצלצלת' על כל "התזה" "והתאוריה" שלו בחיים. ואין לך מחיית עמלק גדולה מזו.

פורים תשע"ז.

והמן נפל על המטה (ז, ח)

ופירש הגר"א, פירושו לפי פשוטו הוא מחמת גודל הצער לא היה יכול לעמוד ונפל, ע"כ. ויש לבאר עוד, שעל ידי כל זה, הרגיש שמתבטל לו תענוג החיים, והגאווה שלו. ולא היה לו חיות בצד הגאווה, וממילא נפל על המטה.

פורים תשע"ז.

וחמת המלך שככה (ז, ט)

ובמגילה טז. שתי שכיכות הללו למה אחת מלכו של עולם ואחת של אחשורוש. והגר"א פירש הגמ', והיינו מפני שמלך סתם הוא הקב"ה. ויש לבאר ענין זה ששככה חמתו של הקב"ה בתליית המן.

הביאור, דזהו סוד הענין של פורים. שאין גדולת הצדיק שלימה עד שהקב"ה נפרע מהרשעים. שמחיית עמלק אי"ז רק בגדר ביעור הרע, אלא הוא חלק מגדולת מרדכי. 'והטעם', שמה שעמלק מתנגד לעיקר גילוי כבודו של הקב"ה, כבוד אורייתא וישראל,

תשועתם היית לנצח

עה

אי"ז רק בגלל שהוא שונא סתם, שנאת הרע לטוב. אלא שזה עיקר החיים שלו, שכל 'הזהות' שלו בנויה על השפלתן של ישראל. ואין לך מתנגד גדול להקב"ה אורייתא וישראל, יותר מעמלק. המן זה היה הזהות שלו, מלחמתו בהקב"ה אורייתא וישראל, ראשית גוים עמלק, עמלק זה הראשית שלו. ואחריתו עדי אובד. בראשית טמון האחרית. מגיד מראשית אחרית. בגדולת המן טמון ההשפלה שלו, בוינשאהו מכל השרים היה כבר ויתלו את המן על העץ. יש דין ויש דיין.

בהשפלת המן התברר שכל גדולתו היה בשביל השפלתו. וכשהתברר דבר זה שככה חמתו של מלכו של עולם. שמתברר בזה שכל השפלת הצדיק ע"י הרשע היתה בשביל גדולת הצדיק. שתמיד היה ואהבת עולם אהבתיך. שהנה עכשיו המן תלוי על העץ, ומושפל ועומד.

עוד אבנך ונבנית בתולת ישראל עוד תעדי תופיך ויצאת במחול משחקים (ירמיה לא, ג).
מורים תשע"ז.

ויסר המלך את טבעתו אשר העביר מהמן ויתנה למרדכי (ח, ב)

והענין, שהתלות שהיה לאחשורוש עברה למרדכי, ועלה בזה כבוד הצדיק. וראה בו בר מעלה ומורם מעם. וכאן היה תלות של הרע בטוב, ומקודם של הרע ברע. והרגיש אחשורוש שהטוב הוא המציאות הטובה, שהוא אדם טוב. ובהמן היה תלות שהוא "בר דעת" וכו', ולא תלות של אדם טוב. המבין יבין לראות את הדברים בזמנינו.

מורים תשע"ז.

ותשם אסתר את מרדכי על בית המן (ח, ב)

יש לבאר הענין בזה. ומה שטועמים עכשיו, שרצתה להראות לכולם שיש דין ויש דיין, שמי שרצה להרוג את מרדכי, נתלה על העץ, ולא רק זה אלא שנלקח ממנו ביתו. זה ע"ד הפשט.

ויש לבאר עוד, שהנה אדם ללא קרקע אינו אדם, והוא חלק מכבוד האדם, והוא השפלה נוראית שחלק נכבד מכבודו ניתן למרדכי.

ויש לבאר עוד, שהנה אצל עמלק, כבודו העיקרי הוא ביתו, שהוא הוא תכלית חייו. וחלוק מאצל יהודי, שאצלו הבית הוא היכ"ת להגיע לכבוד האמיתי, ע"י החיבור לקודשא בריך הוא אורייתא וישראל. ומשא"כ אצל עמלק הוא עצם תכלית החיים. וזה מה שרצתה אסתר להראות ליהודים, שהדבר שהוא התכלית של המן, זה עצמו נהפך לכלי לגילוי כבודו של מרדכי. ועולה מביתו של המן, גדולת מרדכי.

רבנו החתם סופר ז"ל, היה מניח לפעמים מטבעות של זהב על שולחנו כשלמד. שהשתמש בטוב העוה"ז לצורך המטרה של כבוד העוה"ב, של גדולת הכבוד האמיתי.

תשובתם היית לנצח

ואצלינו צריך להשתמש בכבוד העוה"ו לצורך כבוד העוה"ב, ולא ח"ו כמטרה לעצמה. ומתוך מהלך של בר דעת, והבנה מהו העיקר ומהו הטפל.

פורים תשע"ז.

להעביר את רעת המן האגני ואת מחשבתו אשר חשב על היהודים (ח, ג)

יש לבאר את הענין של 'מחשבתו', מה המכוון בזה. והביאור, דבמחשבה עצמה יש כוח רע לפגום בטוב של כלל ישראל, וכידוע. אמנם צ"ב דהא נהרג המן, ומהו מחשבתו.

והענין, שהמחשבה התפשטה בקרב קהל תומכיו ומעריציו, שינקו מהטומאה שלו, שראו בו דמות לחיקוי. והתפשט אותו כח טומאה אצלם, ואף שלא היה קיים.

ובאופן אחר, דאף שלא היה קיים, מ"מ מחשבתו קיימת, שהולכים בדרכיו. וזה ע"ד הפשט.

ועוד יש לבאר, שהם נתלים "בדמות" של המן, כדי להכשיר את השרץ. שאדם כזה חכם ולמדן, ודאי יודע את האמת. ומרדכי לידו הוא "לא בעל הבנה". "ושטח", וד"ל.

ערב פורים תשע"ז.

ותאמר אם על המלך טוב ואם מצאתי חן לפניו וכשר הדבר לפני המלך וטובה אני בעיניו (ח, ה)

'כשר' הוא שהדבר מצד עצמו ישר. וטובה אני, שהנני אשה טובה העושה למלך כל צורכו. והענין בזה, 'שבשלוש' בית' צריך ב' דברים, הא', להעריך את הדברים בעצמם, כדברי טעם. וזה שאמרה לו וכשר הדבר לפני המלך. ועוד, שצריך להעריך את 'האומר', שהוא טוב כלפי. וכנגד זה אמרה לו שטובה אני בעיניו. וכנגד זה בעמלקים, הא' אין הערכה לדברים, שהכל לצורך כבודם, ולא מענין אותם דברי האשה. וב', שלא מעריכים את טובת האשה, "שהכל מגיע לי". וכמובן, הם כאחשורוש סבורים שטובים הם.

פורים תשע"ז.

מחשבת המן בן המדתא האגני (ח, ה)

צ"ב הענין של 'מחשבת' המן. ויש יחוד על ענין המחשבה. וכן בהמשך פרק ט פסוק כה: 'שוב מחשבתו הרעה אשר חשב על היהודים. ועכשיו בסעודת פורים נראה, שהענין בזה, שעמלק עיקר גאוותו על זה שהינו "בעל-מחשבה". שהוא "מבין" "ובר-דעת". והשורש, שבטוח שהחכמה מגיעה ממנו. שהוא הוא "המחדש". שניחן בכשרונות כבירים, וכוחות עילאיים של "דעת". שהוא המבין והבר דעת הגדול בעולם. וכאילו הוא "מקור" השכל של עצמו. ומזה שורש הטומאה של אותם רשעים "בעלי מחשבה" כביכול, בימינו, שלא נח להם בעמל התורה, ובעבודת המידות. ומחפשים דרכים קלות להרגיש את עצמם, ע"י פילוספיות שונות ומדומות. שאין קשר בינם לבין פנימיות התורה, הבל הבלים ממש. ומחפים בגוון חיצוני של כתיבה כביכול "יפה", או צורת דיבור מסויימת.

תשועתם היית לנצח

עז

ובפורים נתגלה שכל המחשבות שלו הם אפס, שהמחשבות שלו עצמם התבטלו. שכולם מגיעות מההעדר. ויש ללמוד מזה מוסר השכל, שיכול אדם לחשוב שהינו מחדש ומבין גדול מאוד וכו' וכו', אמנם כל המחשבות שורשם בקליפת עמלק, שכולם העדר. ובהם עצמם טמון מחייתו. [א.ה. עי' מה שנתבאר על פרק י פסוק ב וד, בהמשך]. המבין יבין לראות את הדברים בדורינו.

פורים תשע"ז.

ורבים מעמי הארץ מתייהרים כי נפל פחד היהודים עליהם (ח, יז)

יש להבין מה הועיל שנפל פחד היהודים עליהם, והרי היה בעל כורחם, וא"כ עדיין נשארו שונאי היהודים, ולמה לא הרגו אותם. שהרי מדרך מי שמפחד ממשוהו לשנוא אותו. והענין, שע"י האמונה של היהודים, נתבטל להם השנאה, ולכן לא הרגום. ואכתי צ"ב, דאחרי השנאה שמתבטלת, מגיע הרצון לבגוד ביהודים, וא"כ לא מובן למה לא הרגום. התשובה, שאחרי האמונה של היהודים, הגיע ביטול הבגידה. ועדיין לא ניחא, דאח"כ יש צביעות, שמראים פנים כאילו חפצים בטובתם ובאמת חפצים ברעתם. הביאור, שע"י האמונה התבטל גם את זה ונהיו תלתיים ביהודים, ובזה הושלם הצורך המידי למחותם.

ונהפוך הוא אשר ישלטו היהודים המה בשניאהם (ט, א), והיה זה בפורים, בזמן המנוחה. וקבלה בידי ממרנא הפחד יצחק זיע"א, עד רבנו הגר"א ז"ל, שבאותם ימי פורים לא היה רע בעולם כלל, והיו כולם בתלות ביהודים.

פורים תשע"ז.

עשרת בני חמץ בן המדתא צרר היהודים הרגו (ט, י)

ומה בא לומר בזה שהיה צורר היהודים. הביאור, שהוא היה ראש העמלקים בזמנו. ועמד כנגד מרדכי היהודי, ואסתר המלכה. ובמיתתו נתגלה שאין מציאות של עמלק בעולם. שנתגלה בזה שכל המציאות של עמלק הוא שקר. שהענין 'בשקר' הוא דבר שאינו מסדר הטבע, מציאות שמטרתה לגרמיה, ולא להתחבר.

ונבאר בזה יותר, עי' מש"כ בפסוק ה, ח בענין חסד לאומים חטאת. והנה במצות צדקה הוא ג"כ כנ"ל, דיסוד המצוה הוא ליתן לשני ע"י החיבור. דאצל חסד לאומים חטאת, ה"מצוה" הוא "הנתינה", דמתגאים במה דאין לשני, ונהנים ממה דאין לו. ואז "נותנים לו". והנתינה הוא הגאווה על "הנזקק", והחמלה המדומה. ובכנסת ישראל הוא להפך, דע"י החיבור רוצה דיהיה לשני כל הטוב שיש לו. כיון דהשני הוי עצמות ידידה. וזהו שורש כל הנתינה אצלינו. וכן הוא שורש ההשפעה של נותן בכ"ד. דהוא ליתן לשני כ"מ שיש לו, דזהו הטוב. ומי שקיבל מחכמי ישראל האמיתיים, ראה אצלם ענין זה. וזה היפוך הגאווה, דשומר לעצמו העליונות. כיון דבלא"ה במה הוא עדיף מהמקבל. ומה דא"א

תשועתם היית לנצח

ליתן הכל, דרצון ה' דיהא נותן ומקבל. והוא שורש הנהגת הבריאה. וכ"מ דעולה המקבל עולה גם הנותן. והוי א"ס ולנצח נצחים.

ומתבאר, דשורש הנהגה הוא החיבור. והוא ענין 'אמת' דהוא להטיב ע"י החיבור. וע"י האמונה מתחבר למקור האמת. 'ושקר' הוא להפך, שהוא ניתוק מהמציאות האמיתית. ושכל עשייתו לעצמו. ונתן לנו תורת אמת, הפירוש, שניתן לנו תורה עם חיבור, למקור האמת. שהוא הוא מציאות החיבור. כשיש לאדם יסורים, הפירוש שיש לו יעוד ומטרה, והרצון הזה הוא אמת השם. שמגיע מהחיבור של השי"ת לאדם. מה שעמלק טוען שאין תכלית ליסורים, הפירוש, שח"ו יש בזה שקר, שמגיע כביכול עפ"ל, מהניתוק של הקב"ה מהאדם.

בפורים נתגלה שהמציאות של עמלק הוא שקר, ושהטוב הוא אמת. וזה היה ע"י הריגת צורר היהודים המן. שהתהפך ההשקפה הטבעית שהרע הוא השולט, והוא ח"ו האמת. דכשהרע הכי גדול נהרג ע"י הטוב, רואים כולם שלשקר אין קיום, שאין קיום בשקר. ונהרג ע"י מרדכי. ומתגלה שהטוב הוא האמת, שהוא הקיום האמיתי. שהמן היה הקיום של הרע הכי גדול, ע"י זה שהיה שורש הרע הכי גדול, ע"י שהיה צורר היהודים. וכאלו ח"ו הוא הקיום האמיתי. וע"י הריגתו בטל הקיום, ונתגלה השקר שברע. ושהטוב הוא הקיום האמיתי.

האמת והקיום הם ב' צדדים של מטבע אחד. שע"י האמת הדבר קיים, שמחובר לשורש. שהאמת הוא חיבור לשורש, ובוה מתקיים. ונתבאר דהשורש הוא החיבור. ואילו אצל עמלק השורש הוא הרע, כוחות הריחוק שיש בבריאה. ובדמיון שלו מדמה עמלק שיש בו חיבור.

קבלה בידי בשם רבנו מרנא הגר"ח מבריסק זיע"א, שקבלה בידי עד הגר"א ז"ל. שעל עמלק כתוב במצח המילה שקר. ואצל יהודים הוא שם הוי"ה ואמת. יש גדולים שראו את זה.

בתפילת ר"ה: ודברך אמת וקיים לעד. ודברך אמת וקיים, זה כמו שנתבאר, דאמת הוא דבר שיש לו קיום, מהו התוספת של 'לעד'? הביאור, שעמלק רואה בקיום שלו את "הנצח" המדומה. יש דמיון של "נצח" בקיום עמלק, עמלק מרגיש בקיום הזמני שלו נצח מדומה. כנגד זה נאמר כאן, ודברך אמת וקיים לעד, שהקיום של דברי השם הוא לעד.

ערב פורים תשע"ז.

ונהפוך הוא אשר ישלטו היהודים המה בשונאיהם (ט, א)

שבכל השנה יש סדר ישר שא"א לנצח מיד את כוחות הרע של עמלק בצורה ישרה. בגלל שיש עבודה. שעבודת האדם הוא המלחמה ברע. אבל בפורים הפשטות היא מחיית עמלק.

ולכל השנה נשאר לנו מפורים את הידיעה שבפורים אין רע. ונכלל במילת פורים. המבין יבין. מוצאי פורים תשע"ז.

ואיש לא עמד בפניהם (מ, ב)

צריך ביאור הענין שאיש לא עמד בפניהם, למה היה בצורה הזו ולא בצורה של מלחמה. ובמה נשתנה ממלחמת משה רבנו, וצ"ב. והביאור בזה, שמלחמת משה לא היה מהלך של שכר. אלא מהלך של מלחמה. חלק מהמלחמה התמידית בין הטוב לרע. אבל כאן היה זה מעין היום של ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשיו. טעימה מהשכר של הניצחון על עמלק. בפורים מאיר לנו משהו מהשכר של המלחמה בעמלק, ולכן לא היה בצורה של מלחמה.

פורים תשע"ז.

וכל מעשה תקפו וגבורתו ופרשת גדלת מרדכי אשר גדלו המלך וכו' (י, ב). כי מרדכי היהודי משנה למלך אחשורוש וגדול ליהודים וכו' (ה)

יש להבין הענין בכתיבת גדולת מרדכי. וביאור הענין, שע"י גדולת מרדכי התברר שהטוב הוא המציאות היחידה. שאין מציאות אחרת חוץ מהטוב. שע"י שהתגלה שכל מעשי העולם הם אך ורק לצורך הטוב, א"כ נתגלה לעין כל שהטוב הוא המציאות היחידה. שממה שמכל מה שהיה נראה רע עולה טוב, מתברר בזה, שהטוב הוא המציאות היחידה. שהרע הוא אפס, ורק הטוב קיים. שכאשר מהרע גופא עולה ניצחון הטוב, אין לך הודאה גדולה מזו שכל הרע הוא רק לצורך הטוב, ורק הטוב הוא המציאות היחידה.

נבאר הדברים: כשאני אומר שהרע הוא זמני, פירוש הדבר, שיש מציאות של רע, אלא שסופו להימחות. להשמידם עדי עד. כשאני אומר שהרע הוא דמיון, הפירוש, שגם מה שנראה שיש לו היום מציאות, אי"ז מציאות אלא דמיון. ובודאי שמציאות דמיונית אינה יכולה להתקיים לעד. ויש בזה את התופסת של הדמיון. הדרגה הג' היא, שאין רע כלל. והפי' שמה שנראה היום כמשהו עם קיום, אי"ז קיום. שבקיום המדומה הזה עצמו טמון מחייתו. וא"כ אין קיום לרע כלל. והמציאות היחידה הוא הטוב. בפורים התגלה שברע עצמו טמון המחיה שלו. כביכול, הרע עצמו הודה שהוא אפס. ורואים שאין מציאות כזו של רע, שהטומאה היא מציאות של אי מציאות. ואת זה צריך לראות.

וזהו הדרגה שצריך להגיע בפורים. שהטוב הוא המציאות היחידה, ואין רע. והטוב הוא המציאות של קודשא בריך הוא אורייתא וישראל חד הוא. והרע הוא הטומאה והריחוק, שבו עצמו גנוז מחייתו. שאין לו קיום כלל.

והוסיף מרן זיע"א, שמי שביער את הרע שבקרבו, אזי כשמגיע שבת בזמן סעודה שלישית רואה שאין מציאות כזו של רע בכלל. וכן בפורים.

אמת מלכנו אפס זולתו.

מוצאי פורים תשע"ז.

כי גדול מרדכי בבית המלך ושמעו הולך בכל המדינות כי האיש מרדכי הולך וגדול (פ, ד)
צריך תלמוד הענין של שמיעה דוקא. והענין בזה, ששמיעה הוא כח המקבל. והשמיענו
הכתוב דקיבלו שהמציאות של הטוב היא השולטת. ולא רק כבוד סתם של גוים
ששולטים, אלא שהטוב הוא השולט. שזה מלכותא עם תגא. וקיבלו את זה בכח המקבל.
והוא נפלא למתבונן. וכן היה עם רבינו מרנא בעל האבי עזרי זצוק"ל, שהכירו הרוב
שהשליטה שלו היא מלכותא עם תגא, מכח הטוב שבו. וכמובן שעמלק חלק ע"ז.

מוצאי פורים תשע"ז.

משנה למלך אחשוורוש וגדול ליהודים (י, א)

ופירש רבנו הגר"א ז"ל, שמשנה למלך הוא בעניני עוה"ז, וגדול ליהודים, שהיה חשוב
גם בעיניהם לפי שהיה גדול בתורה. ונראה, שאי"ז ב' דברים נפרדים, אלא שגדולת מרדכי
בעניני עוה"ז היה לפי שהיה גדול ליהודים בתורה, דבלא זה אין שבח בגדלות בעניני
עוה"ז. דאי"ז מלכות אמיתית, אלא מלכותא ללא תגא.

מוצאי פורים תשע"ז.

ורצוי לרב אחיו (י, א)

ופירש מאור עינינו רש"י ז"ל, ולא לכל אחיו מלמד שפירשו ממנו מקצת סנהדרין לפי
שנעשה קרוב למלכות והיה בטל מתלמודו, ע"כ. וצריך עיון שורש טעותם, במה שפירשו
ממנו.

והביאור, שלא הכירו במהלך של בכל דרכיך דעהו, שדברי חולין עצמם נהפכים לכבוד
שמים, ע"י שזה נעשה לצורך האמת של השם. דכשנעשה הדבר לשם שמים, הרי הדבר
מחובר לשורש האמת של הקב"ה. וחל ע"ז הכבוד שמים הגדול ביותר. שמגלה שגם מעשים
ללא קדושה, ובלי חיות בעצם המעשים, אלא מתוך אמונה בהשי"ת, בזה עצמו חל הכבוד
שמים הגדול ביותר. והגילוי בזה שגם במעשים בלי חיות יש כבוד שמים, שאין מעשה
בבריא שבוסוף לא עולה כבוד שמים. ומרנא ז"ל בפחד יצחק פורים ענין י האריך בזה.

מוצאי פורים תשע"ז.

שושנת יעקב.

שושנת יעקב צהלה ושמחה בראותם יחד תכלת מרדכי. צהלה זה הליכה לקראת ריקוד.
ושמחה זה התרחבות הלב. בראותם יחד תכלת מרדכי. וביאור הדבר, דראו כו"כ דברים
ביסוד הטוב מול הרע. הא', ראו אמונת חכמים, שראו דיש להאמין ולסמוך על חכמי
ישראל האמיתיים. ב', ראו שמרדכי הוא האמת, שמעשיו מחוברים למקור האמת הקב"ה.
ג', הרגישו שכל הריחוק היה שעשוע, עי' משנ"ת בענין זה. ד', ראו שהוא היחיד שהיה
אכפת לו מהם, שהרגישו שהיה הלב של כלל ישראל. ה', הרגישו שהוא היחיד שהאמין
בהם. ו', הרגישו שהוא אבא שלהם, בפורים מרדכי ואסתר הם אבא ואמא של כנסת

ישראל. יש גדולים שהרגישו את זה. ז', הרגישו את הקדושה. ח', הרגישו את האהבה האמיתית. ט', הרגישו את הצער שלו בצערם. י', הרגישו את האמונה למרות היסורים. יא', הרגישו את האמת של הדין של ה', שהיה ע"י מרדכי. שהסתובב הדין ע"י מרדכי, שהיה השליח שע"י נסתובב הגזירה. יב', שראו שגם במעשים בלי חיות עולה כבוד שמים. עי' משנ"ת לעיל ברצוי לרב אחיו. יג', שהרגישו שהוא 'אדם' ולא "מלאך". יד', הרגישו שרוצים להתכלל בקדושת מרדכי בבחי' א"ס. טו', ומכח זה הרגישו שארורים כל הרשעים וברוכים כל הצדיקים.

פורים תשע"ז.

וגם חרבונה זכור לטוב.

מה הענין בהזכרת חרבונה שהוא זכור לטוב. ומה שטועמים בזה בסעודת פורים. שמקבלים תפיסה שגם חרבונה בחלק בטוב שבו הוא נצחי. ומזכירים את טעימת הנצח בכל המסתעף מהטוב. שגם חרבונה הוא חלק מהטוב. שאמנם אינו חלק מכנסת ישראל, אבל גם הוא נצחי. בפורים מכילים את כל סוגי הטוב, ואפילו מרשעים. שטועמים את הנצחיות בכל דבר נצחי. חרבונה זכה לנצח, בגלל מה שאמר, הנה העץ אשר הכין המן למרדכי, וגילה בזה, שיש לו טוב.

אמר מרנא ז"ל, שקבלה בידו ממרנא החזון איש ז"ל, שרה"מ הראשון שר"י, לא נמחה, ואינו בכלל עמלק. אף שהוא בגהינום עד עוה"ב. בגלל שפטר את בני הישיבות מגזירת הגיוס. וכמו כאן אצל חרבונה. ואמר, שלהפך, הוא להפך, ימש"ו. שנמחו מכלל עוה"ב. וגם חרבונה זכור לטוב.

בפורים טועמים במלחמה בגזירת הגיוס את נצח ישראל.

סעודת פורים תשע"ז.

כי נפל פחד מרדכי עליהם (מ, ג)

הפחד מהיהודים היה הפחד ממרדכי, שהכירו כולם שהיהודים הם 'עם מרדכי'. ופעם ראיתי בן של אדם גדול שדיבר עם א' מראשי הערב רב שבתוכינו ופחד ממנו מאוד. והפשט שהרגיש שאם הוא בן שלו, בודאי שטמון גם בו השורש של עם מרדכי. וזה הענין של נפל פחד היהודים עליהם.

וכן במלחמתנו בגזירת הגיוס, שאיננו באים מכוחינו לבד, אלא מכח אבותינו ורבותינו הקדושים, ומגלים לנו בזה שטמון בנו השורש הזה, שאנחנו 'עם מרדכי'.

מוצאי פורים תשע"ז.

– ומרדכי לא יכרע ולא ישתחוה ולא קם ולא זע ממנו –

דברי סיום:

תם ולא נשלם מקצת מהדברים אשר איתי בכתובים מתורת רבינו הגדול זיע"א לפורים.

והקל הרחמן יזכנו לדבוק בעץ החיים, ולהתבונן בהליכות חייו של רבינו זיע"א, ולראות איך דבקים באמת ה'. וגם כשמוכרחים להסתיר פנימיות התורה, סוף הכבוד לבוא. ויראו קהל עדת ישורון את גודלה ותפארתה של תורתנו הקדושה. ואור התורה הקדושה, אור ה', שזרח על רבינו הגדול זיע"א.

ולראות שלא בשמים היא, אלא בפינו ובלבבינו לעשותו. לשמרה ולעבדה. ולזכות בכתרה של תורה. הרחמן ישים חלקנו עם הצדיקים והישרים אשר בו חוסים. וילמדנו תורה ודעת, ובקרב נזכה שהקב"ה יקיים בנו הכתוב של ישקני מנשיקות פיהו, אכי"ר.

להודיע שכל קוץ לא יבושו

ולא יכלמו לנצח כל החוסים בך

כל הזכויות שמורות

ושארית ישראל לא יעשו עולה